

๘๘
พรรษาแห่งภูมิขลังแผ่นดิน

๘๘ พรรษาแห่งภูมิพลึงแผ่นดิน

ร้อยกรองสำนักพระมหากษัตริย์
ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร
กรมศิลปากรจัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๖๐

๘๘ พระราชแห่งภูมิพลแผ่นดิน

หนังสือร้อยกรองสำนักพระมหากษัตริย์คุณในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรรณาธิการ “๘๘ พระราชแห่งภูมิพลแผ่นดิน”
กรมศิลปากรจัดพิมพ์เผยแพร่ ครั้งที่ ๑ พุทธศักราช ๒๕๖๐

จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม

ลิขสิทธิ์ของกรมศิลปากร

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

๘๘ พระราชแห่งภูมิพลแผ่นดิน. กรุงเทพฯ : สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์, กรมศิลปากร. ๒๕๖๐.
๒๕๖ หน้า.

๑. ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา, ๒๔๗๐-๒๕๕๙ ๒. กรีนพนิธิไทย I. ชื่อเรื่อง.
๙๒๓.๑๕๙๓

ISBN 978-616-283-344-1

ที่ปรึกษา

คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ

นายอนันต์ ชูโชติ

นายขจร มุกมีค่า

นางสาวศุภร รัตนพงศ์

นายประทีป เฟื่องตะโก

นายบุญเดือน ศรีวรรณ

นางพนธ์อร จงประสิทธิ์

นางสาวอรสรา สายบัว

ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์

อธิบดีกรมศิลปากร

รองอธิบดีกรมศิลปากร

รองอธิบดีกรมศิลปากร

รองอธิบดีกรมศิลปากร

ผู้เชี่ยวชาญด้านอักษรศาสตร์ (ภาษาและวรรณกรรม)

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านภาษาและวรรณกรรม

ผู้อำนวยการสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์

บรรณาธิการ

นางสาวศิริรัตน์ ทวีทรัพย์

นักอักษรศาสตร์ชำนาญการพิเศษ

กองบรรณาธิการ

นางสาวทิพวรรณ บุญส่งเจริญ

นางสาวชนิดา สีหามาศย์

นางสาววกุล มิตรพระพันธ์

นายพิทักษ์พงศ์ เก้าเอียน

นักอักษรศาสตร์ปฏิบัติการ

นักอักษรศาสตร์ปฏิบัติการ

นักอักษรศาสตร์ปฏิบัติการ

นักอักษรศาสตร์

ภาพประกอบ

สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

กลุ่มงานผลิตสื่อทัศนวัสดุ สำนักหอสมุดแห่งชาติ

แบบปก

นายสมชาย ศุภลักษณ์อำไพพร

นายเจริญ อันเจริญ

นางสาวปรินดา ป้องกลางด

นายช่างศิลปกรรมอาวุโส

นายช่างศิลปกรรมชำนาญงาน

นักวิชาการช่างศิลป์ปฏิบัติการ

ใบชิงปก

ลายโคมพุ่มข้าวบิณฑ์อินทร์พรหม แบบพระวิสูตรพระเมรุมาศ

ออกแบบโดย นายสมชาย ศุภลักษณ์อำไพพร นายช่างศิลปกรรมอาวุโส

พิมพ์ที่

บริษัท สุวรรณภูมิเฮอริเทจ จำกัด

คำนำ

การเสด็จสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๙ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ นับเป็นวันแห่งความวิปโยค ยิ่งความโศกเศร้าอาดูรแก่ประชาชนไทยทั้งประเทศอย่างมิอาจประมาณได้ เหล่าพสกนิกรตลอดจนหน่วยงานทุกภาคส่วนต่างร่วมแสดงความอาลัยและน้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นหาที่สุติมิได้

กรมศิลปากรเป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีภารกิจและหน้าที่สำคัญในการสนองพระมหากรุณาธิคุณ สถาบันพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ ภารกิจอย่างหนึ่งคือการธำรงรักษาสืบสาน มรดกวัฒนธรรมของชาติด้านภาษาและวรรณศิลป์ จึงดำริจัดทำหนังสือร้อยกรองสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และได้ มอบหมายให้สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์จัดทำหนังสือ “๘๙ พรรษาแห่งภูมิพลังแผ่นดิน” โดยเรียนเชิญศิลปินแห่งชาติและผู้ทรงคุณวุฒิด้านกวีนิพนธ์ทั่วทุกภูมิภาค จำนวน ๘๙ คน ร่วมรังสรรค์กวีนิพนธ์เพื่อน้อมถวายเป็นราชสักการะและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรง ปฏิบัติบำเพ็ญพระราชกรณียกิจเพื่อประโยชน์สุขของปวงชนชาวไทยมาตลอดระยะเวลา ๘๙ ปี แห่งพระชนมพรรษา

กรมศิลปากรขอขอบคุณกวีและผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาและวรรณศิลป์ทุกท่านที่ได้ร่วม สร้างสรรค์ผลงานกวีนิพนธ์อันทรงคุณค่า และขอบคุณคณะกรรมการจัดทำหนังสือร้อยกรองฯ ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนที่ได้ร่วมมือดำเนินการจัดพิมพ์หนังสือเรื่องนี้ให้สำเร็จลุล่วง

กรมศิลปากรขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายหนังสือ “๘๙ พรรษาแห่งภูมิพลังแผ่นดิน” ร้อยกรองสำนึกพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร สอนองเป็นราชสักการะ และหวังอย่างยิ่งว่าหนังสือนี้จะเป็นอนุสรณ์วัตถุเพื่อประโยชน์ แก่ผู้สนใจศึกษางานกวีนิพนธ์ พร้อมทั้งน้อมสำนึกและเทิดพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระปรมินทร มหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระมหากษัตริย์ผู้ทรงวิริยะบำเพ็ญพระราชกรณียกิจ เพื่อประโยชน์สุขของปวงชนชาวไทย และความเจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืนของประเทศชาติ

(นายอนันต์ ชูโชติ)
อธิบดีกรมศิลปากร

สารบัญ

คำนำ		๕
สารบัญ		๖
พระราชประวัติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร	ศิริรัตน์ ทวีทรัพย์	๑๓
✦ อัครศิลปิน	คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ	๖๑
✦ พระสถิตในจิตชนทุกหนแห่ง	กรองแก้ว เจริญสุข	๖๓
✦ ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช	ก้องภพ รื่นศิริ	๖๕
✦ พระยังอยู่คู่ฟ้าไทย	กานติ ณ ศรีทธา	๖๗
✦ องค์ภูมิพล...จะสถิตในดวงใจประชา...นิจนิรันดร์	กิตติกร สุขทวี	๖๙
✦ เรื่องเล่าจากรูป	แกมกาญจน์ พิทักษ์วงศ์	๗๑
✦ น้ำตาฟ้าห่มฟ้า	ขรรค์ชัย บุนปาน	๗๓
✦ กลอนเพลงอีแซว ถวายอาลัย พ่อหลวง ร.๙	ขวัญจิต ศรีประจันต์	๗๕
✦ ทิพย์ธารา	จิระนันท์ พิตรปรีชา	๗๗
✦ คำพ่อ	เจริญ มาลาโรจน์	๗๙
✦ สัตยาข้าพระบาท	ฉวีวรรณ พันธุ	๘๑
✦ น้ำตาไทย	ชมพร เพชรอนันต์กุล	๘๓
✦ รำลึกพระมหาสัตรี	ชวิน พงษ์ผจญ	๘๕
✦ สดมวารานุสรณ์	ชัยพล ไชยพร	๘๗
✦ องค์อมรภูมิพลดลสวรรค	ชูชาติ ชุ่มสนิท	๘๙
✦ ความคิดถึงซึ่งสถักประจักษ์แล้ว	โชคชัย บัณฑิต	๙๑
✦ น้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าฯ	โชษิตา มณีใส	๙๓
✦ แก้วจักรี	ญาดา อารุณเวช อารัมภีร์	๙๕
✦ วิสวกรผดุงชาติทวยราษฎร์พ้นยากจน	ดุสิต คร่ำสุข	๙๗
✦ ภูมิพลมหาธรรมนิทรปิ่นจักรี	เตือนใจ บัวคลี	๙๙
✦ ๘๙ พรรษาแห่งภูมิพลลงแผ่นดิน	ทวีสิทธิ์ ประคองศิลป์	๑๐๑
✦ ทูกราษฎร์รักราชเป็นหนึ่งน้อม	ทศพล ศรีพุ่ม	๑๐๓
✦ จากนี้ตราบนิรันดร์	ทองย้อย แสงสินชัย	๑๐๕

◆ น้อมรฤกอิราชเจ้าสยามินทร์	ธำมรงค์ จัตุหะศรี	๑๐๗
◆ เทิดภูมินทร์เหนือวิญญาน	ธีรวัฒน์ กล้าวเกลี้ยง	๑๐๙
◆ ทำความดีน้อมถวายให้ทรงธรรม	นภา กล้วยไม้	๑๑๑
◆ ขอเป็นข้ารองบาททุกชาติไป	นันทวรรณ บุญวงศ์	๑๑๓
◆ ๘๙ พรรษา มหาภูมิพล	นพดล จันทร์เพ็ญ	๑๑๕
◆ “วันภูมิพล”	นภาลัย สุวรรณธาดา	๑๑๗
◆ กวีวิจารณ์โสกลัยรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ	นันทา ชุนภักดี	๑๑๙
◆ ภูมิแผ่นดิน ปิ่นไฟ	นารณ กิตติวรรณกร	๑๒๑
◆ กราบถูงข้าว “พอเพียง” ที่พ่อทำ	นิภา ทองถาวร	๑๒๓
◆ บรรทัดไทย	เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์	๑๒๕
◆ แผ่นดินอาลัย	บันลือ จินดาศรี	๑๒๗
◆ เศรษฐกิจพอเพียง เลี้ยงพลโลก	บุญครอง คันธฐากร	๑๒๙
◆ พระบิดาแห่งการอนุรักษ์มรดกไทย	บุญเดือน ศรีวรรณ	๑๓๑
◆ ดำเนินแห่งพระราช	ปรเมษฐ์ จารุวรรณ	๑๓๓
◆ บรมธรรมเทศนิพนธ์	ประพนธ์ อัครวิรุฬหการ	๑๓๕
◆ พระเดชพระคุณแม่ ทพให้อวด	ประพนธ์ เรืองณรงค์	๑๓๗
◆ น้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ	ประยอม ของทอง	๑๓๙
◆ หยาดน้ำตาไหลอาบที่ซบตะไคร่น	เผด็จ บุญหนุน	๑๔๑
◆ สำนักพระกรุณาด้วยอาลัย	พงษ์ศิลป์ บุญยะนิวัต	๑๔๓
◆ ทุกชาติขออุบัติได้ บาทเปี่ยมคุณเสมอ	พรเทพ ไชยขางกูร	๑๔๕
◆ ภูมิพลธำตุสร้งชีวิต	พระทนาย ปภัสสร (เพชรงาม)	๑๔๗
◆ วิปโยคแห่งโลกหล้า	พระเทพปฏิภาณวาท	๑๔๙
◆ ถวายความอาลัย	พระธรรมกิตติเมธี (เกษม สลอบโต)	๑๕๑
◆ มหาโพธิ์สัตวันฤพาน	พอล สุกใส	๑๕๓
◆ วันสิ้นฟ้า	พิทักษ์ บุญยะโอกาส	๑๕๕
◆ มีอาจทดเท่าแทนคุณ	ไพฑูรย์ ธัญญา	๑๕๗
◆ เกิดถิ่นแผ่นดินพระองค์	ไพโรจน์ ชาวงาม	๑๕๙
◆ น้อมกราบพระบาทฐิติพระบาท	มะเนาะ ยูเด็น	๑๖๑
◆ บันทึกภักดี	รพีพรรณ เพชรอนันต์กุล	๑๖๓
◆ นิราศพระมิ่งขวัญสู่ฟ้า	รัตนพล ชื่นคำ	๑๖๕

✦ เทิดเหนือเกล้า ๖ สถิตในหทัยราษฎร์	วรวิมล ภัคดีบุรุษ	๑๖๗
✦ ๘๘ พรรษาแห่งภูมิพลแผ่นดิน	วรวิมล จันทกุล	๑๖๘
✦ จารจากหยาดน้ำตา ต่างถ้อย	วันเนาว์ ยูเด็น	๑๗๑
✦ แด้มคำถวายฯ	วิไลลักษณ์ ศรีป่าซาง	๑๗๓
✦ น้อมสำนึกพระมหากรุณาธิคุณ	วิวัฒน์ บัตรเจริญ	๑๗๕
✦ เศรษฐกิจพอเพียงของพระเจ้าผู้ทรงเป็นครูแห่งแผ่นดินไทย	วิชญ์ พุ่มสว่าง	๑๗๗
✦ เอกุณนวัติวิสาขาสีรวาท ภูมิพลมหาราชราชสตุติ	ศรีณญภูมิ ผู้ผึ้ง	๑๗๙
✦ แต่ “พ่อ” ของผองไทย	ศรีสุรางค์ พูลทรัพย์	๑๘๑
✦ น้อมเกล้าผจงแก้วบุปผาบูชานิรันดร์	ศิวกานท์ ปทุมสูติ	๑๘๓
✦ “ภูมิพล” กษัตริย์ไทย ชนความยากจน เพื่อประชาชนเอง	ศุภกิจ นิมมานนรเทพ	๑๘๕
✦ องค์ภูมิพลเสด็จสู่สวรรคาลัย อาศิรวาทร้อยใจน้อมภักดี	ศุภชาติ เสถียรธนาสาร	๑๘๗
✦ ตามเส้นทางรอยพระบาททรงยาดรา	สถาพร ศรีสังข์	๑๘๙
✦ เล่าเรื่องของพ่อ	สมจินตนา เทียมวิไล	๑๙๑
✦ มหาราชเอกราชวันชัยสยาม	สมชาย ขจรศักดิ์ชัย	๑๙๓
✦ ตามรอยพ่อ...	สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์	๑๙๕
✦ ได้ร่มพระบารมี	สมศักดิ์ ศรีเอี่ยมกุล	๑๙๗
✦ ๘๘ พรรษา หนึ่งราชาเหนือราชัน	สรศักดิ์ มีขึ้น	๑๙๙
✦ เสียงน้ำไหลจากผาผืนดิน	สวรรณค์ แสงปลั่ง	๒๐๑
✦ กราบรูปข้างฝา	ลัทธิภูมิ ละออง	๒๐๓
✦ ปณิธาน...เพื่อพ่อ	ลันติ ชนะเลิศ	๒๐๕
✦ ประชาพิลาป	สายป่าน บุรีวรรณชนะ	๒๐๗
✦ อยู่หัวอยู่ทั่วทั้ง แดนไทย	สายพร แจ่มช้า	๒๐๙
✦ บุญราษฎร์รัฐฉัตรแก้ว	สิชล สะอิม	๒๑๑
✦ “ภูมิพล มหาราช” จารึกใจไทยทุกคน	สุเทพ เอกปัจชา	๒๑๓
✦ ธรรมราชภูมิพล	สุพจน์ ชีรานนท์	๒๑๕
✦ พระมหาภักษัตริย์นักพัฒนา	สุภชาติ สะอิม	๒๑๗
✦ อาศิรวาท	เสาวณิต วิงวอน	๒๑๙
✦ ภาคสวรรค์ - ภาคพื้นดิน	อดุล จันทศักดิ์	๒๒๑
✦ นวมินทรอาศิรวาทราชสตุติ	หม่อมราชวงศ์อรุณรัตน์ สุขสวัสดิ์ ของทอง	๒๒๓

★ ฐ ประทับ ณ ใจเรา	อนันต์ นาคเกษม	๒๒๕
★ ไวยราชานุกล	อภิสิทธิ์ เกษมผลกุล	๒๒๗
★ อุณนวุติวัตรชนวนินทร์	อร่าม อินพุ่ม	๒๒๙
★ พระผู้เป็นพลังแห่งแผ่นดิน	อาทิตย์ ชีวณิชย์กุล	๒๓๓
★ ๘๙ พรรษา แห่งภูมิพลแผ่นดิน	อุปลัมภ์ กองแก้ว จันทรสกุล	๒๓๓
★ กราบถวายความอาลัย “พ่อ ของแผ่นดิน”	อุษณีย์ เกษมสันต์ ณ อยุธยา	๒๓๕
★ ได้ร่ำบารมีวิถีทอง	อำไพพรรณ น้อยหนูจตุรัส	๒๓๗
การจัดทำหนังสือร้อยกรองสำนักพระมหากรุณาธิคุณ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร “๘๙ พรรษาแห่งภูมิพลแผ่นดิน”	ศิริรัตน์ ทวีทรัพย์	๒๓๘

ภาคผนวก

★ ทำเนียบผู้ร้อยกรอง		๒๔๒
★ คำสั่งกรมศิลปากรที่ ๑๖/๒๕๖๐ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือร้อยกรองสำนักพระมหากรุณาธิคุณ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร “๘๙ พรรษาแห่งภูมิพลแผ่นดิน”		๒๕๒
★ โครงการจัดทำต้นฉบับและจัดพิมพ์หนังสือร้อยกรองสำนักพระมหากรุณาธิคุณ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร “๘๙ พรรษาแห่งภูมิพลแผ่นดิน”		๒๕๔

พระราชประวัติ
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

พระราชประวัติ
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
บรมนาถบพิตร *

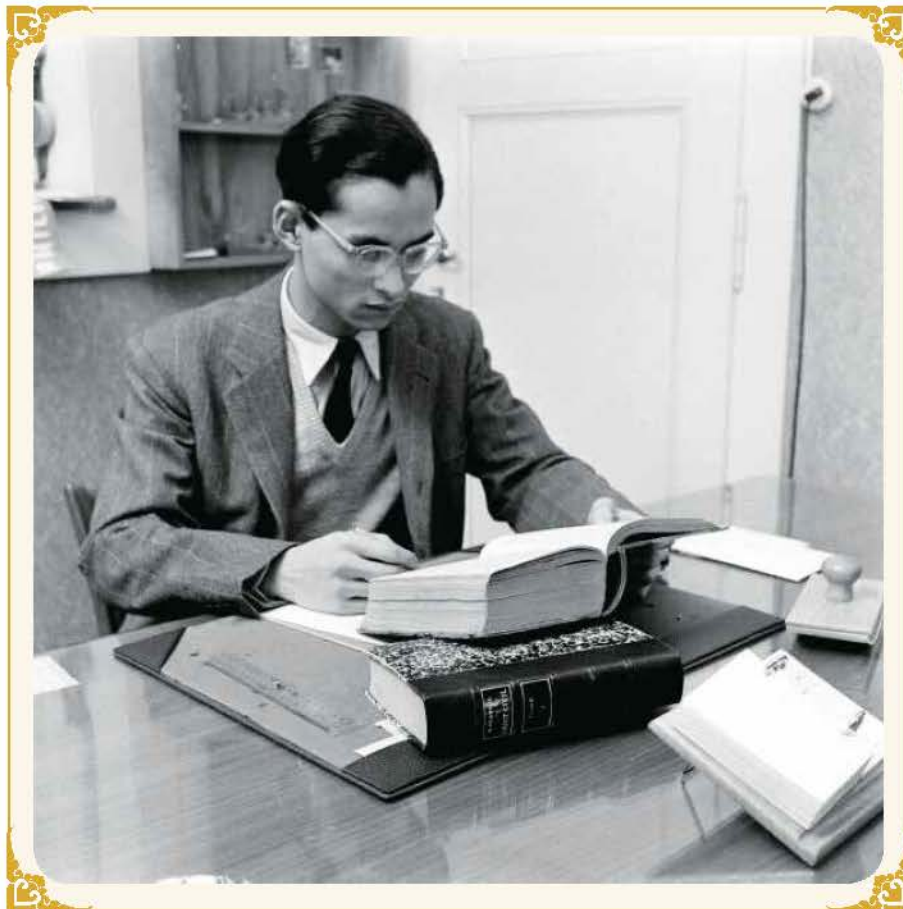

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทรสยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๙ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ พระนามเดิมว่า พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภูมิพลอดุลยเดช เป็นพระโอรสพระองค์เล็กในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก กับสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จพระบรมราชสมภพเมื่อวันจันทร์ที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๐ ณ โรงพยาบาลเมาท์ออเบอร์น (Mount Auburn) เมืองเคมบริดจ์ (Cambridge) รัฐแมสซาชูเซตส์ (Massachusetts) ประเทศสหรัฐอเมริกา พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระนามว่า “ภูมิพล” แปลว่า “กำลังของแผ่นดิน” มีสมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช คือ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ และสมเด็จพระเชษฐภคินี คือ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

พุทธศักราช ๒๔๗๑ โดยเสด็จสมเด็จพระบรมราชชนก และสมเด็จพระบรมราชชนนี เสด็จนิวัตประเทศไทย ประทับ ณ วังสระปทุม ต่อมาในวันที่ ๒๔ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๗๒ สมเด็จพระบรมราชชนกทรงพระประชวรและสิ้นพระชนม์ ขณะนั้นพระองค์มีพระชนมพรรษาได้ไม่ถึง ๒ พรรษา

* นางสาวศิริรัตน์ ทวีทรัพย์ นักอักษรศาสตร์ชำนาญการพิเศษ กลุ่มภาษาและวรรณกรรม สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ เรียบเรียง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงรับการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

พุทธศักราช ๒๔๗๔ ทรงเข้าศึกษาชั้นต้นที่โรงเรียนอนุบาลของมิสซิสเดวิส (Mrs. Davies) ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเปิดสอนที่บ้าน

พุทธศักราช ๒๔๗๕ เมื่อมีพระชนมพรรษา ๕ พรรษา ทรงเข้าศึกษาที่โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร เป็นเวลา ๕ เดือน จนถึงพุทธศักราช ๒๔๗๖ จึงเสด็จพระราชดำเนินไปประทับ ณ เมืองโลซานน์ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชชนนี พระเชษฐภคินี และสมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช เพื่อทรงศึกษาต่อในชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนเมียร์มองต์ (École Miremont) ทรงศึกษาวิชาภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน และภาษาอังกฤษ

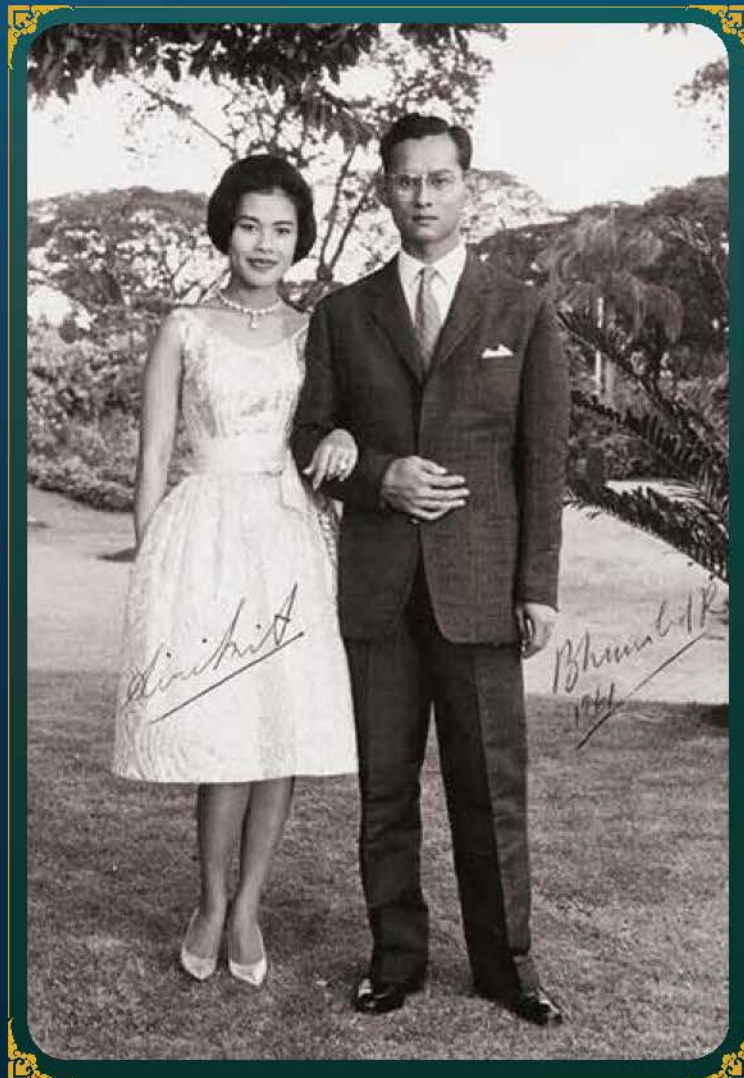
พุทธศักราช ๒๔๗๘ ทรงเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนนูแวล เดอ ลา ซืออิส โรมองต์ (École Nouvelle de la Suisse Romande) ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ทรงศึกษาภาษาละติน ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส และภาษาเยอรมัน

พุทธศักราช ๒๔๘๘ ทรงสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนยิมนาส คลาสสิก ก็องโดนาล (Gymnase Classique Cantonal) แห่งเมืองโลซานน์ ทรงได้รับประกาศนียบัตรทางอักษรศาสตร์ (Diplome de Bachelier es Lettres) จากนั้นทรงเข้าศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยโลซานน์ แผนกวิทยาศาสตร์ สาขาวิศวกรรมศาสตร์

เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๗ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ทรงสละราชสมบัติ รัฐบาลจึงได้กราบทูลอัญเชิญพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอานันทมหิดล เสด็จขึ้นครองสิริราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ พระนามว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล และเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๗๘ โปรดเกล้าฯ สถาปนาพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภูมิพลอดุลยเดช เป็นสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช และได้โดยเสด็จพระราชดำเนินพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทรนิวัตประเทศไทยครั้งแรกในพุทธศักราช ๒๔๘๑ ประทับ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต เป็นการชั่วคราว แล้วเสด็จพระราชดำเนินกลับไปทรงศึกษาต่อ ณ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ต่อมาพุทธศักราช ๒๔๘๘ จึงโดยเสด็จพระราชดำเนินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลนิวัตประเทศไทยเป็นครั้งที่สอง ประทับ ณ พระที่นั่งบรมพิมาน ในพระบรมมหาราชวัง

ครั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลเสด็จสวรรคต เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ รัฐบาลโดยความเห็นชอบของรัฐสภาจึงกราบทูลอัญเชิญสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช เสด็จขึ้นครองราชสมบัติสืบราชสันตติวงศ์เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๙ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ขณะนั้นมีพระชนมพรรษาเพียง ๑๙ พรรษา และยังมีพระราชกิจด้านการศึกษาจึงต้องทรงอำลาประชาชนชาวไทยเสด็จพระราชดำเนินกลับไปยังประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ในเดือนสิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๙ เพื่อทรงศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยโลซานน์ โดยทรงเลือกศึกษาวิชาเกี่ยวกับการปกครอง กฎหมาย ภูมิศาสตร์และวิชารัฐศาสตร์ แทนวิชาวิทยาศาสตร์ที่ทรงศึกษาอยู่เดิม เพื่อเตรียมพระองค์ในการปฏิบัติพระราชภารกิจในฐานะพระมหากษัตริย์ พร้อมทั้งทรงศึกษาวิชาด้านอักษรศาสตร์ ซึ่งทำให้มีพระปรีชาสามารถในภาษาต่างประเทศหลายภาษา เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาละติน และภาษาเยอรมัน

ระหว่างที่ประทับศึกษาอยู่ในต่างประเทศนั้น ทรงพบหม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ กิติยากร พระธิดาของหม่อมเจ้านักขัตรมงคล กิติยากร กับหม่อมหลวงบัว (สนิทวงศ์) กิติยากร (ต่อมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สถาปนาพระอิสริยยศเป็นพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้านักขัตรมงคล กรมหมื่นจันทบุรีสุรนาถ เมื่อพุทธศักราช ๒๔๙๕) ต่อมาทรงหมั้นกับหม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ กิติยากร ในวันที่ ๑๙ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๙๒ ณ เมืองโลซานน์ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

พุทธศักราช ๒๔๙๓ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จพระราชดำเนิน
นิวัตพระนคร เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ ประทับ ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวัง
ดุสิต ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ตั้งการพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๙๓ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม
ให้จัดการพระราชพิธีราชาภิเษกสมรสกับหม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ กิตติยากร ณ พระตำหนักของสมเด็จพระ
พระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ในวังสระปทุม พระบาทสมเด็จพระปรมินทร
มหาภูมิพลอดุลยเดช และหม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ กิตติยากร ลงนามในสมุดทะเบียนราชาภิเษกสมรส
ตามกฎหมาย ในโอกาสอันเป็นมหามงคลนี้ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม
ให้สถาปนาหม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ กิตติยากร ขึ้นเป็นสมเด็จพระราชินีสิริกิติ์

ถึงวันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล
อดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ตั้งการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกตามแบบ
อย่างโบราณราชประเพณีขึ้น ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ในพระบรมมหาราชวัง พระบาทสมเด็จพระ
พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงครองสิริราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๙
แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์โดยสมบูรณ์ มีพระปรมาภิไธยจารึกในพระสุพรรณบัฏว่า **พระบาทสมเด็จพระ
พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราช
บรมนาถบพิตร** พร้อมทั้งพระราชทานพระราชสัตยาธิษฐานเป็นพระปฐมบรมราชโองการว่า

**“ เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม
เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม ”**

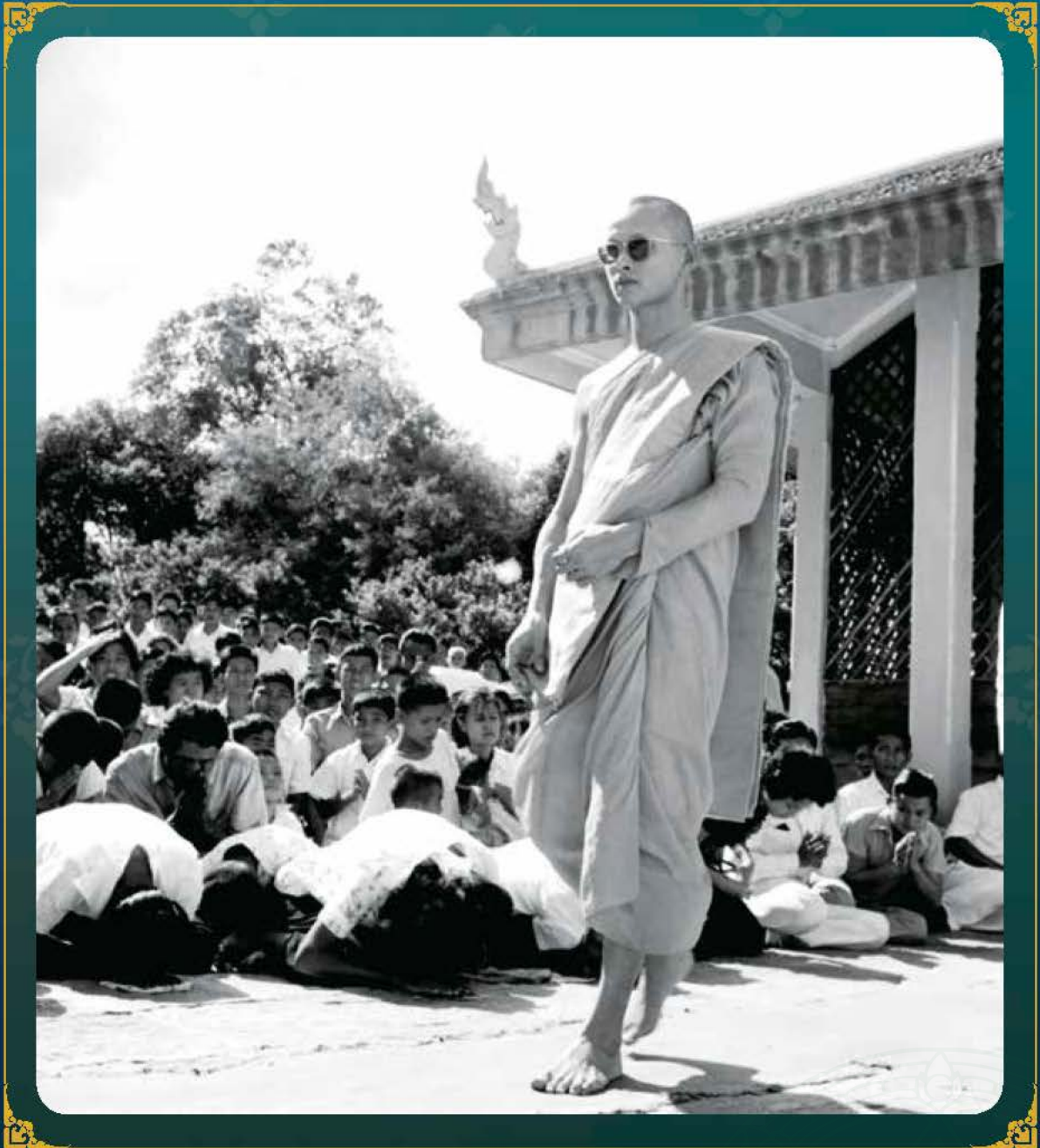

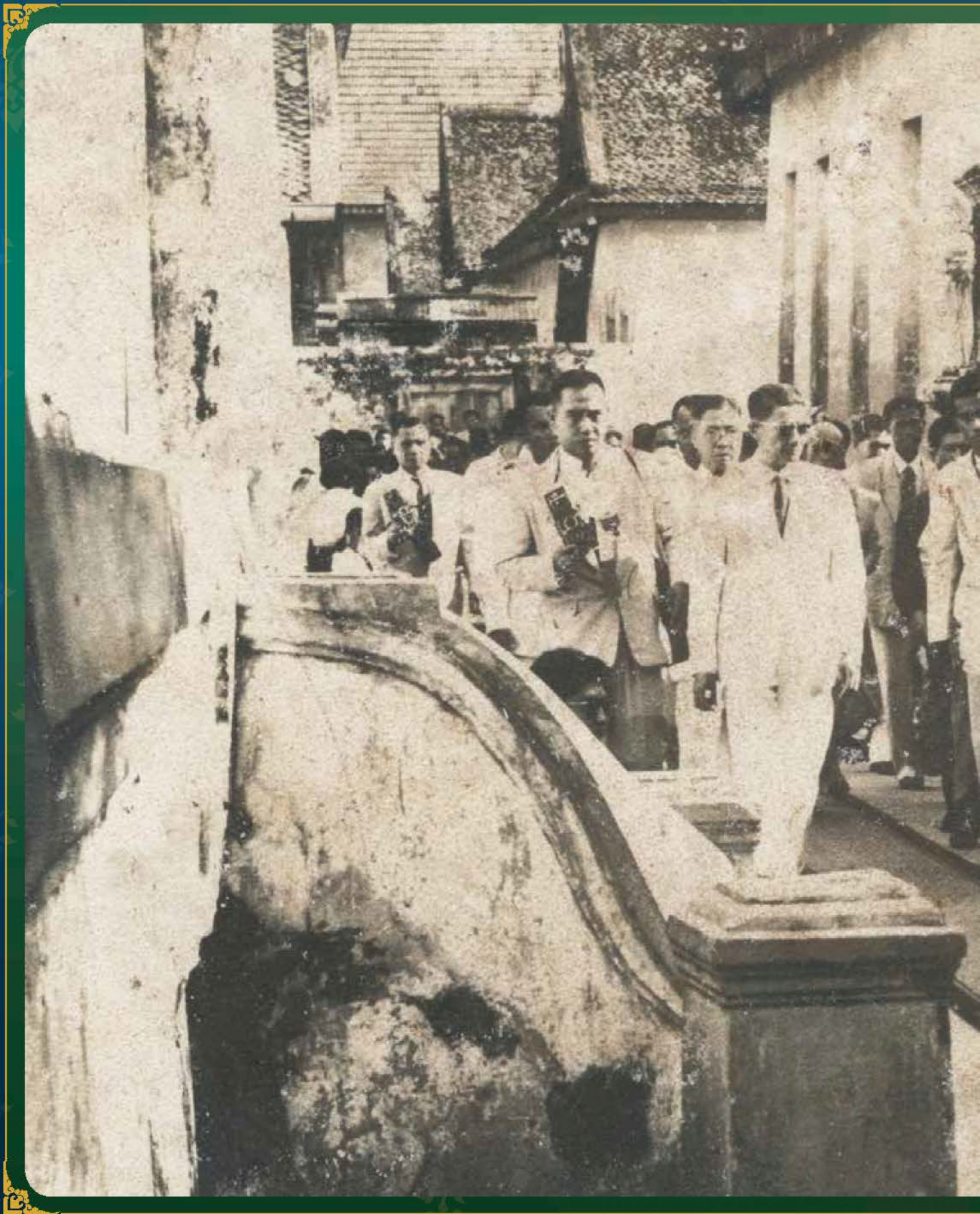

ในโอกาสมีมหามงคลนี้ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมประกอบพระราชพิธีสถาปนาเฉลิมพระเกียรติยศสมเด็จพระราชินีสิริกิติ์ขึ้นเป็น สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี

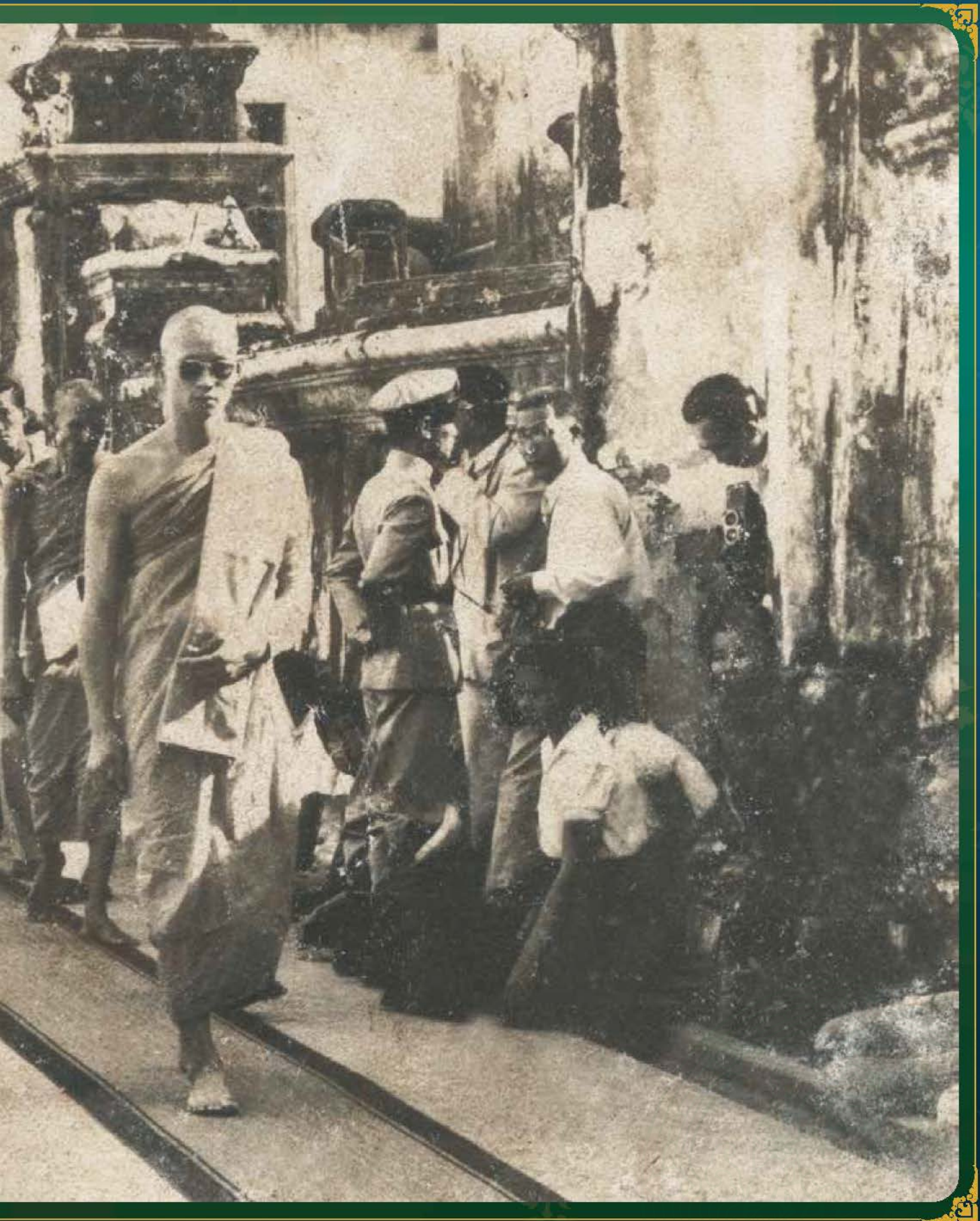
พุทธศักราช ๒๕๔๙ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระผนวช ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามในพระบรมมหาราชวัง เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๔๙ โดยมีสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ วัดบวรนิเวศวิหาร เป็นพระราชอุปัชฌายาจารย์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าได้ถวายพระสมณฉายาว่า “ภูมิพล” พระองค์ประทับจำพรรษา ณ พระตำหนักปั้นหย่า วัดบวรนิเวศวิหาร ทรงดำรงอยู่ในเพศบรรพชิต เป็นเวลา ๑๕ วัน และทรงลาสิกขา เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๙

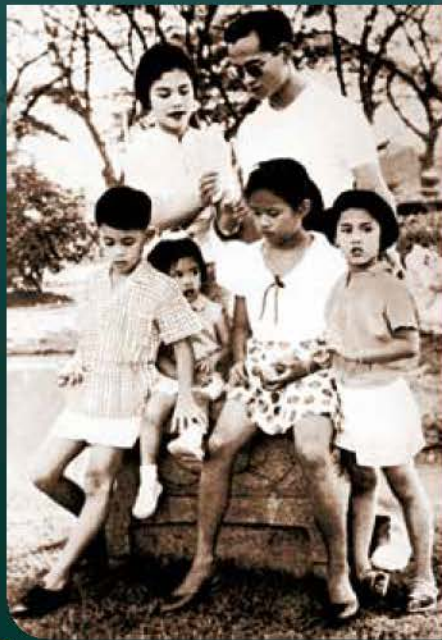
ในระหว่างทรงพระผนวช พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี เป็นผู้สำเร็จราชการเพื่อทรงปฏิบัติราชการแผ่นดินแทนพระองค์ และจากการที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ได้อย่างเรียบร้อยเป็นที่พอพระราชหฤทัย จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ประกาศเฉลิมพระนามาภิไธยสถาปนาขึ้นเป็น สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๙

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร
เมื่อทรงพระผนวช เสด็จพระราชดำเนินไปยังวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
เพื่อทรงถวายสักการะพระอัฐิของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส
 ณ ตำหนักवासกรี เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๙๙

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชโอรสและพระราชธิดา รวม ๔ พระองค์ คือ

๑. ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี พระนามเดิมสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ประสูติเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๙๔ ต่อมาทรงลาออกจากฐานันดรศักดิ์เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕

๒. สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ประสูติเมื่อวันจันทร์ที่ ๒๘ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๙๕

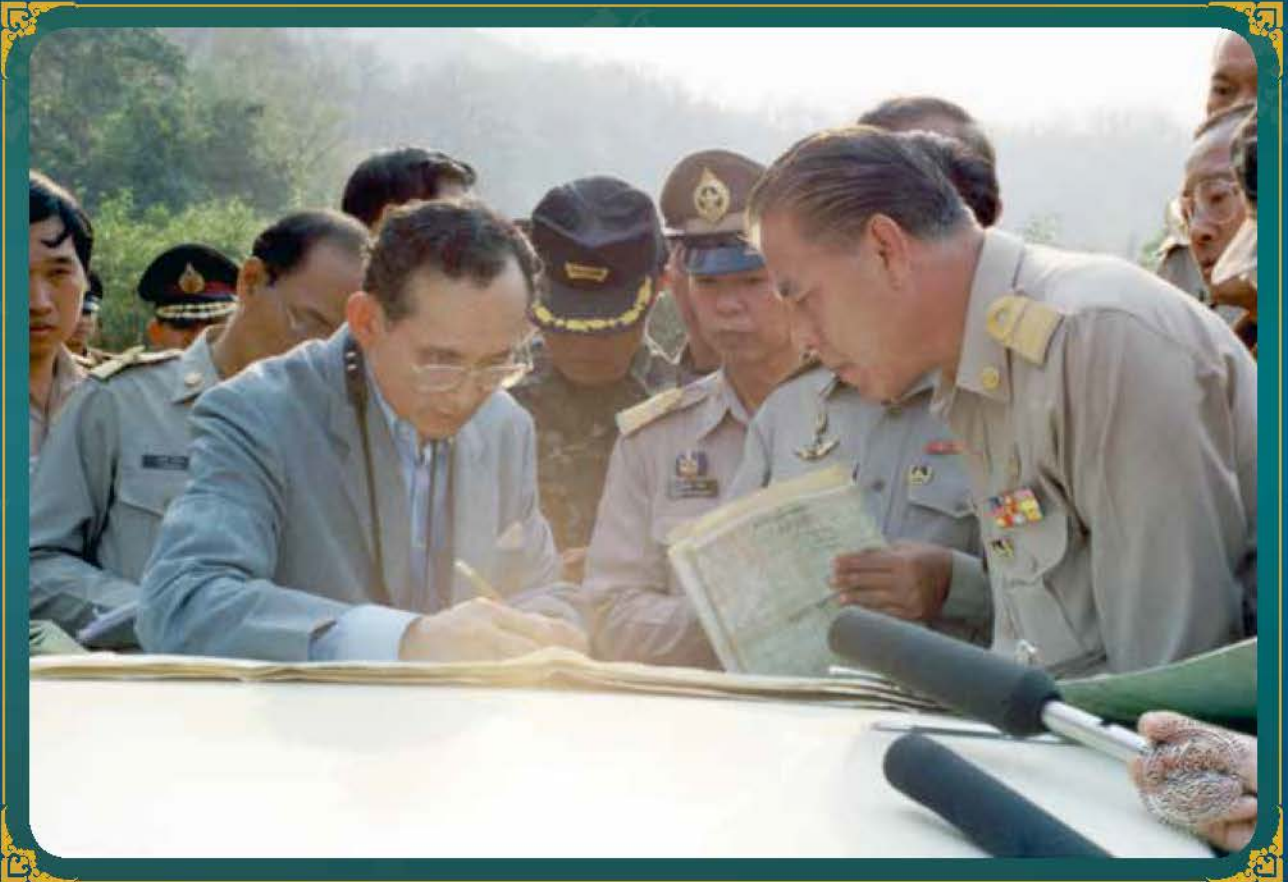
๓. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุตา กิติวัฒนาดุลโสภาคย์ ประสูติเมื่อวันเสาร์ที่ ๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๙๘ ต่อมาในวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๒๐ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมสถาปนาขึ้นเป็น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี

๔. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ประสูติเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๔ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๐๐

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จขึ้นครองสิริราชสมบัติ เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ พระองค์ทรงปกครองบ้านเมืองด้วยหลักทศพิธราชธรรมจริยา ทรงยึดมั่นในพระปฐมบรมราชโองการและพระราชสัถยาธิษฐาน เพื่อประโยชน์สุขของปวงอาณาประชาราษฎร์และชาติบ้านเมืองตลอดมา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจนันทนาการ ทรงอุทิศกำลังพระวรกาย กำลังพระสติปัญญา และพระราชทรัพย์เพื่อความอยู่ดีมีสุขของพสกนิกร ทรงตั้งพระราชปณิธานในการเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราษฎรในภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ เป็นผลให้ทอดพระเนตรความเป็นอยู่ของราษฎรที่ต้องเผชิญกับปัญหาการทำกินและการดำรงชีพที่ต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติเป็นสำคัญ จึงมีพระราชดำริแก้ไขปัญหาคือความเดือดร้อนของราษฎร ซึ่งปรากฏให้เห็นเป็นพระราชกรณียกิจด้านการพัฒนาเพื่อบำบัดทุกข์และบำรุงสุขของประชาชนตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมากกว่า ๔,๐๐๐ โครงการ

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่เป็นโครงการพัฒนาชนบทโครงการแรกเกิดขึ้นเมื่อพุทธศักราช ๒๔๙๕ ได้แก่ ถนนพระราชทานสายหัวหิน - หัวยมงคล เป็นถนนเข้าหมู่บ้านหัวยมงคล มีพระราชดำริเมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรบริเวณบ้านหัวยมงคล ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พระราชทานรถบูลโดเซอร์เกลี่ยดินสร้างเส้นทางเพื่อให้ราษฎรสามารถสัญจรไปมาและนำผลผลิตมาจำหน่ายยังชุมชนภายนอกได้สะดวกขึ้น ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริโครงการอื่นๆ เป็นลำดับต่อมา

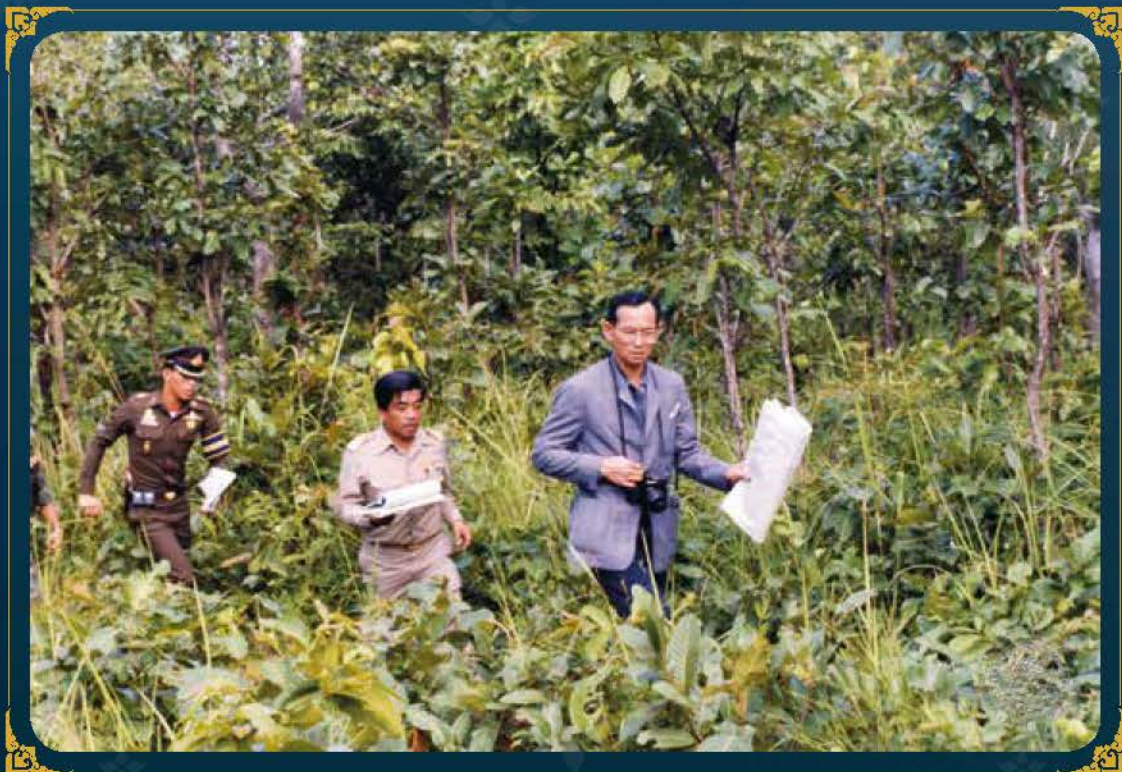

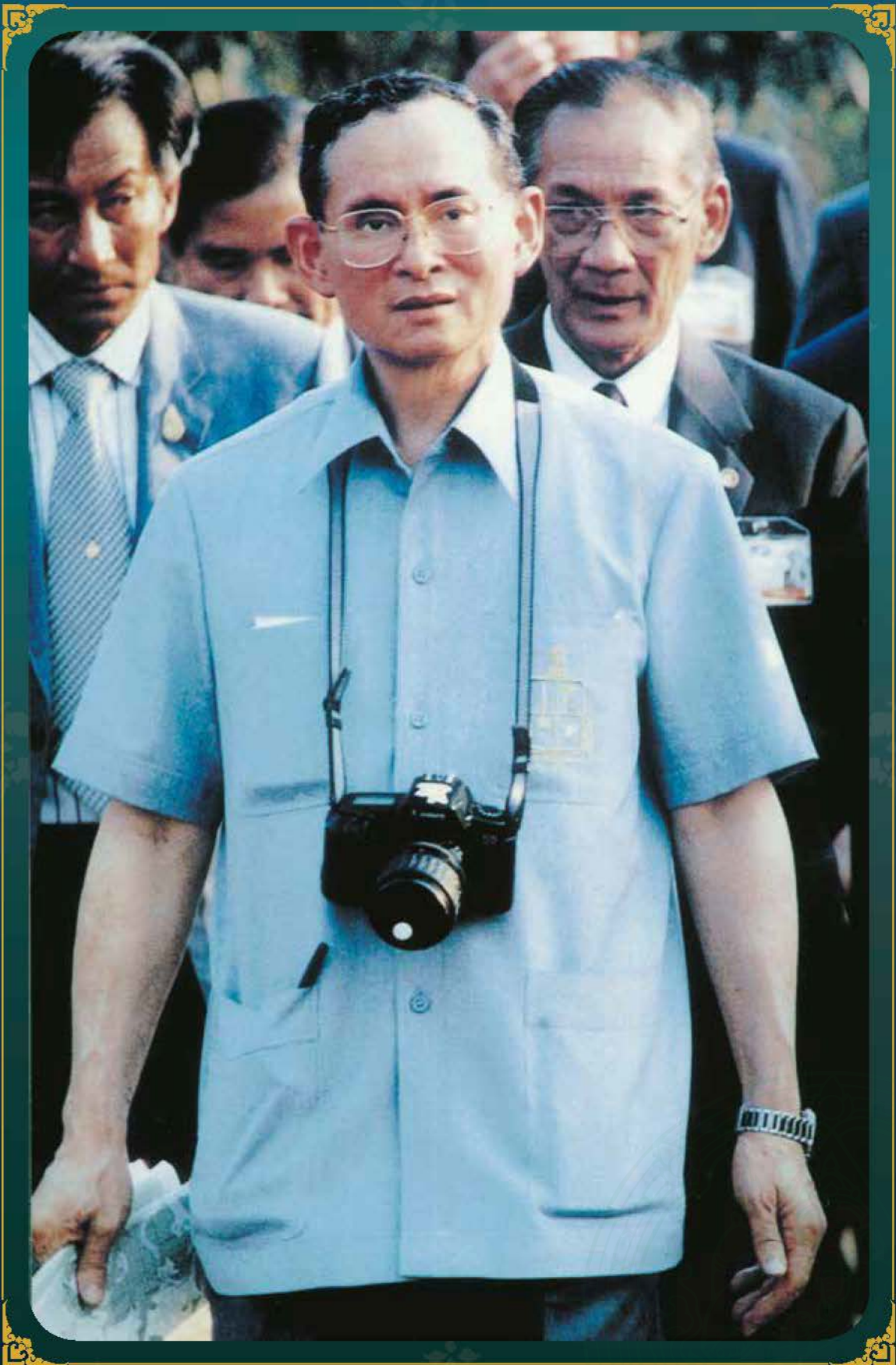
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นกษัตริย์นักพัฒนาอย่างแท้จริง ทรงมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งในเรื่องการพัฒนาอาชีพ สิ่งแวดล้อม การสาธารณสุข แหล่งน้ำ และการส่งเสริมผู้ด้อยโอกาส โดยทรงเน้นเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการอยู่อย่างสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ด้วยเหตุนี้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจึงครอบคลุมทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเกษตรกรรม การชลประทานซึ่งเป็นงานพัฒนาในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับน้ำ ทั้งการจัดหาแหล่งน้ำ การเก็บกักน้ำ การระบายน้ำ การควบคุม การทำน้ำเสียให้เป็นน้ำดี ตลอดจนการแก้ไขปัญหาทั่วม พระองค์ทรงสนพระราชหฤทัยในเรื่องของการอนุรักษ์ดิน การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การประมงและปศุสัตว์ นอกจากนี้พระองค์ยังทรงส่งเสริมทำนุบำรุงการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม อันเป็นรากฐานความเจริญทางด้านจิตใจของมนุษยชาติอีกด้วย

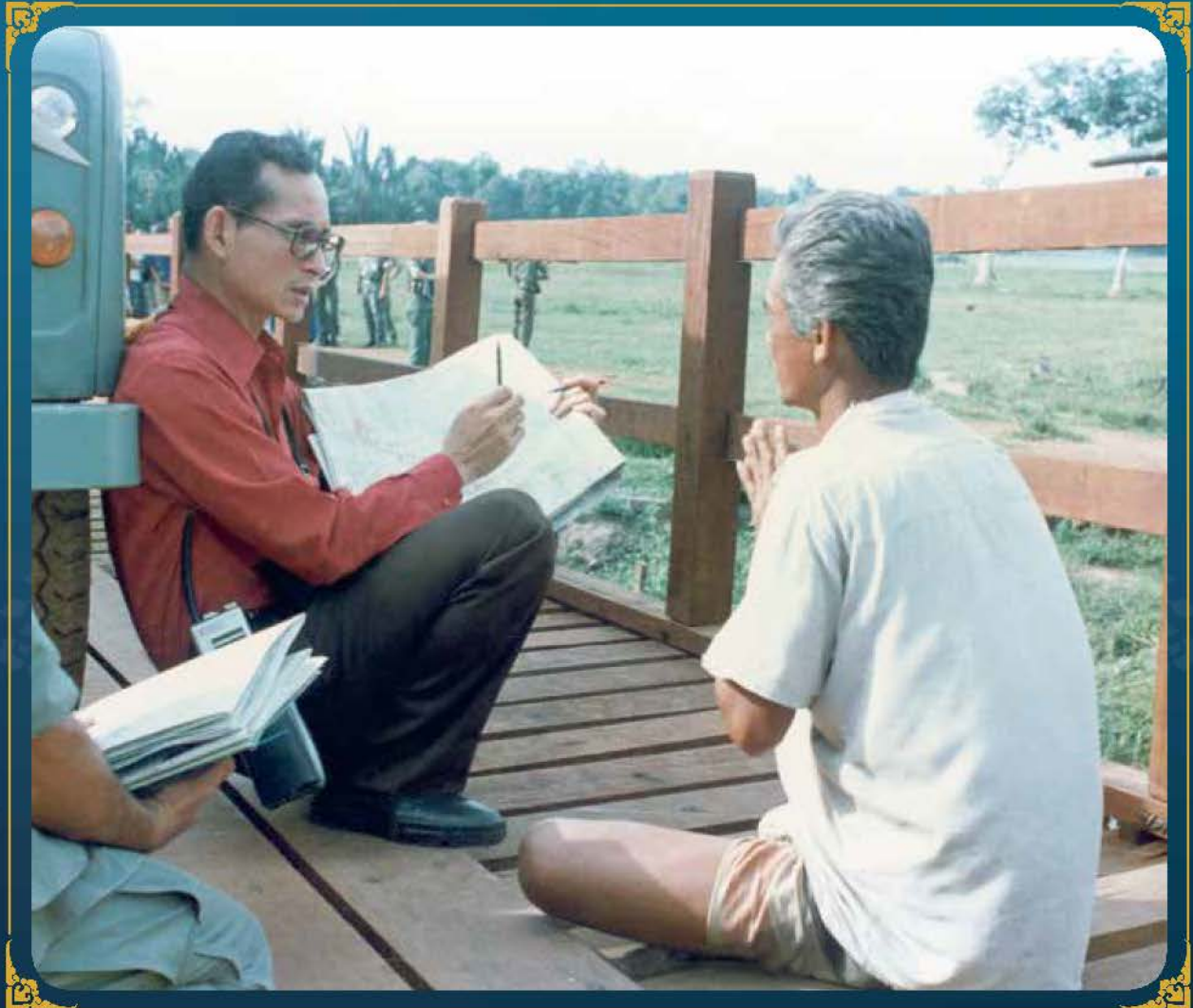
ถึงพุทธศักราช ๒๕๔๐ ประเทศไทยประสบกับปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) ทรงชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตให้แก่ราษฎร เพื่อให้ดำรงชีวิตอย่างพึ่งพาตนเองได้ด้วยความมั่นคงและยั่งยืน ความพอเพียงมีคุณลักษณะ ๓ อย่าง คือ ความพอประมาณ (Moderation) ความมีเหตุผล (Reasonableness) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว (Self - Immunity) การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยยึดหลักที่ว่า *“ความพอเพียงหมายความว่า พอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภอย่างมาก และต้องไม่เบียดเบียนผู้อื่น หรือโดยสรุปก็คือ ความพอประมาณและความมีเหตุผล”* จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาสังคมและทรัพยากรบุคคลอย่างมั่นคง ยั่งยืน และมีความสุข

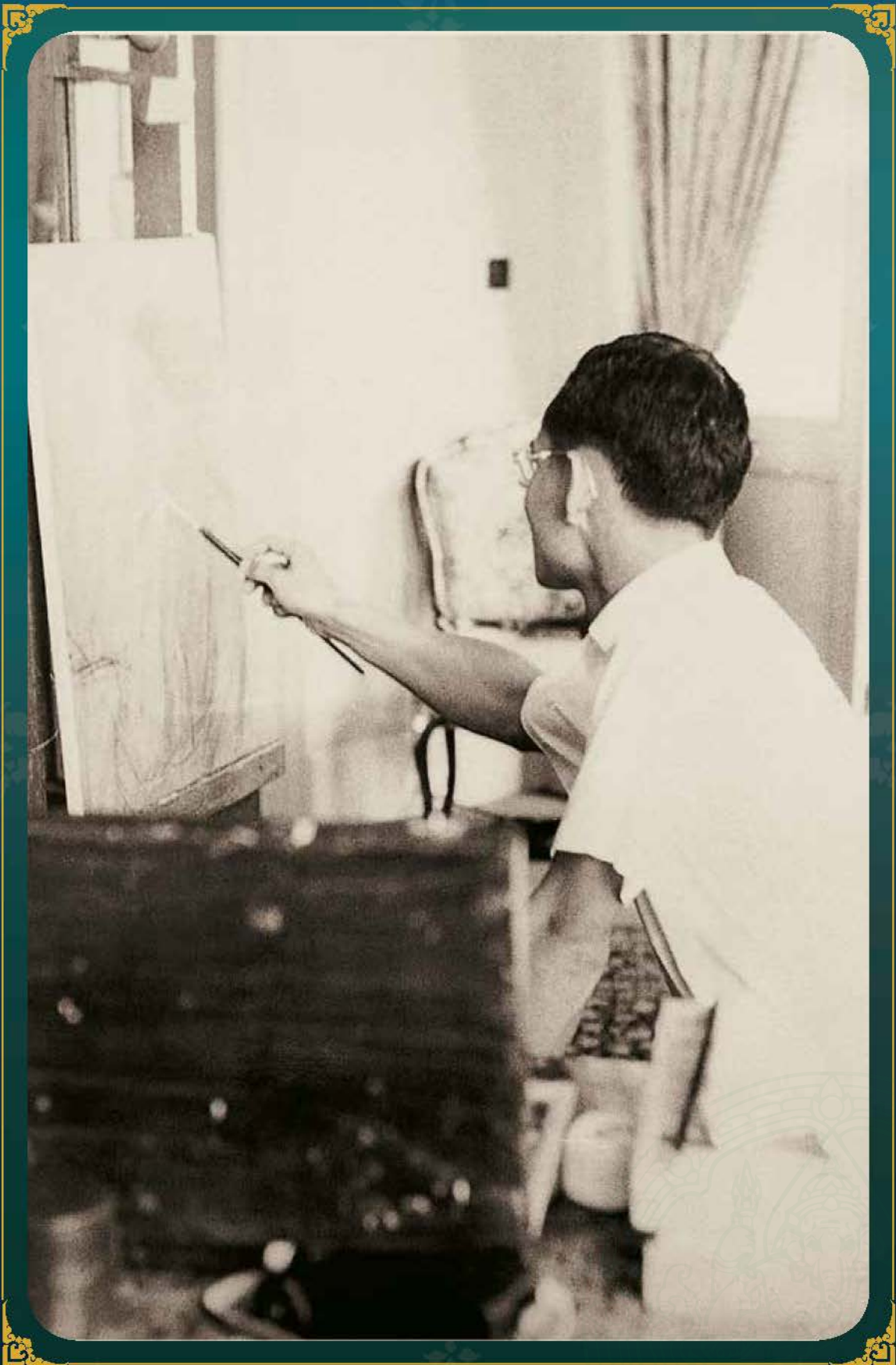

นอกจากพระอัจฉริยภาพและพระปรีชาสามารถในด้านการพัฒนาประเทศเพื่อให้ปวงพสกนิกรชาวไทยได้ดำรงชีวิตอยู่อย่างผาสุกและประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงสนพระราชหฤทัยศึกษาวิชาการต่างๆ อีกหลายแขนง ทรงพระปรีชาสามารถทั้ง “สรรพศาสตร์และสรรพศิลป์” ทรงสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะ ทั้งจิตรกรรม ประติมากรรม การถ่ายภาพ วรรณกรรม ดนตรีและเพลง อีกทั้งยังพระราชทานพระราชดำริในการสร้างสรรค์งานศิลปะ งานช่าง นาฏศิลป์ งานประดิษฐ์และงานสถาปัตยกรรมต่างๆ อันแสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพด้านศิลปะและสมดังพระราชสมัญญา “อัครศิลปิน” ซึ่งคุณค่าของผลงานศิลปะที่ทรงสร้างสรรค์ขึ้นตามแนวพระราชดำรินั้นมิได้อยู่ที่สุนทรียภาพและความจรรโลงใจเท่านั้น หากแต่มีความหมายที่สะท้อนให้เห็นถึงความรัก ความห่วงใยและพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่จะทรงบำเพ็ญทุกขบารุงสุขให้แก่พสกนิกรของพระองค์ ผลงานศิลปะทั้งหลายล้วนเป็นมรดกศิลป์แห่งแผ่นดินไทย สร้างความปิติโสมนัสแก่เหล่าพสกนิกรที่พร้อมใจกันเทิดทูนพระปรีชาสามารถ พระอัจฉริยภาพและพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นไว้เหนือเศียรเกล้า

ตีโต

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
จากใจ Tito ขาว Phyllis Auty

พระราชินีน้อง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
His Majesty King Bhumibol Adulyadej

เรื่อง

พระสหายใจ

The Story of

MAHAJANAKA

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นมิ่งขวัญ เป็นหลักชัยของบ้านเมืองและศูนย์รวมแห่งความรักความสามัคคีของพสกนิกรทั่วหล้า ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นรัฐบาลและพสกนิกรชาวไทยทั้งปวงได้พร้อมใจกันจัดงานเฉลิมพระเกียรติ และงานพระราชพิธีสำคัญที่จัดขึ้นเนื่องในโอกาสมหามงคลแห่งการเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ เนื่องในวาระสำคัญต่างๆ ดังนี้

พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๓ รอบพระนักษัตร เป็นพระราชพิธีที่จัดขึ้นเนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเจริญพระชนมายุครบ ๓ รอบ วันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๐๖

พระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก เป็นพระราชพิธีที่จัดขึ้นเนื่องในโอกาสมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๒๕ ปี วันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๑๔

พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๕๐ พรรษา พุทธศักราช ๒๕๒๐ เป็นปีมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ ๕๐ พรรษา และเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติได้ ๓๑ ปี นับตั้งแต่วันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ เป็นต้นมา พระราชพิธีนี้เคยปฏิบัติมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมอัยกาธิราชเจ้า ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกอบพระราชพิธีทรงเจริญพระชนมพรรษา และพระราชพิธีเถลิงถวัลยราชสมบัติได้ ๓๑ ปี เมื่อพุทธศักราช ๒๔๓๘ ในการนี้ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ โปรดกระหม่อมให้สถาปนาพระอิสริยยศที่ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุตา กิตติวัฒนาตุลโสภาคย์ เป็นสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินเลียบพระนครโดยกระบวนพยุหยาตราทางสถลมารค เมื่อพุทธศักราช ๒๕๐๖

เสด็จพระราชดำเนินไปยังจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการพระราชพิธีบวงสรวงสังเวยสมเด็จพระมหาจักรีฯ ในอดีต เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๓๑

พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๕ รอบ พุทธศักราช ๒๕๓๐ เป็นพระราชพิธีที่จัดขึ้นเนื่องในโอกาสสมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเจริญพระชนมายุครบ ๕ รอบ ในวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๐

พระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก พุทธศักราช ๒๕๓๑ เป็นพระราชพิธีที่จัดขึ้นในมหามงคลสมัยที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงครองสิริราชสมบัติเป็นเวลา ๔๒ ปี ๒๓ วัน ซึ่งยังยืนยาวนานยิ่งกว่าสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าในประวัติศาสตร์ชาติไทย นับตั้งแต่วันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ ถึงวันที่ ๒ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๓๑

พระราชพิธีกาญจนาภิเษก พุทธศักราช ๒๕๓๙ เป็นพระราชพิธีที่จัดขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติถวายเป็นราชสักการะเนื่องในโอกาสสมหามงคลสมัยที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี ในวันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๓๙

พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๖ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒ เป็นพระราชพิธีที่จัดขึ้นเนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเจริญพระชนมายุครบ ๗๒ พรรษา หรือ ๖ รอบ

พระราชพิธีสมมงคลพระชนมายุเท่าพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงเจริญชนมวาร ๒๖,๔๖๙ วัน ในวันอังคารที่ ๒๓ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๔๓ เป็นสมมงคลพระชนมายุเท่าพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

พระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี วันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ เป็นพระราชพิธีที่จัดขึ้นเนื่องในโอกาสสมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงครองสิริราชสมบัติยาวนานกว่าพระมหากษัตริย์พระองค์ใดในประวัติศาสตร์ชาติไทย หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งพสกนิกรชาวไทยทุกหมู่เหล่าได้พร้อมใจกันจัดงานเฉลิมพระเกียรติถวายเป็นราชสักการะด้วยความจงรักภักดี และร่วมเฉลิมฉลองโอกาสสมหามงคลครั้งนี้ทั่วประเทศ ที่สำคัญคือมีประมุขและพระบรมวงศ์จากมิตรประเทศมาร่วมถวายพระพรด้วย

พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ เป็นงานเฉลิมฉลองเนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเจริญพระชนมายุครบ ๘๐ พรรษา ในวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ เป็นงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในโอกาสสมหามงคลที่ทรงเจริญพระชนมายุครบ ๗ รอบ หรือ ๘๔ พรรษา เมื่อพุทธศักราช ๒๕๕๔ มีการประกอบพระราชพิธีและรัฐพิธี ระหว่างวันที่ ๑ มกราคม จนถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

พระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติครบ ๗๐ ปี วันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๙ นับเป็นมหามงคลสมัยอันพิเศษยิ่งที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๗๐ ปี และพระองค์เป็นพระมหากษัตริย์ผู้ทรงครองราชย์ยาวนานที่สุดในประวัติศาสตร์ รัฐบาลและปวงชนชาวไทยพร้อมใจกันจัดงานเฉลิมพระเกียรติ เพื่อแสดงความจงรักภักดีถวายเป็นราชสักการะ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงอุทิศพระองค์ตรากตรำพระวรกาย เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียนพสกนิกรในท้องถิ่นทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทยเพื่อทรงทราบถึงทุกข์สุขและความเป็นอยู่ของราษฎร พระองค์ได้พระราชทานแนวพระราชดำริเพื่อแก้ไขปัญหาดัง ๆ เพื่อจัดทุกข์ ผดุงสุขและพระราชทานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเพื่อการพัฒนาประเทศในทุกด้าน เพื่อเป็นแนวทางให้พสกนิกรสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างผาสุกและยั่งยืน พระองค์ทรงมีพระราชภาระอันยิ่งใหญ่ในการดูแลทุกข์สุขของราษฎรทั่วทั้งประเทศ การทรงงานของพระองค์มีอยู่ตลอดเวลา แม้ในยามที่ทรงพระประชวรก็ไม่ทรงละเว้นจากการปฏิบัติพระราชกรณียกิจเพราะทรงนึกถึงราษฎรอยู่เสมอ นับเป็นบุญของพสกนิกรชาวไทยที่ได้เกิดมาภายใต้ร่มพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระมหากษัตริย์ผู้ทรงสละความสุขส่วนพระองค์ เพื่อความสุขของประชาชนชาวไทยอย่างแท้จริง สมดังพระราชดำรัสของพระองค์ว่า

“ที่ของข้าพเจ้าในโลกนี้คือ การได้อยู่ท่ามกลางประชาชนของข้าพเจ้า นั่นคือคนไทยทั้งปวง”

นับจากวันที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จขึ้นครองสิริราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๙ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ จวบถึงปัจจุบันเป็นเวลาถึง ๗๐ ปี ซึ่งยิ่งยืนยาวนานกว่าพระมหากษัตริย์พระองค์ใดในประวัติศาสตร์ชาติไทย พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระมหากษัตริย์ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ พระองค์ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจปกครองราชอาณาจักรไทยด้วยทศพิธราชธรรม ทรงทุ่มเทกำลังพระวรกายและกำลังพระสติปัญญาพัฒนาประเทศชาติด้วยพระอัจฉริยภาพและพระปรีชาสามารถอันล้ำเลิศ นำความผาสุกร่มเย็นมาสู่ชาติบ้านเมืองและอาณาประชาราษฎร์ พระองค์จึงทรงเป็นพระมิ่งขวัญร่มเกล้าของเหล่าพสกนิกรและบันดาลประโยชน์สุขแก่มหาชนชาวไทย

เมื่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จสวรรคต ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙ ปวงพสกนิกรชาวไทยทั่วประเทศต่างร่ำไห้ สุดอาลัยทั้งแผ่นดิน เป็นความวิปโยคอาดูรอย่างที่มีอาจประมาณได้ นับเป็นการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ ที่สุดในประวัติศาสตร์ชาติไทย และภาพของการแสดงออกถึงความจงรักภักดี ความผูกพันของเหล่า พสกนิกรที่มีต่อองค์พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นที่เคารพรักและเทิดทูนยิ่งปรากฏสู่สายตาชาวไทยและ ชาวต่างชาติทั่วโลก เมื่อขบวนพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จออกจากโรงพยาบาลศิริราชจนถึงพระบรมมหาราชวัง ตลอดระยะเส้นทาง เหล่าพสกนิกรสวมชุดดำจากทุกสารทิศมาร่วมกันเพื่อเฝ้าถวายสักการะพระบรมศพด้วยน้ำตาแห่ง ความอาลัยรักและความโศกเศร้า เป็นภาพประวัติศาสตร์ที่จะตราตรึงอยู่ในหัวใจของปวงชนชาวไทย ไปตลอดกาล

ด้วยน้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันยิ่งใหญ่ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร หน่วยงานทุกภาคส่วนพร้อมเหล่าพสกนิกรชาวไทยได้ร่วมแสดงความอาลัยในรูปแบบต่างๆ การแสดงออกสำคัญประการหนึ่งคือ การรังสรรค์กวีนิพนธ์ที่แสดงความรักความอาลัย การรังสรรค์บทเพลงเพื่อระลึกในพระมหากรุณาธิคุณ อีกทั้งประชาชนชาวไทยและชาวต่างชาติต่างมารวมกันเป็นจิตอาสาอุทิศตนทำความดีถวายแด่พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นที่รักยิ่ง เป็นปรากฏการณ์แห่งความรักความสามัคคีของคนไทยทั้งชาติ แต่การกระทำความดีทั้งปวงนี้จะสำเร็จประโยชน์แก่ตนเองและประเทศชาติบ้านเมืองยิ่งขึ้นไปเมื่อประชาชนคนไทยทุกหมู่เหล่าได้น้อมนำพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ได้พระราชทานไว้ในโอกาสต่างๆ มาประพฤติปฏิบัติและนำมาเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต และร่วมกันสืบสานพระราชปณิธานในการทำ ความดีตามคำสอนของพระองค์ เพื่อความสุขสถาพรอย่างยั่งยืนทั้งแก่ตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ เพื่อตอบแทนพระมหากรุณาธิคุณอันใหญ่หลวงที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระราชทานความรักอันยิ่งใหญ่ให้ปวงชนชาวไทยได้อยู่อาศัยบนผืนแผ่นดินไทยอย่างสุขสงบร่มเย็นภายใต้พระบรมโพธิสมภารของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นหลักชัยและศูนย์รวมใจแห่งความรักความสามัคคีของคนไทยทั้งชาติ ซึ่งพสกนิกรไทยต่างจงรักภักดี เทิดทูน เคารพสักการะไว้เป็นพ่อแห่งแผ่นดินและจักสถิตแนบแน่นในดวงใจของปวงชนชาวไทยตราบชั่ววันรันดร์

บรรณานุกรม

- กรมศิลปากร. ๗๐ สัมพัจฉรฉนดรัชธรรมราชา. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗), ๒๕๕๙.
- กรมศิลปากร. เดชะพระบารมีปกเกล้า. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗), ๒๕๕๙.
- กรมศิลปากร. พระบิดาแห่งการอนุรักษ์มรดกไทย. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗), ๒๕๕๙.
- กระทรวงวัฒนธรรม. อัครศิลปิน. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ๒๕๕๙.
- บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน). สถิตใจในใจชน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์งานดี, ๒๕๕๙.
- มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา. นามานุกรมพระมหากษัตริย์ไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์ (๑๙๘๗), ๒๕๕๘.

ประกาศ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาจักรีบรมราชูปถัมภ์

จักรีนฤเบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร

สวรรคต

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาจักรีบรมราชูปถัมภ์

จักรีนฤเบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนินไปประทับรักษาพระอาการ
ประชวร ณ โรงพยาบาลศิริราช ตั้งแต่วันศุกร์ ที่ ๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ ตามที่
สำนักพระราชวังได้แถลงให้ทราบเป็นระยะแล้วนั้น

แม้คณะแพทย์ได้ถวายการรักษาอย่างใกล้ชิดจนสุดความสามารถ แต่พระอาการ
ประชวรหาคลายไม่ ได้ทุรหนักลงตามลำดับ ถึงวันพฤหัสบดี ที่ ๑๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗
เวลา ๑๕ นาฬิกา ๕๒ นาที เสด็จสวรรคต ณ โรงพยาบาลศิริราช ด้วยพระอาการสงบ
สิริพระชนมพรรษาปีที่ ๘๙ ทรงครองราชสมบัติได้ ๗๐ ปี

๑๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

หมอกธูปเกตุปกคลุมทั่วท้องฟ้า
คืนวันพฤหัสบดีที่ ๑๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

๘๘ พรวชา แห่งภูมิพลสังแผ่นดิน

ทรงดนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๑

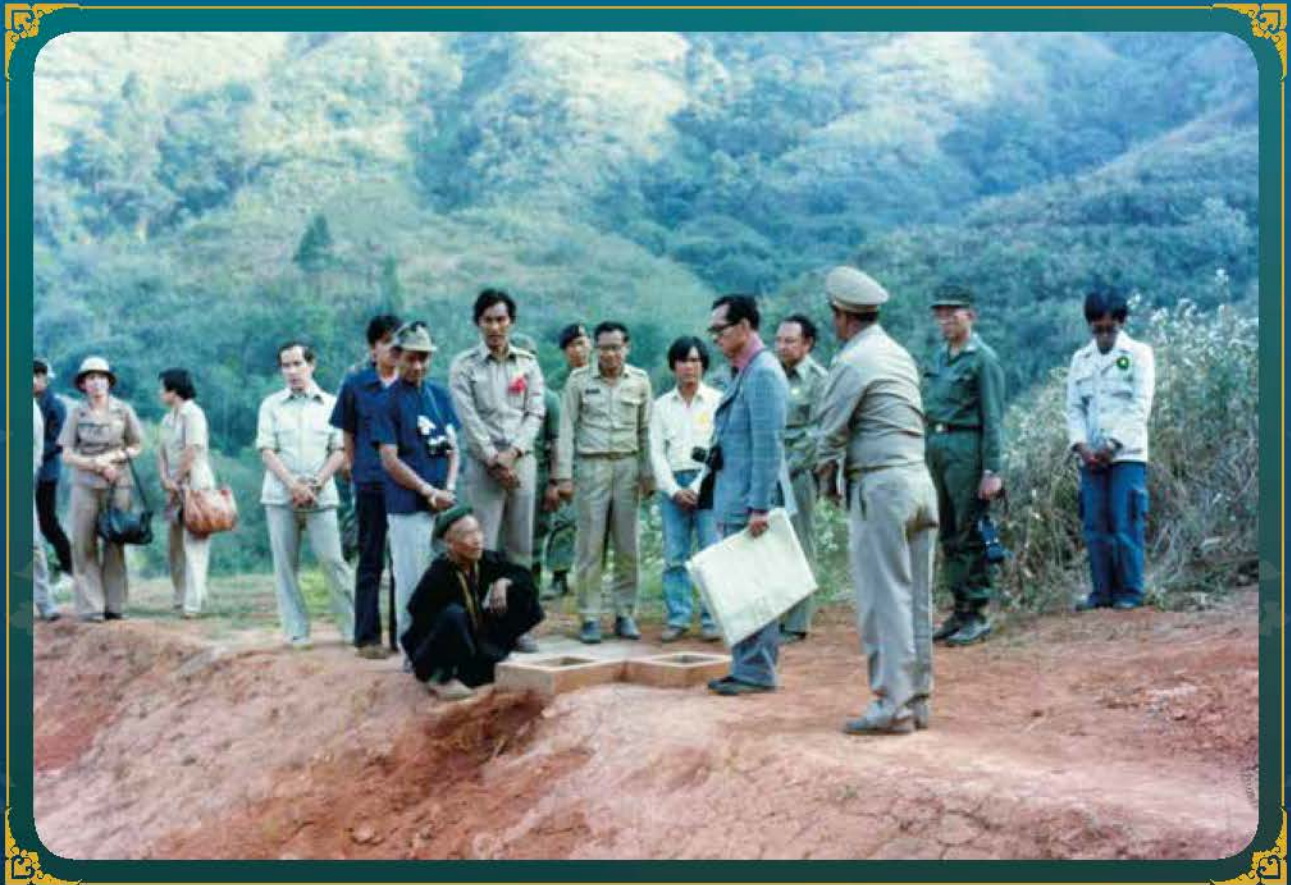
อัครศิลปิน

โคลง ๔

๑ สุนทรียะฉายเฉิดฟ้า	ธำรง ชีพแล
ดุษฎีประทีปทวยองค์	เอกแก้ว
บพิตรพระผู้ทรง	ประสาทสุข พสกแอ
กระจำยังสุริย์แพรว	ผ่องพื้นไผทระการ ฯ
๑ ภูมิชาญเขียวแท้	ศาสตร์ศิลป์
มหाराชอัครศิลปิน	เลิศล้ำ
จิตรกรรมเลื่องลือระบิล	โลกขึ้น- ชมแอ
ประติมากรรมถ่องถ้วน	เด่นด้าวสดดี ฯ
๑ ดนตรีดุจเทพสร้าง	กล่อมกมล ชนเฮย
อัจฉริยะพระเกริกสกล	เพริศพร้อม
วรรณกรรมเลิศเลอผล	ทรงพระราช- นิพนธ์แอ
พระมิ่งขวัญราษฎร์น้อม	เทิดไท้ทุกคาม ฯ
๑ งามทรงทศพิธแจ้ง	จักรพรรดิ- ธรรมเฮย
คือนมกุฎเพชรรัตน์	แหล่งหล้า
การุณย์ไพโรฟ้าขจัด	ทุกข์ห้วง ร้างแอ
เถลิงพระเกียรติเกริกหล้า	สถิตห้องหทัยประชา ฯ

คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมโครงการหลวงดอยอ่างช้าง
อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

พระสถิตในจิตชนทุกชนแห่ง

กลอน

๑ สงครามเย็น คราวคุกคาม ลุกลามชาติ
ทรงประกาศ เลิศแผนงาน ประสานสุข
“ยุทธศาสตร์พัฒนา” ล้ำน้ำยุค
ให้ทำนุถุ ประชาชน พันภัยพาน

๑ “โครงการพระราชดำริ” พิเศษยิ่ง
รังสรรค์สิ่ง พร้อมก้าวไกล ไทยสุขสานต์
อนเอนันต์ สี่พันกว่าโครงการ
โลกจดจาร พระมหาบารมี

๑ พระสถิต ในจิตชน ทุกชนแห่ง
บุญเรืองแสง ส่องความสุข ทุกพื้นที่
ไทยทุกหมู่ น้อมรู้ – รัก – สามัคคี
เทิดความดี อภิวันท์ กตัญญู ฯ

กรองแก้ว เจริญสุข

ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช

โคลง ๔

๑ ภูมิพลอดุลยเดช เจ้า
มหาราช มองภาพไตร
พระ เสด็จจากสุรลัย
บิดาแห่งแผ่นดิน ป้อง
๑ ร่ม ชีวาทุกเชื้อ
เกล้า กราบแทบยุคล
มองพสก มอบกมล
นิกรสยาม นั้นได้

จอมไทย
แซ่ซ้อง
เพื่อเหล่า ราชบุรแล
ปกแผ้วปวงประชา ฯ
ชาติชน
บาทให้
สนองพระ ดำรินา
สุขด้วยพระบารมี ฯ

กาพย์ ยานี ๑๑

๑ หนึ่งเอยหนึ่งในหล้า
สืบเอยสืบชาติชนม์
๑ ร้อยเอยร้อยดวงจันต์
พันเอยพันทรมาน
๑ หมื่นเอยหมื่นคำครวญ
แสนเอยแสนจาบัลย์
๑ เจ็ดสืบล้านไทยร้อง
สุญเสียพระภูมิ
๑ กราบชบกับภพพื้น
อ้ออิงถึงเมืองแมน
๑ หัวใจไทยทั้งชาติ
ทำดีถวายพระองค์

พระมิ่งฟ้าภูมิพล
จงใจหามาเทียมทาน ฯ
จะขาดสิ้นสุดร้าวราน
ปานหมกไหม้ในโลกันตร์ ฯ
คร่ำโหยหวนสู่สวรรค์
รันทศเศร้าเหงาฤดี ฯ
น้ำตานองท่วมธรณี
ชีวิพร้อมยอมตายแทน ฯ
เสียงสะอื้นระงมแดน
แผ่นดินดูลั่นทรุดลง ฯ
สนองพระราชประสงค์
รักคงมั่นนิรันดร์ ฯ

โคลง ๔

๑ อาวรณ์ ช่มทเวชค้อม
ส่งเสด็จ พระภูมิ
ด้วยรัก หล่อหลอมฤดี
สมัครสมาน ทัวหล้า
๑ ถวายชีพ ตามต่อให้
เพื่อ ชาติพร้อมปฏิญาณ
แผ่นดิน พระบริบาล
เพื่อพระเกียรติยศ ก้อง

อัญชลี
สู่ฟ้า
ดุษหนึ่ง เดียวเนอ
ถิ่นเหี้ยเหล่าสยาม ฯ
ปณิธาน
ปกป้อง
เจ็ดทศ- วรรชเอย
ยิ่งฟ้ายืนยง ฯ

ก้องภพ รื่นศิริ

ราษฎรชาวนครศรีธรรมราชมาคอยเฝ้าฯ ส่งเสด็จฯ
ทรงหยุดให้ราษฎรได้ทูลเกล้าฯ ถวายของเป็นระยะๆ ก่อนที่จะเสด็จพระราชดำเนินต่อไปยังจังหวัดตรัง

พระยังอยู่คู่ฟ้าไทย

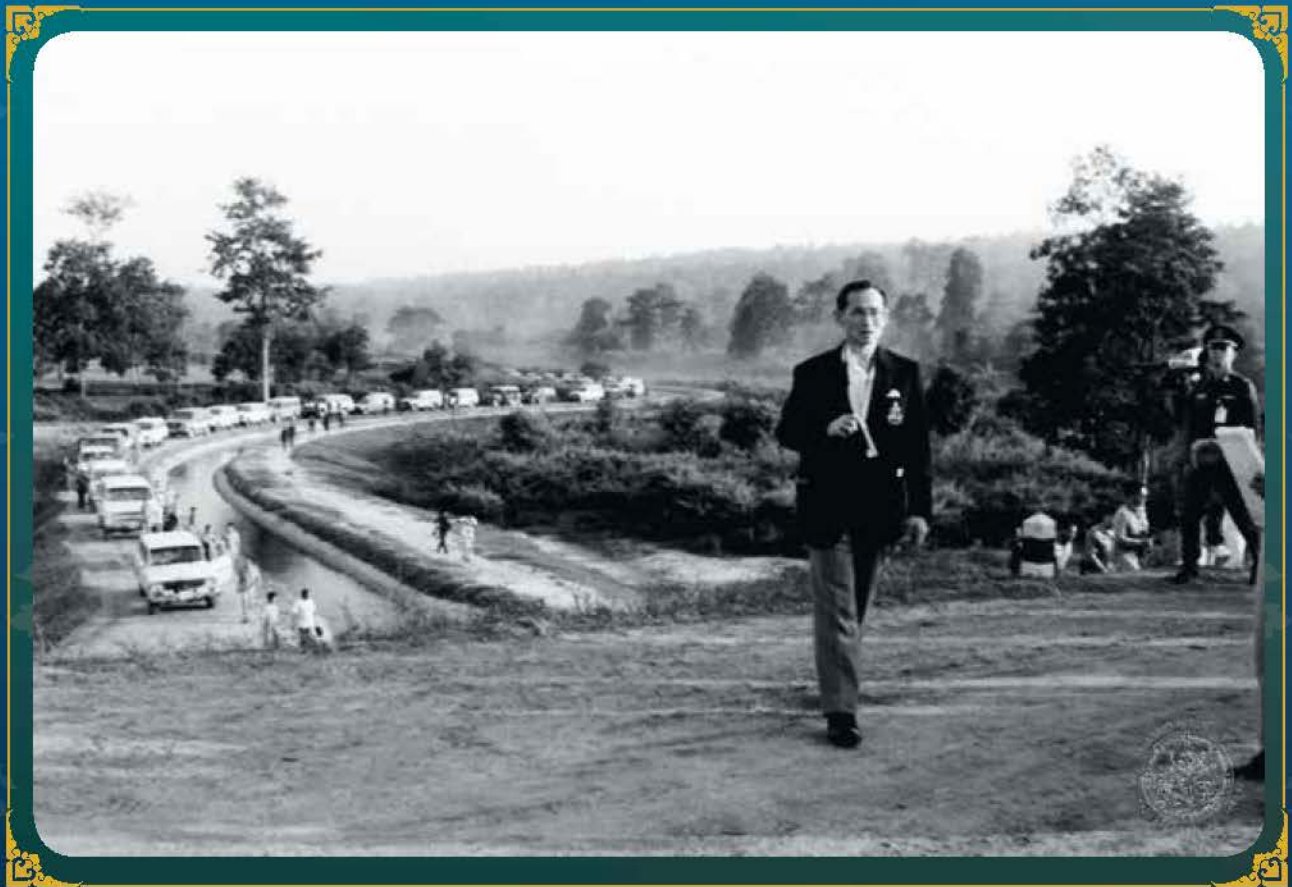

กลอน

๑ พระลับเพียงวรกายสลายธาตุ
ยังตระการโชติผืนพรรณราย
พระเสด็จเพียง “รูป” โดยวুবวับ
ยังสถิตเสถียรใจให้รำพัน
คุณพระองค์คงค่ากว่าฟ้ากว้าง
เหมือนแสงทองส่องทางสว่างทบ
บุญประเทศสร้างมาฝ่าวิกฤต
พบพระองค์ทรงธรรมงามล้ำลอย
พระผู้เป็นทุกสิ่งยิ่งทุกอย่าง
เป็นปวงธาตุ, ปวงธรรม, เป็นเมธี
พระลับเพียงวรกายสลายรูป
แม้อาวรณ์อ่อนไหวในน้ำตา

แต่สะอาดสว่างสงบบิลบหาย
เป็นหมุดหมายชีวิตนิรันดร์
แต่ “พระนาม” ไหนกลับสวดยสวรรค
ยังกล่อมขวัญผองชาติพิลาสภพ
ก็กล่าวอ้างเอ๋ยไปไม่รู้จบ
มีดก็ลบเลือนหายไร้ร่องรอย
จึงพบทิศทาง “ไท” ไร้ออกลอย
มีน้อยน้อยกราบรักด้วยรักดี
เป็นผู้สร้าง, ผู้สละ, เป็นศักดิ์ศรี
เป็นวลีลี้กล้ำคำปรีชา
แต่หอมธูปกลิ่นธรรมยังล้ำค่า
แต่เจิดจ้าหัวใจได้ชุ่มเย็น ฯ

กานติ ณ ศรีทธา

เสด็จพระราชดำเนินจากพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ ไปทอดพระเนตรภูมิประเทศในเขตพื้นที่ตำบลพังช้าง
และโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยทรายตอนบน ๑ และ ๒ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร
เมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๒

องค์ภูมิพล... จะสถิตในดวงใจประชา... นิจนิรันดร์

กลอน

๑ พระ... เสด็จฯ คั่นสรวง ปวงราษฎร์เศร้า
องค์... ลั่นเกล้า ผู้เป็นปิ่น ถิ่นสยาม
ภูมิ... แผ่นดิน คุ่มครองเมือง เรื่องพระนาม
พล... ทั่วคาม ครวญคร่ำ ร่ำอาลัย ฯ

๑ พระ... กรุณา ดุจน้ำทิพย์ ชโลมหล้า
คือ... บิดา คอยบัดทุกข์ สุขสดใส
พ่อ... ดูแล สร้างโครงการ งานก้าวไกล
ไทย... อยู่ได้ เพราะ ธิ วาง ทางชีวิ ฯ

๑ พระ... ทรงรวม มองชน ทุกเชื้อชาติ
ทรง... ยุรยาตร เยี่ยมเยือน ทุกถิ่นที่
สถิต... อยู่ เป็นหลักชัย ให้ธานี
ใน... ปฐพี มิมีเปรียบ เทียบราชัน ฯ

๑ ทุก... แห้งหน มีดหม่นหมอง ร้องเรียกหา
ดวง... พระวิญญูณ์ เลื่อนลับ สุดโสภคัลย์
ใจ... ประชา ร้าวราน ล้าจาบัลย์
ไทย... รำพัน พรูพรั่ง หลั่งน้ำตา ฯ

๑ ทัว... โลกา สำนึกใน พระทัยราช
หล้า... ประกาศ พระเกียรติคุณ ทั่วทิศา
ตลอด... กาล จะตามรอย ชัดติยา
ไป... พัฒนา ด้วยพอเพียง เลี้ยงชีพตน ฯ

กิตติกร สุขทวี

เรื่องเล่าจากรูป

กลอน

๑ ทำไมนะเห็นรูปนี้มีทุกบ้าน
จะใกล้ไกลสุขทุกข์ทนจนหรือมี
เห็นตายายกราบทุกคราเวลาทุกข์
จะเห็นดเห็น้อยเจอบัญหามาเท่าไร
เป็นเทวดาหรืออย่างไรไม่รู้แน่
ที่ไหนทุกข์ก็ปราบทุกข์สุขยังยืน
ทรงทำเพื่อประเทศไทยไม่ยิ่งหยุด
เพียงแผ่นดินที่ทับถมใช้พรหมทอง
สูงเสียดฟ้ายังโปรดให้ดินใกล้ฟ้า
“เย็นศิระเพราะพระบริบาล”
แค่ดูแลคนรักสักคนหนึ่ง
แล้วคนเดียวซึ่งต้องครองผองชาวไทย
พบคำตอบที่ใช่ว่าเพียงหน้าที่
ก็เพราะรักจึงทรงงานผ่านความรัก
จึงเข้าใจที่รูปนี้มีทุกบ้าน
เป็นหัวใจเป็นรักภักดีศรัทธา
ฟ้าได้ยินเสียงร่ำไห้บ้างไหมฟ้า
เพียงอยากวอนขอฟ้าโปรดปรานี
สิ้นพระองค์เหมือนสิ้นใจไทยทั้งสิ้น
และหากให้เล่าสิ่งที่ทำให้ทวยไทย

ทำไมท่านจึงปรากฏทุกถิ่นที่
รูปใบนี้วิเศษด้วยเหตุใด
หรือยามสุขก็บอกเล่าราวรูปรู้ได้
มองรูปแล้วกำลังใจก็ได้คืน
รู้เพียงแต่ท่านมอบผนจนชนขึ้น
ดับเสียงปืนหยุดขัดแย้งแบ่งพวกพ้อง
มีอาวุธคือแผนที่และมีเพียงกล้อง
ที่ใช้ร้องยามพระองค์นั้นทรงงาน
พระเมตตามากล้ำเกินคำขาน
จะจดจารน้อมนำจำใส่ใจ
ยังหนักอึ้งภาระนี้ยิ่งใหญ่
ทำทำไมเมื่อเหนื่อยกายหลายท่านนัก
เจ็ดสิบปีคงได้เห็นเป็นประจักษ์
ไม่หยุดพักเพราะห่วงหวงปวงประชา
เป็นทิพยธารหล่อเลี้ยงสุขทุกแหล่งหล้า
เป็นยิ่งกว่าใดใดในโลกนี้
เห็นน้ำตาชาวไทยบ้างไหมนี้
ช่วยดูแลพระภูมิที่ลาไกล
ทั่วแผ่นดินเศร้าเกินประเมินได้
มีเวลามากแค่ไหนก็ไม่พอ ฯ

แกนกาญจน์ พิทักษ์วงศ์

ทรงเยี่ยมราษฎร ณ ศาลากลางจังหวัดหนองคาย ทรงมีพระราชปฏิสันถารกับประชาชน
และบรรดาชาวนวนที่เข้ามาฟังพระบรมโฑธิสมภาร และประกอบอาชีพในประเทศไทยโดยทั่วถึงกัน

น้ำตาฟ้าท่วมฟ้า

โคลง ๔

๑ มาลีมาเลศร้อย

ทอถักเป็นมาลา

อวลกลิ่นสุคนธา

จิตแน่วแน่นอบน้อม

๑ ทุกกาลกำหนดด้วย

ไครยากติมีจน

ฉันทิชื่อว่าคน

พระเมตตาแผ่อนล้ำ

๑ จำเป็นแต่เปื่องแรก

เป็นสิ่งที่อุบัติ

สัทยาประหนึ่งหัตถ์

สัตว์จึงพ้นสัตว์แท้

๑ พระขวัญพระมิ่งแก้ว

พระดั่งพระโพธิญาณ

เวลาละสังขาร

เหลือแต่น้ำตาฟ้า

บูชา พระเอย

รอบล้อม

หับทาบ

นิกน้ำพระทัยประทาน ฯ

ประชาชน

ธ แจ้ง

ขบทุกข์

ระงับร้อนร่อเย็น ฯ

คือสัจจ์

ก่อนแก้

ประจงบอบ

เทียบท้าวเทวีญ ฯ

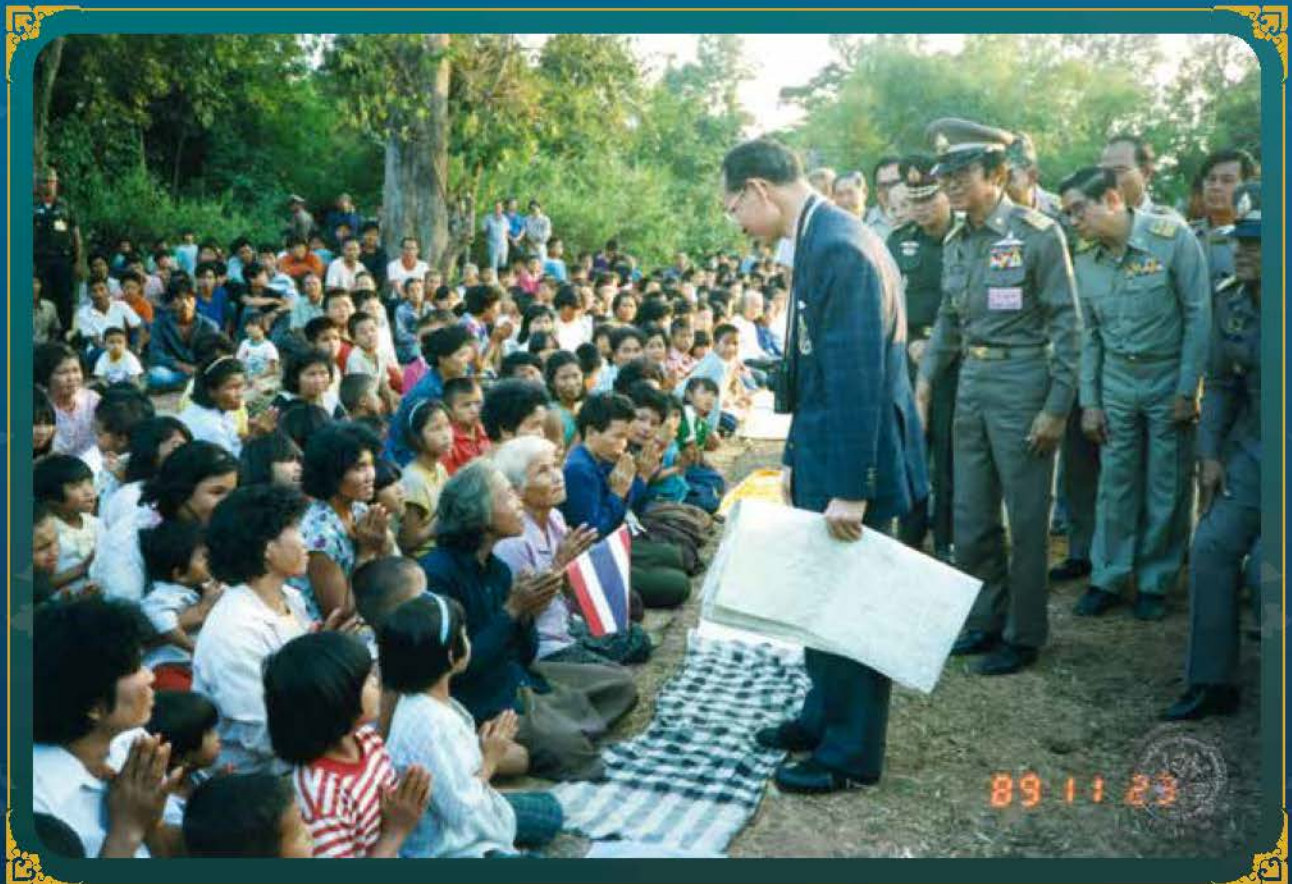
นฤพาน

เยียมหล้า

สงบครบ

ห่มฟ้าอาลัย ฯ

ขรรค์ชัย บุนปาน

เสด็จพระราชดำเนินไปยังโครงการปรับปรุงหนองดง บ้านกุดนาขาม เพื่อทอดพระเนตรภูมิประเทศ
จากนั้น เสด็จพระราชดำเนินไปยังบ้านหนองยางน้อย ตำบลธาตุ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร
เพื่อทอดพระเนตรบริเวณบ่อจ่ายน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค

กลอนเพลงอีแซว ถวายอาลัย พ่อหลวง ร.๙

กลอน

๑ วันที่ ๑๓ ตุลาคม ชาวไทยชมโคกเส้า พระเจ้าอยู่หัวสวรรคต ไทยทั้งหมด หม่นหมอง เสียงระงม แข่งเสียงลม เสียงฝน เสียงครวญคร่ำรำไห่ เสียงหัวใจระห้อย	เอ๋ย....	ปี ๒๕๕๙ ไทยรวบรว้าอุรา กอดภาพรำร้อง น้ำตานอง อาบหน้า เสียงน้ำตาฟ้าหล่น เสียงคนปนเสียงฟ้า
๑ พระธรรมราชา ครรไล ลาไกลลิบ เสด็จสู่ทิพย์สถาน สวรรคาลัย เฝ้าคร่ำครวญหวนหา ปิ๋วว่าจะขาดใจ สุดรักสุดบูชา พระบิดาของไทย	เอ๋ย....	เสียงปึกษาเศร้าสร้อย เสียงเพลงลอยสั่งลา ฯ ไปสู่ทิพย์สถานวิมานเมืองฟ้า ทุกดวงใจชาวไทย แสนหวั่นไหวผวา สูญเสียงยิ่งใหญ่ โดยไม่ปรารถนา
๑ สีดาของชาวดิน กราบภูมินทร์ประมุข สุดรักสุดอาลัย สุดบรรยาย อย่างยิ่ง ขอจดจำรำลึก คะนึ่งนึกเป็นนิจ เป็นบุญที่เกิดทัน พระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙	เอ๋ย....	ชนทุกชาติหลังไหล มากราบถวายสักการ ฯ ร่วมแต่งกายไว้ทุกข์ ไร้ความสุขหรรษา เมื่อความจริงประจักษ์ มีรักมีลา ตราบนจนชั่วชีวิต ขอบูชิตพระราชา
๑ ๗๐ ปี ที่พระองค์ ท่านทรงครองราชย์ โครงการในพระราชดำริ สุกติประมาณ พ่อเป็นกษัตริย์ นักเกษตร เสด็จทุกเขตมิขาด พ่อคือกษัตริย์อัจฉริยภาพ ทั่วโลกทราบความสามารถ	เอ๋ย....	เป็นบุญที่ได้เข้าเฝ้า ภาพล้นเกล้าตรึงตรา ฯ ด้วยพระปรีชาสามารถ ประเทศชาติก้าวหน้า สีพันกว่าโครงการ พระราชทาน แก่ประชา พระเสโทหยดไหลหยาด เสด็จไปทัตสนา
๑ เมื่อพอมาลลับ ไม่มีวันกลับมาแล้ว พ่อได้สอนลูกไว้ ให้เดินในทางที่ดี สอนให้ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์อดทน เศรษฐกิจพอเพียง ถือเป็นเยี่ยงอย่างเลิศ	เอ๋ย....	ทรงทำนุศาสนา บำรุงราษฎร์ทั่วพารา ฯ เหลือแนวรอยพระบาทตามศาสตร์พระราชา รู้รักสามัคคี ชีวิตมีคุณค่า มีคุณธรรมประจำตน บุญกุศลจงอดสำห
๑ พ่อจำพ่อย่าห่วง ประทับบนสรวงสวรรค์ จะสอนลูกหลาน ให้สมัครสมานกันไว้ ศิลปวัฒนธรรมไทย ดำรงไปเนานาน แม้ชาติใหม่ภายหน้าถ้าได้เกิดมาอีกหน	เอ๋ย....	ทฤษฎีที่ประเสริฐ ก่อให้เกิดภูมิปัญญา ฯ ลูกขอตามรอยพ่อนั้น ขอยืนยันสัญญา รักษาความเป็นไทย สืบไปภายภาคหน้า กตัญญูสำคัญ แล้วสืบสานรักษา
	เอ๋ย....	ขอเกิดเป็นไพร่ฟ้า พ่อภูมิพล ขอให้กุลน้าพา ฯ

ขวัญจิต ศรีประจันต์

เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรโครงการหลวงพัฒนาที่ดินห้วยลึก
ตำบลปงโค้ง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ทิพย์ธารา

กลอน

๑ ดุจสายฝนชลชื่นพื้นดินชุ่ม
แผ่นดินไทยเฝहतงครรลองธรรม
ดุจแสงทองส่องใจไทยทุกทิศ
ทอศรัทธากล้าแกร่งปลูกแรงใจ
พระปรีชาชุบชีวิต น้ำ ดิน ป่า
ทิพย์ธาราลั่งมาเอื้อเกื้อเขตคาม
โลกร้อนรุ่มแล้งเชียวกลับเย็นฉ่ำ
สุขประเสริฐเลิศล้ำน้ำพระทัย
ราชกรณียกิจก่อปรเกื้อเอื้อวันใหม่
พลิกนาไร่ไพร่ชุ่มชุ่มงาม
จากห้วงฟ้ามหาสมุทรสุดสยาม
หล่อเลี้ยงความยั่งยืนชื่นใจไทย ฯ

๑ น้อมรำลึกรัชสมัยไ้ร่มฉัตร
โศกสังครอแสงทองส่องฟ้าใหม่
ประโคมคำย่ำยามย่ำดวงใจ
รำอาลัยยาวนานปานนิรันดร์ ฯ

๑ หากสายน้ำธรรมชาติมีชาติสิ้น
ผลัดใบแล้งแผลงโลกร้อนก่อนถึงวัน
เหมือนจะเอนรากต้นต้นวาย
แต่เหล่าไม้ยังผลิงามตามเสรี
สาตเป็นสายพรายพลั่วทุกทิวทุ่ง
ทิพย์ธาราฟ้าใหม่ไทยร่มเย็น
เพียงแผ่นดินฤดูกาลย่อมผ่านผัน
เมฆฟ้าพลันกลั่นฝนคืนชื่นปฐพี
แรงลมดุหอบเมฆมาฟ้าเปลี่ยนสี
รับวาริจากเบื้องบนพันลำเค็ญ
แดดทอรุ่งดงามอร่ามเห็น
มิว่างเว้นวชิระภูมิพลั่ง ฯ

จิระนันท์ พิตรปรีชา

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรบริเวณดอยตุง
อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

คำพ่อ

๑ คำพ่อสอนไว้	ลูกได้จ้อจำ	น้อมเป็นแนวทาง	ดำเนินใจไว้
อยู่อย่างพอเพียง	เลี้ยงตัวสืบไส้	จักอยู่เย็นไป	ชั่วฟ้า ๆ
อยู่กินพอตัว	บ่ม้วนบั้นว้า	กลายเป็นผีบ้า	เมาเงิน
หือรู้จักทุกข์	บ่เมาสุขเส้น	ฟุ้งเพื่อเพลิดเพลิน	อาจปลั่งพลาดได้
มัตตัญญูตา	รู้เหนือรู้ได้	รู้หนทางไป	ปลอดทุกข์ ๆ
จำคำพ่อสอน	บ่ซอนบ่มชุก	เสาะหาแต่หนี้	หนักเกิน
บ่รวยเลิศล้ำ	หลงคำสรรเสริญ	บ่หลงทางเดิน	พลิกคืนบ่ได้
อยู่กินพอตัว	บ่ม้วนมิดไหม้	จึงสุขดวงทัย	ลูกนี้ ๆ
ฟังคำพ่อสอน	สุนทรกล่าวชี้	ลูกบ่มีหนี้	หนักแรง
คำพ่อสอนไว้	เปรียบได้ตั้งแสง	ส่องสว่างสำแดง	หนทางถูกต้อง
ทุกวันอยู่ดี	บ่มีทุกข์ข้อง	เพราะตามคำคลอง	พ่อพระ ๆ
แม้ว่าพระองค์	จักได้ทรงละ	สู่หนแห่งห้อง	เมืองบน
แต่ลูกพ่อนี้	บ่มีอัจน	เพราะได้ไปบน	หนทางพ่อหือ
พ่อเจ้าอยู่หัว	คุณหนักโกฏีต้อ	คนเล้าคนลือ	พ่อนัก ๆ
ขอพ่ออยู่หัว	จูงได้ผ่อนพัก	สุขอยู่แห่งห้อง	เมืองบน
มวลไทยได้ฟ้า	ทั่วหล้าแห่งหน	เกิดบาทยุคล	พ่อไว้เหนือเกล้า

เอาไว้เหนือเกล้า ๆ

เจริญ มาลาโรจน์

เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตร
เขื่อนน้ำเข็ก อำเภอลำปาง จังหวัดขอนแก่น

สัตยาข้าพระบาท

๑ เกล้าขออนุทิตให้
เสวยฉัตรนครธรรม

๑ เป็นบุญหลายเหลือแล้ว
จอมธรรมแปงสร้างบ้าน

๑ สรรเสริญพระบาทให้
ฟังกะอึ้งอึ้งเสียง

๑ สองบาทาของให้
พระเสโทไหลหลังย้อย

๑ ยามใดในแหล่งหล้า
พระภูมิให้ฝนหลวง

๑ บ่อนใดเคยเหยแห้ง
พระพ่อทรงช้อยคุ้ม

๑ บ่ทรงเคยว่างเว้น
เป็นเวลาเจ็ดสิบปี

๑ เกินจักพรรณนาได้
ยามอดอยากยากแค้น

๑ แนมไปเห็นฮากหญ้า
คือดังดวงใจไทย

๑ พระเมตตาเหลือล้ำ
น้ำพระทัยใสเย็น

๑ พระราชธรรมแก่นให้
พระปรีชาออยแสง

๑ พระเสวยสวรรคแล้ว
กราบพระบาทฮ้องฮ่าให้

๑ ในหลวงองค์ที่เก้า
สวรรคาลัยลับ

๑ ขอภูมิทรงรับรู้
เกิดชูชาติชูภพได้

เทียมแทบโพธิสัตว์

ล่ำหลังประชาเชื้อ ฯ

ธูลีละอองปกกระหม่อม

เมืองนี้จั่งเจริญ ฯ

มหाराชภูมิพล

ตั้งแต่ดินถึงฟ้า ฯ

เสด็จไปบ่ถิ่มปล่อย

เกิดเป็นข้าวและปลา ฯ

เขินขาดชลธี

หลังลงบรรเทาแล้ง ฯ

บนานวันเขียวชุ่ม

ถนอมคุ้มให้อยู่เย็น ฯ

บำเพ็ญราชากรณีย์

สร้างแผ่นดินนานเนิน ฯ

ประเทศไทยจั่งมั่นแก่น

พอเพียงได้เฟื่องพา ฯ

แผกยึดมุงผืนดิน

ฮักโฮมพระจอมหล้า ฯ

เกินกว่าแสนฝน

ยิ่งกว่าสีทันดรน้ำ ฯ

หนักแน่นกว่าเขาสุเมรุ

ดังแสงมณีแก้ว ฯ

ปวงประชาใจสืขาด

อาลัยล้นจนท่วลง ฯ

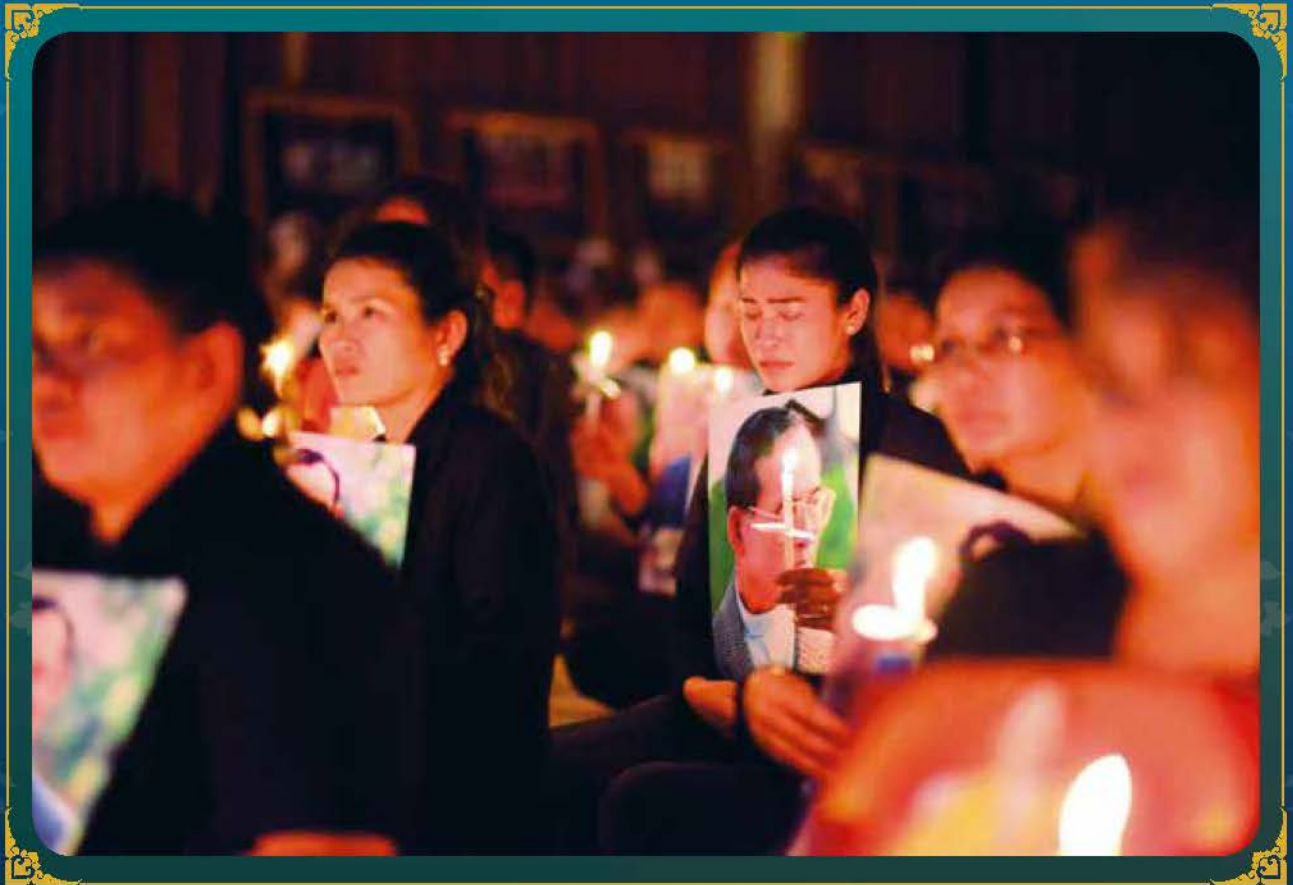
เศวตฉัตรจักรี

ล่องมาจนวันนี้ ฯ

สัตยาข้าพระบาท

หมายเป็นข้าฝ่าธุลี... ฯ

ฉวีวรรณ พันธุ

น้ำตาไทย

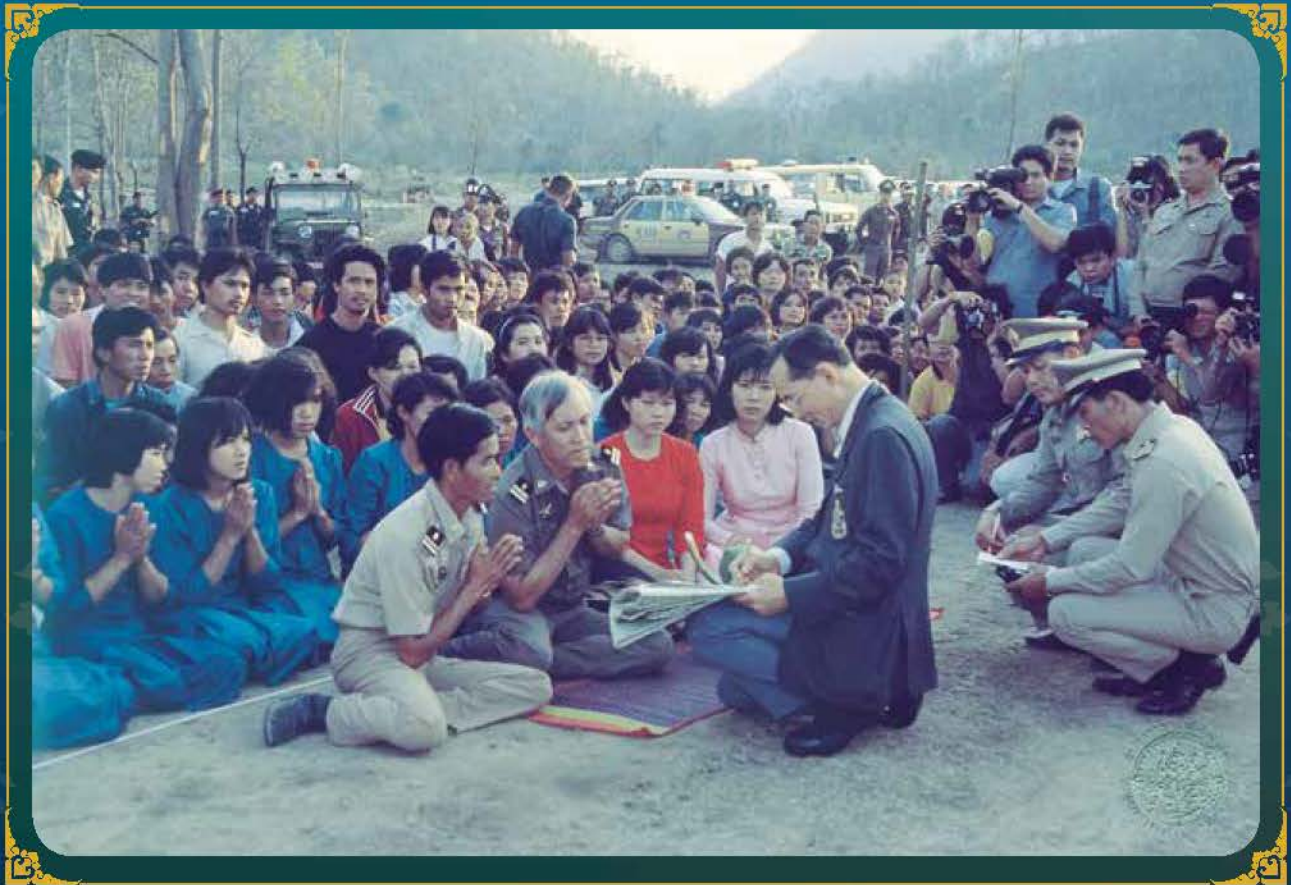

กลอน

๑ เมื่อน้ำตาคราจะกลายเป็นสายเลือด
คลื่นความทุกข์รักทันทนชาตคนประคอง
วิปโยคโศกใดในโลกเล่า
เสียงใดเล่าจะดังไกลถึงไวกุณท์
लगसंहर्मใดใดก็ไม่มี
ร่วมสวดมนต์ถาวรานาอยู่ช้านาน
แต่หนึ่งพุ่มคั่นนั้นหวนใจล้น
ยังมีสิ้นคำประกาศจะขาดใจ
พระเสด็จแดนทิพย์ไกลลับหล้า
ทุกคำจตภาพจำเหลือรำพัน
ที่สืบสามตุลาคั่นฟ้าหมอง
เพลงสรรเสริญพระบารมีที่เวียนวน
เสียงประโคมย่ำยามดังสามโลก
เพลงปี่พาทย์กรีดเสียงเพียงทนฟัง
ทุกยามตื่นลูกไทยร้องให้ซ้ำ
ประคองภาพกราบให้ใจอาวรณ

มิแห่งเหือดจากดวงตาพาหม่นหมอง
หัวใจของราษฎร์สลายกลายอาดูร
จะโศกเท่าร่วมแผ่นดินไทยสิ้นสูญ
เท่าคำพุทธะทนต์ทอว่าทรมาน
เปิดทีวีแต่ละคราวฟังข่าวสาร
แถลงการณ์แต่ละช่วงแสนท่วงโย
คำไม่คั่นพลอยพาน้ำตาไหล
อกสะท้านสั่นไหวไปทั่วกัน
อนิจจาทั้งให้ไทยโศกคล้าย
สถิตมั่นอยู่ในหทัยชน
แผ่นดินของราชันฉับพลันหม่น
ย่อมระคนสะอื้นเอื้อนสะเทือนวัง
ถูกลบโศกเสียงรันทดที่หมดหวัง
เหมือนกำลังกรีดดอกพสกนิกร
สำนึกพร้อมน้อมนำ “คำพ่อสอน”
ฟ้าอมรอยู่ไกลไทยเหลือเกิน ฯ

ชมพร เพชรอนันต์กุล

มีพระราชปฏิสันถารกับข้าราชการและประชาชนที่เฝ้าฯ รับเสด็จฯ

รำลึกพระมหาสัตว์

โคลง ๔

๑ “...พลัดพรากจากรักถ้วน
พึงพิณจ้อปมาทา
สังขารย่อมโรยรา
สงบโศกกุมสดีแก่

ธรรมดา
เที่ยงแท้
แลเสื่อม สุนทร
กอบปรก้าอาณนท” ๑

อินทรวีเชียร ฉันท ๑๑

๑ พินิจพุทโธวาท
อาลัยพระภูมิพล
๑ อรรณพก็เนื่องนอง
พระสิเนรุคีรี
๑ ปฐวีกัมปนาท
เย็นเยียบพิภพอิน
๑ น้ำค้างกลางห้วงหา
ร่วงชั้นสวรค์มา
๑ รำลึกพระมหาสัตว์
สยามงามไพบูลย์
๑ ครองธรรมและครองไทย
ก่อเกิดเจ็ดสิบปี
๑ บารมีที่สามสิบ
จึงองค์พระภูบาล
๑ โลกชมผดุมคุณ
ไผ่เฝ้าพระบุญญา
๑ ภูมิพลังจะยังอยู่
รอยบาทที่ยาตรลง
๑ ได้สุดสมุทรไทย
บุญเพรงฟ้างเพชรพลอย
๑ มรณานุสติ
สวรรคตคือคำสอน
๑ พิมพ์ภาพพระกลางใจ
กราบฟ้าเมตตาตรง

ยังไหวหวาดฤดีดล
ขวัญบุเรศเทวษทวิ ๑
กำเริบร้องฟุ้งฟองดี
ยอดประนมบังคมดิน ๑
โลกธาตุแทบพังกั้น
แต่กระซิกด้วยโศกา ๑
ระรินหนาวรอน้ำตา
เพราะเทวราอาดูร ๑
ปางอุบัติฉัตรไอศุรย์
ด้วยเดชพระบารมี ๑
ครองดวงใจประชาชี
บำเพ็ญพร้อมพระสมภาร ๑
สำเร็จทิพย์โพธิญาณ
หวนสถิตดุสิตา ๑
พระอดุลยเดชา
กาลประสูติเป็นพุทธรองค์ ๑
หากราชภูรีรู้เชิดชูคง
ดำรงงามถ้าตามรอย ๑
ตราบุญไกลในดงดอย
ประดับเกล้าเหล่านาค ๑
เดือนคำริพสกนิกร
ข้อสุดท้ายของพระองค์ ๑
สำนึกในพระคุณคง
ส่งฟ้าใหม่สืบไทยแทน ๑

ชวิน พงษ์ผจญ

สตมวารานุสรณ์

กาพย์ ฉบับ ๑๖

๑ ร้อยวันบนโลกมนุษย์นี้
บนสรวงสวรรค์ชั้นไตรทิพย์ ฯ	เสมอไม่กินาที
๑ สลายรูปพระสรีรภาพลิม
ยืนย้อมใจพสกตระหนกขวัญ ฯ	หยาดอัสน์ชลหทัย
๑ วารผ่านนานร่วมร้อยวัน
สะท้อนทิววิเวกหวั่นวันวาน ฯ	แน่นชั่วขณะอัน
๑ ไหวไหวจะสะท้อนรอนราน
เสียดแทงแสงกำข้าดำ ฯ	ยังระริวระริกชาน
๑ ปรีมปรีมป้อมปรายนัยนา
มิรู้เหมือดเห็ดหายมลายศัลย์ ฯ	รินระลอกออกมา
๑ หดทยอยย้อยมิหยุดจ่อรร-
อันอ่วมท่วมราชภูไทย ฯ	ณพห้วงนทิมหันต์
๑ ร้อยวันหลั่นหลังกระทั้งใจ
ไหลร่วงมิรู้แล้งแรงโสภ ฯ	หลากน้ำตาไทย
๑ ไทยเอยจงเปรยปลอบโลก
เรามีดีเหลือเหนืออื่น ฯ	เตือนสติว่าโชค
๑ เจ็ดสิบปีผันวันคืน
ขึ้นหน้ากว่าใครในมนุษย์ ฯ	เรายิ้มระรื่น
๑ เรามีพระจักรีบริสุทธิ
เสมอพระโพธิสัตว์ดัดทุกข์ ฯ	เป็นเทพสมมุติ
๑ เมื่อเทพกลับเกษียรสมุทรสุข
สยามไว้ให้เสมือนยังประทับ ฯ	เราพึงทำนุ
๑ หากเทพพระองค์นั้นปล้นสดับ
เอาพระบรมราชปณิธาน ฯ	ว่าลูกไทยรับ
๑ สิบไว้ให้ยังยืนนาน
สำรวจลวลทิพยาธมณ ฯ	ย่อมทรงพระสำราญ
๑ ไทยประชาอย่ามัวระทม
เป็นตริสร้างทางบุญ ฯ	จูงรับแปรตรม
๑ ประดองปองติริฐน
ประดับเขตประเทศไทยไชโย ฯ	เร่งผลิตกิตติคุณ
๑ สิบสมัยเมื่อหน้ากาลโก
ยังแผ่ตระการกันอนันตกาล ฯ	ราวพระร่มโพธิ์
๑ ร่มนั้นคือพระปัญญาญาณ
ผองพสกเสมือนลูกนกกา ฯ	ยังแผ่พังพาน
๑ อาศัยพระมหากุณา
บูชาพระคุณอยู่ บ รู่ลิม ฯ	พำนักตราบนาน

ชัชพล ไชยพร

เสด็จพระราชดำเนินไปยังศูนย์พัฒนาที่ดินจังหวัดเชียงราย
บ้านสะโงะ ตำบลป่าสัก อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

องค์อมรภูมิพลดลสวรรค์

กลอน

๑ ชีวิตพ่อทรงงานมานานปี
พระบาทย้าธรณีทั่วสยาม
พระโสดฟั่งพระเนตรตั้งสังเกตตาม
พระโอษฐ์ปลอบสอบถามทุกข์สุขคน ฯ

๑ พนมใหญ่พนาไพรมีปัญหา
แผ่นดินแห้งแปลงนาไร้พืชผล
ราษฎรอดอยากลำบากจน
พ่อเสกฝนตกพราให้ทำกิน ฯ

๑ สร้างทำนบสร้างเขื่อนคุคลองฝาย
ทำแก้มลิงมากมายหลายท้องถิ่น
น้ำเค็มท่วมน้ำกร่อยแทรกขำแรกดิน
ไร่ภัยไข้โรยราผืนหุดหายไป ฯ

๑ ตุลาคมพ่อนิวัตอุบัติสวรรค์
ไทยทั้งชาติขาดมิ่งขวัญและหวั่นไหว
โศกสลดหมดความหวังกำลังใจ
ชาติร่มโพธิ์ร่มไทรเคยพักพิง ฯ

๑ ขอให้พ่อเสวยสวรรค์นิรันดร์
เป็นอมรสยมภูผู้ใหญ่ยิ่ง
ให้ชาวไทยได้ตระหนักประจักษ์จริง
เสมอมีงเสมอเหมือนขวัญสันติธรรม ฯ

๑ ณ อุทยานราชภักดีสวนศักดิ์สิทธิ์
อัญเชิญสถิตสยามสุขทุกเช้าค่ำ
ปูชนียภูมิพลบันดลนำ
ชี้ทางขอบกอปรกรรมสัมมาชน ฯ

๑ ให้ไทยรักสามัคคีเห็นกรรมชั่ว
ให้เกลียดกลัวแล้วเลิกละอกุศล
ให้อยู่ดีมีสุขทุกทุกคน
ให้มีพลังตั้งตนเป็นคนดี ฯ

ชูชาติ ชุ่มสนิท

เสด็จพระราชดำเนินไปยังบ้านทุ่งเรียง
อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

ความคิดถึงซึ่งสลักประจักษ์แล้ว

กลอน

๑ คิดถึงบ้านคิดถึงเมืองเรืองประเทศ

คิดถึงเขตขอบฟ้าอาณาจักร
คิดถึงคน ครอบครัว ถ้วนถ้วน
คิดด้วยรักกว้างไกลกว่าใจนี้
คิดถึงนาป่าเขารวงข้าวโค้ง
คิดเชื่อมโยงฟ้าดินทุกถิ่นที่
คิดถึงฝนหล่นฟ้าด้วยปรานี
คิดด้วยรักภักดีทุกทีไป
คิดถึงทุกปัญหาประชาราษฎร์
ประเทศชาติบ้านเมืองคือเรื่องใหญ่
คิดรอบคอบทุกทิศทางคิดกว้างไกล
คิดถึงไทยทั้งประเทศทั่วเขตแดน
คิดถึงความเป็นมาถึงสาเหตุ
ทอดพระเนตรทุกพณัสขันธ์แน่น
คิดถึงความเป็นไปในเขตแคว้น
คิดไกลแสนไกลกว่าอนาคต
คิดถึงผลภายหน้าขอบฟ้ากว้าง
คิดถึงทางกว้างไกลชีพใสสด
ทุกปัญหาเห็นแต่องค์พระทรงยศ
มาเปลื้องปลดทุกข์ปัญหาทุกคราไป
คิดถึงพระภูมินทร์ไม่สิ้นสุด
จึงเกินหยุดปวงประชามากราบไหว้
ทุกทุกวัน ณ วังหลวงของปวงไทย
สถิตในใจราษฎร์ข้ามชาติภพ
เพราะคิดถึงซึ่งสลักประจักษ์แล้ว
คือดวงแก้วกลางใจไม่รู้จบ
ทุกคำตอบรอบกายได้ทวนทบ
ยิ่งทำบนน้ำตาพันอาลัย ฯ

โชคชัย บัณฑิต

เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรโครงการวิจัยและรวบรวมพันธุ์อู่งุ่น และงานวิจัยทดสอบไม้ผลชนิดต่างๆ
ณ โครงการหลวงอินทนนท์ ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐

น้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าฯ

ร่าย

๑ นบศิโรตมางคภิวันท์ ไททรงธรรมนฤปา พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนถูปดินทร์ สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร เทิดสถิตเหนือเศียรเกล้า
เจ้าไพทสยามยงยศ เปื้องปรากฎพระปรีชา ทัวโลกาชมฉบัต จอมกษัตริย์นักพัฒนา ผดุงผด
นิกรชน อำนวยผลชีพิต เศรษฐกิจแลสังคม ให้อุดมสมดุล ใ้ไพบุลมั่นคง ให้อยู่ยังยืนนาน
ธ ก็พระราชทานคำสอน อันบรรลวิสิฐ “เศรษฐกิจพอเพียง” ประกาศ พึงทวยราษฎร์น้อมนำ คำบพิตร
ตรัสไว้ ปฏิบัติบุรณแบบไขไร์ ส่งสร้างทางเจริญ แลนา ฯ

ร่าย

๑ แนวดำเนินตระหนัก ยึดหลัก**พอประมาณ** ในสถานมัชฌิมา ควรฐานาแก่อำตม
ห่อนให้ขาดเกินสิ่ง ห่อนให้ง้อให้หย่อน พึงผันผ่อนอย่าเปียนตน มี**เหตุผลพิจารณา** สำสฐานการณ
รู้รอบ กอปรดำริพินิจ รอบคอบคิดไตร่ตรอง มองจงทั่วจงถ้วน มองจงถ้วนจงลึก คำนี้้งนีกอปมาทธรรม
แม้กระทำโดยวิธิ ย่อมเกิดมี**ภูมิคุ้มกัน** ฉ้นแก้วเกราะประเสริฐ มลากเลิศในณรงค์ คงในกลาง
กระแส อันเปี่ยนแปรโลกาภิวัดน์ โถมถนัดเนื่องทัน พึงผ่อนผันภัยพิพิธ ด้วย “เศรษฐกิจพอเพียง”
ห่อนเอนเอียงจ่งแนวน้อม ทั้งเพียบพร้อมคุณธรรม ซื่อสัตย์นำสุจริต หมั่นเพียรจิตอดทน
รู้ผ่อนปรนแบ่งปัน ดีชยันห่อนคร้าน ดำริราเมศด้าน แต่งพันภัยไชชย ฯ

โคลง สามสุภาพ

๑ ไทการุณย์แก่ราษฎร์

ไทยเทิดบดินทร์ไท

อวยโอวาทว่าไว้

เที่ยงน้อมบำเพ็ญสนอง ฯ

โคลง มหาจิตรดดา

๑ ราสีกปรเมศท้าว

สรวงเสด็จโดยครรลอง

ไพสิฐอุติศรทรง

เสถียรสถิตพระแก้วฟ้า

คุณาธร

สว่างแล้ว

ทิพย์สวัสดิ์ เสวยแฮ

อยู่ห้องหทัยไทย ฯ

ไชยดา มณโสิ

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรและสำรวจตระเวนชายแดน
ตำบลชมพูวาน อำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย

แก้วจักรี

โคลง ๔

๑ คลื่นทุกขโถมถั่งท้น
แก้วจักรีจากไกล
สิ้นสะทกทุกอกใจ
ธารโศกทาบอาบหล้า

ท่วมไทย
สู่ฟ้า
ในแผ่น ดินเอย
สุดสิ้นสุขศรี ฯ

กาพย์ ยานี้ ๑๑

๑ ตูลาฟ้าดินดับ
นิยามแห่งความดี
๑ สงครามความลำเค็ญ
เจ็ดสิบปีที่ตราตรำ
๑ คือไฟส่องทางราษฎร์
เสโทหยดหยาดมา
๑ ชีวีที่พอเพียง
หลักคิดสู่พิภพ
๑ ทุ่มเทอุทิศองค์
ทั้งชีวาพยายาม
๑ เรื่องใดที่เรงด่วน
คลี่คลายวิกฤตการณ์
๑ ภาระ ๘ หนักล้น
เพื่อราษฎร์ชาติประชา
๑ ทุกข์สุขของทวยไทย
ไทยสุขให้สุขสันต์
๑ รอยบาททุกก้าวอย่าง
สละสุขส่วนตน
๑ ควรไทยทุกถิ่นที่
ตามรอยกษัตริย์
๑ สืบสานงานร่มฉัตร
คู่ควรที่ทรงธรรม์

ลาลับแล้วแก้วจักรี
รวมที่องค์พระทรงธรรม ฯ
ดลัดบ้เชิญเป็นผู้นำ
เพียงเพราะห่วงปวงประชา ฯ
ทุกรอยบาท ๘ ยাত্রา
ผลิโครงการประทานไทย ฯ
เลี้ยงชีพชนพื้นทุกชีใจ
วัตถุนิยมสังคมทรม ฯ
ทรงสงเคราะห์เหมาะเขตคาม
ขจัดทุกข์ไทยสุขสานต์ ฯ
แม้ประชวรยังทรงงาน
ด้วยพระคุณกรุณา ฯ
เกินพระชนมพรรษา
สู้ทรงงานทุกวารีวัน ฯ
ทุกข์สุขให้ไม่ต่างกัน
ไทยทุกข์ใจให้ทุกข์ทน ฯ
คือแบบอย่างสร้างสรรค์คน
เป็น “ผู้ให้” ใจเมตตา ฯ
ครองความดีมีศรัทธา
เพื่อส่วนรวมร่วมใจกัน ฯ
ยืนหยัดสู้ผู้ฝืน
รักคนไทยไร้ข้อแม้ ฯ

ญาดา อารัมภ์

เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรอาคารอเนกประสงค์ บริเวณโครงการชลประทานสกลนคร (ห้วยเตี้ยก)
ตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โอกาสนี้ พระราชทานพระราชดำริแก่เจ้าหน้าที่กรมชลประทาน
ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เรื่องโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง
เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๓๒

วิสากรณดุขชาติทวยราษฎร์พ้นยากจน

โคลง ๔

๑ ภูมิินทร์อัจฉริยะพร้อม

ภูมิ “วิศวกรรมศาสตร์”

ทรงงานช่างชาญฉลาด

วิทุยสื่อสารใช้

๑ รอยบุญพระเบิกฟ้า

เบิกสุขทุกดวงจันต์

เดชะพระนวมินทร์

เชิงช่างวิศวกรรมไท้

๑ แสดงพระอัจฉริยะให้

ฝายเขื่อนคูคลองถนน

ประโยชน์ชาติประโยชน์ชน

คืบสุดดับทุกข์คล้อย

๑ ภูบตีครองราชย์ด้วย

ทศพิธราชธรรมปาน

สาตแสงส่องสุขสราญ

มีดหมดยภัยหมดแล้ว

๑ ธงชาติไทยโบกพลิ้ว

งามเด่นสามสีเอา

เสียงเพลงชาติไทยเรา

เพื่อชาติศาสน์กษัตริย์กล้า

๑ กรองคำสำนึกนี้

พระราชกรณียกิจอัน

อัจฉริยภาพพระรังสรรค์

เทิดพระเกียรติอะเคื้อ

ภูมิปราชญ์

สืบไว้

หลากเรื่อง

เชี่ยวชาญนำคุณ ฯ

ฝากดิน

ประจักษ์ได้

ปกกระหม่อม

ถ่องแท้ทุกแขนง ฯ

เห็นผล

นับร้อย

ชีพขึ้น

เคลื่อนพันปรุพี ฯ

ปณิธาน

ประทีปแก้ว

ราษฎร์ริน- เรืองแล

แหล่งหล้านราศัย ฯ

ปลายเสา

อวดหล้า

กระหึ่ม โลกแล

ชีพนี้อพลีสนอง ฯ

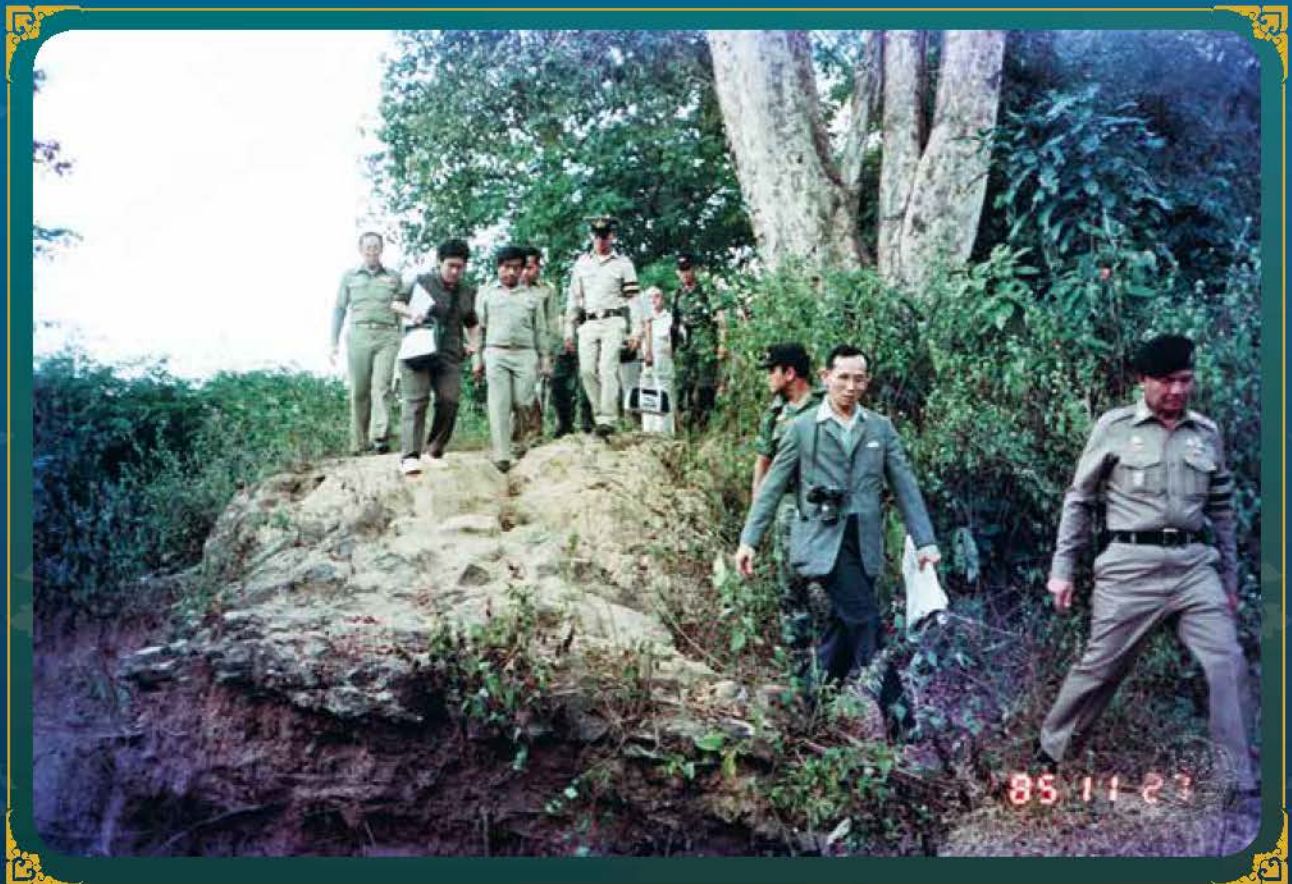
นำขวัญ

ออกเอื้อ

สุขสู่ สยามแฮ

ครอบฟ้าคลุมดิน ฯ

ดุสิต คร่ำสุข

เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรภูมิประเทศและแหล่งน้ำบริเวณบ้านนาผาง ตำบลกกปลาซิว อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร
โอกาสนี้พระราชทานพระราชดำริให้กรมชลประทานดำเนินการสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ณ ห้วยนาผาง
และพิจารณาว่าโครงการสำรวจและสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยเทา รวมทั้งให้พิจารณาหาทำเลสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยเทากับห้วยนาผาง
นอกจากนี้ ทรงมีพระราชดำริให้สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทดำเนินการปรับปรุงถนนและสะพาน
ตลอดจนพิจารณาสร้างขึ้นใหม่ตามความเหมาะสม เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๒๘

ภูมิพลมหาราชนิพนธ์ปิ่นจกัร

โคลง ๔

๑ นักใดท่อมกว่าโพ้น	ขุนศิลา
ป้องปักษ์นครา	เปรียบได้
กุมารหนุ่มชั้นชา	อย่างสิบ แก้วแธ
การะแอกอ้งสะไห้	อกโอไครเห็น ฯ

วลัณตติลก ฉัณฑ์ ๑๔

๑ ทรงเปรียบประตุงพระพุทิสัตว์	กิจวัตร ฐ บำเพ็ญ
โอบอุ้มสยามภษณะเชิญ	ทุมน์สพหัยศัลย์ ฯ
๑ ขาติหนึ่งสิกรำพระวรกาย	สละให้ประโยชน์ครัน
บ่มบุญอตุลยอธิสัน-	ตติเนื่องและเนนานัน ฯ

ร่ายสุภาพ

๑ ทบสังขยาถ่องถ้วน คำนวณสทพศวรรษ มุ่งมนัสก่อปรการ สานสัปปริสธรรม คุณค้ำอาตมธานี
เจียรเมธีเมธาปราษฎ์ ล้วนสามารถเลอสมรรถ พูนพิพัฒน์พรักพร้อม น้อมตระหนักพระดำริ ตรีก่อเกิด
โครงการ อุทกธารเมทนีตล อุดมชลอิมธษตรี พนาสิพงไพรพนัส ทุกจังหวัดบวรอะเคือ เสด็จเมื่อนิคม
คาม สมญานามมาตาตั้ง ภูมิพลังแผ่นดิน พระเกียรติระบิลตรลอดหล้า พระยศระบือเบิกฟ้า แผ่ไพ่น
ไพศาล ยิ่งแล ฯ

กาพย์ สุรางคนางค์ ๒๘

๑ ปานครอบครวัใหญ่	เปรียบองค์ทรงชัย	เฉกเช่นบิดา
ปฏิบัติธรรมา	โลกเลื่องลือชา	บ่งเอกลักษณ์ ฯ
๑ ทุกข้อหลักธรรม	ธ ทรงน้อมนำ	ให้เห็นประจักษ์
เปี่ยมสามัคคี	เปี่ยมดวงใจรัก	เปี่ยมสุขมั่นคง ฯ
๑ โดยธรรมค่านี	พระองค์ทรงชี้	รูปธรรมสูงส่ง
ให้อยู่ดำรง	ยังยืนยาววง	ประดับโลกา ฯ

กลอนสุภาพ

๑ “ครองแผ่นดินโดยธรรม” หมายถึงล้าลึก
ผนวกผนึก “ทรงงานหนัก” อนุธรรมค่า
อัญเชิญเทพคู่ควรขานมาจรตรา
ด้วยบุญญาเสมอกัน... อ้าอัญเชิญ ฯ

๑ อ้า... อัญเชิญตรา... ภูมิพลมหาราชนิพนธ์ปิ่นจกัร... โสคติเทอญ ฯ

เตือนใจ บัณฑิต

เสด็จพระราชดำเนินไปยังหมู่บ้านสหกรณ์ที่ ๑
โครงการจัดพัฒนาที่ดิน ตำบลหนองพลับ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๑๖

๘๘ พรรษาแห่งภูมิพลังแผ่นดิน

โคลง ๕

๑ สรวมซีพราษฏรชลิตค้อม

ทูนเทิดองค์ราชัน

พระเกียรติเกริกอเนก

ประเทศสุชนเร้า

๑ ไอสุรย์สืบสมบัติด้วย

ทรงแผ่บุญโพธิ์รัฐ

แก้ไขเศรษฐกิจ

ทรงช่วยเหลือไพร่ฟ้า

อภิวันท์

ร่มเกล้า

กระหึ่ม โลกเฮย

พรั่งพร้อมไพบุลย์ ฯ

ทศพิธ- ราชธรรมนอ

ทั่วหล้า

ลุล่วง

ดับสิ้นทุกข์เข็ญ ฯ

กลอน

๑ บัลลังก์แก้วแพร้วประภัสสรณ์ตรสยาม

ทศพิธราชธรรมทรงบำเพ็ญ

ด้วยเดชะบารมีที่ปกเทศ

ทรงห่วงใยไพร่ฟ้าทั่วหน้ากัน

ธ ปกครองประเทศไพเศขล้า

เศรษฐกิจพอเพียงเลี้ยงชีพตน

๑ เจ็ดสิบปีที่พระองค์ทรงครองราชย์

พอเสด็จคลาไคลไปเยี่ยมเยือน

ทรงเป็นภูมิพลังแห่งแผ่นดิน

แปดสิบเก้าพรรษาสง่างาม

ประกาศนามประเทศไทยให้โลกเห็น

จึงร่มเย็นเป็นสุขทุกคืนวัน

คราวเกิดเหตุพิบัติภัยใหญ่มหันต์

ทรงปลอบขวัญข้าแผ่นดินสิ้นทุกข์ทน

ไฟฟ้า น้ำบริบูรณ์เพิ่มพูนผล

ประชาชนอยู่ดีทั่วทุกครัวเรือน ฯ

กษัตริย์ใดก็มีอาจเทียบมั่นเหมือน

เป็นภาพเดือนดั่งใจไทยทุกนาม

น้ำพระทัยหยาดรินทั่วถิ่นสยาม

ทุกเขตคามเทิดทูนไม่เสื่อมคลาย ฯ

พ่อยังคงสถิตในดวงใจนิรันดร์

๑ วิบโยศโศกศัลย์กันทั่วหล้า

เย็นยะเยียบทั่วร่างแทบวางวาย

พระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

ต้องนิราศลาลับดับชั้นธไป

๑ สายฝนพรำร่ำสะอื้นในคืนเศร้า

เสียงระงมร่ำให้อาลัยลา

ฟ้าสยามวันนี้สีหมองคล้า

หมอกหม่นมัวคลุมโลกมืดไว้ยติยาว

๑ มองรูปของพ่อที่มีทุกบ้าน

แม้ลาลับจากถิ่นแผ่นดินไทย

หยาดน้ำดาว่วงรินไม่สิ้นสาย

เมื่อข่าวร้ายเยือนถิ่นแผ่นดินไทย

กษัตริย์เกษตรวงศ์จักรีที่ยิ่งใหญ่

ใจทุกใจเจ็บร้าวหนาวน้ำตา ฯ

ทั่วแผ่นดินเสียบเหงาทุกหย่อมหญ้า

สุดจักพร่ำพรรณนาความปวดร้าว

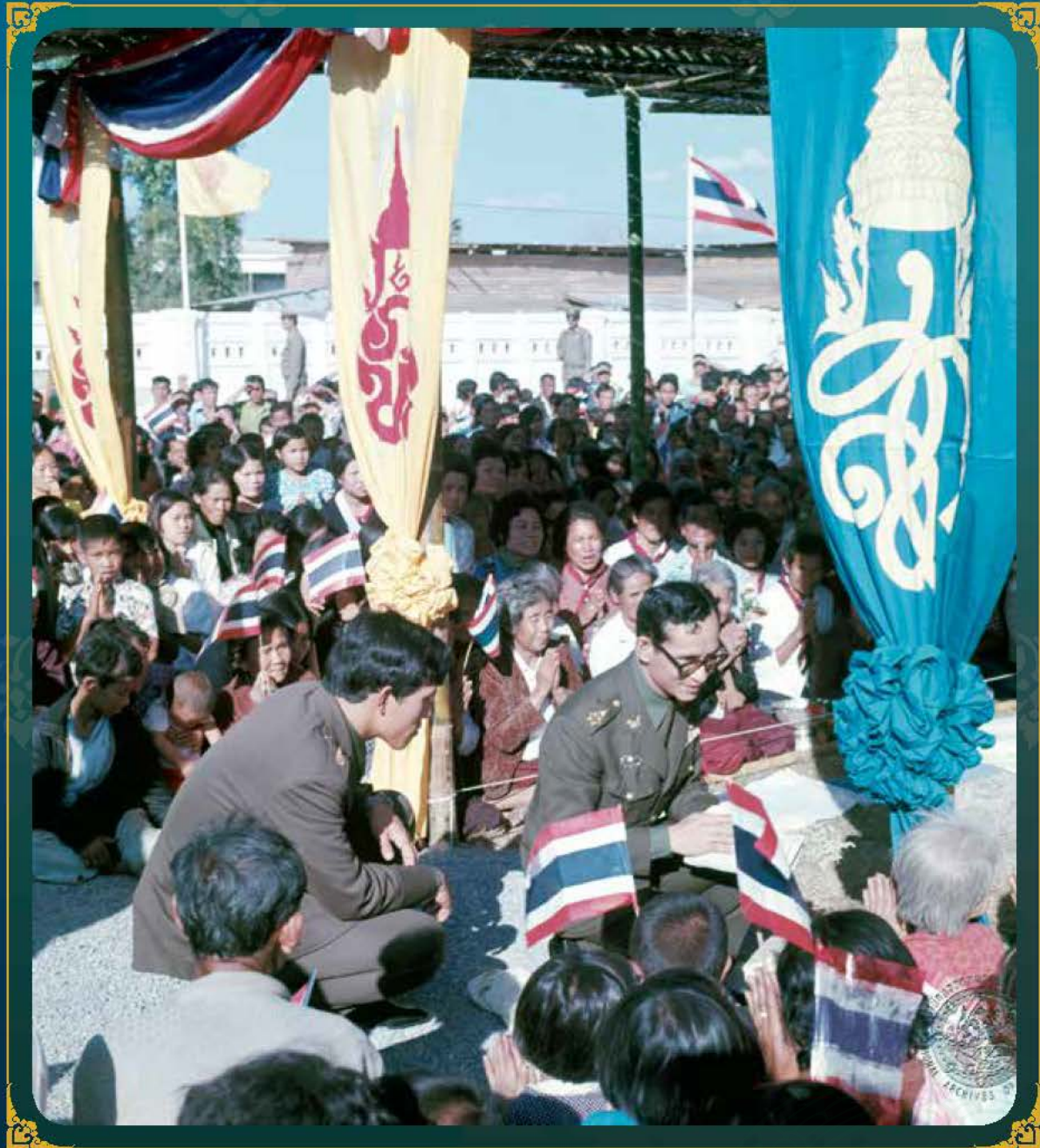
ดินหลังน้ำตาสะอื้นในคืนหนาว

หม่นดวงดาวร่วงจากฟ้าร่วมอาลัย ฯ

ลูกกราบกรานทุกคราน้ำตาไหล

พ่อยังคงสถิตในดวงใจนิรันดร์ ฯ

ทวิลิทธิ์ ประคองศิลป์

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎร
ณ วัดพระพุทธบาทตากผ้า อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

ทุกราชภูรร์รักษเป็น หนึ่งน้อม

โคลงสั้น บาทกฤษร

๑ บังคมบรมบาทเจ้า

เสด็จทิพย์ดุสิตาลัย

เสวยรัตนพิมานยวง

ดาวประดับพิมานจำ

๑ พระมาบำรุงหล้าโลก

พระเสด็จบรรโลมขวัญ

พระกิจจานุกิจกุล

พระชุบผืนดินขึ้น

๑ “ภูมิพล” นามพระเจ้า

พลแห่งภูมิสยามหนุน

ภูมิธรรมบพิตรเนื่อง

ภูมิพระปัญญาตั้ง

๑ แด่สลิบเกล้าพรรษาแล้ว

ทุกราชภูรร์รักษเป็น

พระเปรียบ “พ่อ” รวมศูนย์

ถนอม “ลูกสยาม” พร้อม

๑ พระนิราศทุกราชภูรร์ให้

ภูมิสยามระทดโท-

พระนามพระยังเตือน

ยึดพระราชดำริท้าว

๑ บำรุงสยามตามบาทเบื้อง

พิทักษ์ไททุกเขตไทย

ให้ไทยร่มเย็นสวัสดิ์

ตราบนผ่นดินฟ้าไหม้

ณ สรวง

แหล่งฟ้า

ยืนโยค

แจ่มจันทร์ ฯ

บริบูรณ์

พิภพพื้น

ทุกเหล่า

จำคุณ ฯ

จอมเมือง

อยู่ยัง

นำแนว

ตัดเชิญ ฯ

เพียบพูน

หนึ่งน้อม

ใจชาติ

เดบโต ฯ

ทุกเรือน

มนัสเศร้า

ใจราชภูรร์ อยู่เนา

แทบใจ ฯ

บรมกษัตริย์

เฉกให้

ตุจันตร พระนา

จุงคง ฯ

ทศพล ศรีพุ่ม

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมโครงการหลวงดอยอ่างขาง
อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

จากนี้ตรานิรันดร์

กลอน

๑ เมื่ออาทิตย์อุทัยตอนใกล้สว่าง
จักรวาลก็สว่างทุกชั้นสวรรค์
โลกระรื้นขึ้นตาทำตะวัน
ทุกห้าอันวาคมอุทุมวาร ฯ

๑ เคยถวายพระพรสุนทรลักษณ์
แจ่มประจักษ์น้อมจิตพิชฐาน
รำลึกพระบารมีกิตติการ
อัมตวงมานสุขทวีมีม้วย ฯ

ภาพ ยานี ๑๑

๑ พระเอยพระทรงภพ
คือฟ้าดาววันฉาย
๑ หัตถ์ทิพย์แห่งท่านไท่
ถอนทุกซอกล้ำเคี้ยว
๑ แผ่นดินที่ทรงครอง
คราวเขี้ยวเข้าครอบงำ
๑ เหน็ดเหนือนั้นหนักนัก
วันพักเพียงสักวัน
๑ วังทิพย์คือท้องทุ่ง
ร้อนหนาวในราวเนิน
๑ อย่างพระบาทที่ยาตรา
พระเสโทที่ถั่งทัน

พระคุณจบจรขยาย
และคืนผ่องด้วยเดือนเพ็ญ ฯ
กำจัดไข่กำจัดเขี้ยว
เย็นทั่วหน้ามาทุกฉนำ ฯ
แผ่นดินทองแผ่นดินธรรม
ทรงดับเขี้ยวทุกคราวครัน ฯ
ทรงงานหนักก่อนนันท
ก็แสนน้อยดูนานเกิน ฯ
มานงามรู้คือเขาเงิน
มาโลมไล่ต่างรสสุคนธ์ ฯ
ยารอบหล้าฟ้าสากล
ถ้าไหลรวมคงท่วมไทย ฯ

กลอน

๑ เมื่ออาทิตย์อัสดงที่ตรงหน้า
แต่ดวงทิพย์แห่งสยามแวววามไว
๑ ขอเดชพระบารมีที่ทรงสร้าง
แม้สถิตทิพย์สถานพิมานอมร

ยังหวังว่าพรุ่งนี้มีวันใหม่
เสด็จสวรรคาลัยนิรันดร์ ฯ
ยังส่องทางสว่างไทยไม่ถ้ายถอน
ประทับในใจนาครไม่เคยคล้อยคลาย ฯ

โคลง ๔

๑ ก็ชีพพระชบเกล้า
ก็คาบพระขจัดหาย-
ก็วารก็วันวาย
ก็ชาติเกิดใหม่เทียร

เป็นกาย
นะเหียน
วางเทวษ ลงฤ
เทิดเกล้านิรันดร์กาล ฯ

ทองย้อย แสงสินชัย

เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรโครงการก่อสร้างประตูระบายน้ำ พรุโต๊ะแดง
อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

น้อมรฤกอิธราชเจ้าสยามินทร์

โคลง ๔

๑ ปางจอมจักรพรรดิเจ้า
“ภูมิพล” นาคนรา
พระเกียรติฟ้างจักรา
รอนราพณ์ปราบโสกเศร้า

กษัตรา
ผ่านเฝ้า
ปราบยุค เย็นเฮย
ส่องสร้างทางเกษม ฯ

กาพย์ ยานี้ ๑๑

๑ ปางจอมกระษัตริย์เจ้า
“ภูมิพล” นาคราชา
๑ รอนราพณ์ปราบทุกข์เชิญ
พระปัญญาปรีชาชาญ
๑ เพ็ญราชมรรคา
เบิกสมบุรณ์พูนไสว
๑ บุญสยามไตรัมฉัตร
จงรักไถนรินทร
๑ กรองคำลำนากานท์
เทิดพระเกียรติกำจรผกาย

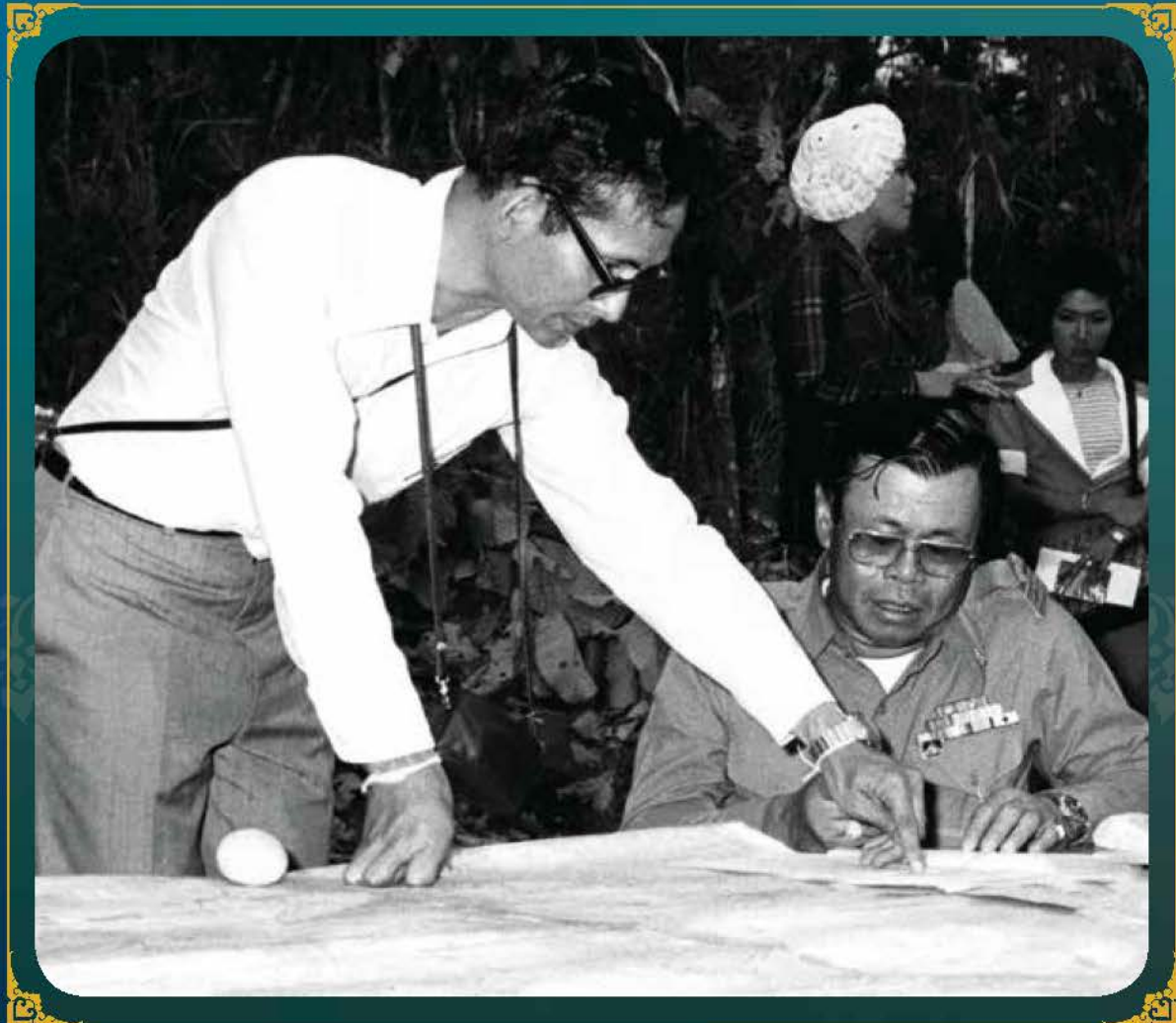
พระผ่านเฝ้าอยุธยา
ฟ้างจักราเผด็จมาร ฯ
สร้างยุคเย็นเกษมศานต์
บริบาลแผ่นดินไทย ฯ
แผ้วแผ่นหล้าสง่าชัย
ถ้วนภพไตรถวายกร ฯ
ถวัลย์รัชพระภูธร
ตราบทินกรจันทรามลาย ฯ
น้อมดวงมานบรรสานถวาย
พระภุสายุสยามินทร์ ฯ

โคลง ๔

๑ รฤก จอมบดินทร์ปกฟ้า
มหา กรณอุ้นใน
ราช เนาทิพสถานใด
“ภูมิพล” อิธราชเจ้า

ปวงไทย
อกเกล้า
จงรัก นรินทร์เฮย
พิภพซ้องสรรเสริญ ฯ

ชานีรัตน์ จัตุหะศรี

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรหมู่บ้านช่อแล ซึ่งมาเฝ้าฯ รับเสด็จ บริเวณสนามหน้าโรงเรียนช่อแล
อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จากนั้นทอดพระเนตรบริเวณที่จะดำเนินการสร้างเขื่อนแม่งัด ของกรมชลประทาน
เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๑๙

เกิดภูมินทร์เหนือวิญญาน

กลอน

๑ ถึงหน้าวัง ดั่งหนึ่งใจจะขาด

คิดถึงบาท บพิตร อดิศร

เจ็ดสิบปี พระเมตตา เอื้ออาทร

ชูลีกร เทิดภูมินทร์ เหนือวิญญาน

๑ สองพระเนตร เปี่ยมประกาย เคยฉายชัด

สองพระหัตถ์ ชี้นำเด่น เป็นแก่นสาร

สองพระบาท ยাত্রา มาทรงงาน

แดนกันดาร เสด็จยัง จำฝังทรง

๑ อัญเชิญเหล่า เทพไท่ ในสวรรค์

รับเสด็จ พระทรงธรรม เป็นขวัญสรวง

สถิตฟ้า มาป้องกัน ไทยทั้งปวง

สถิตใจ ไทยทุกดวง ทุกช่วงมา

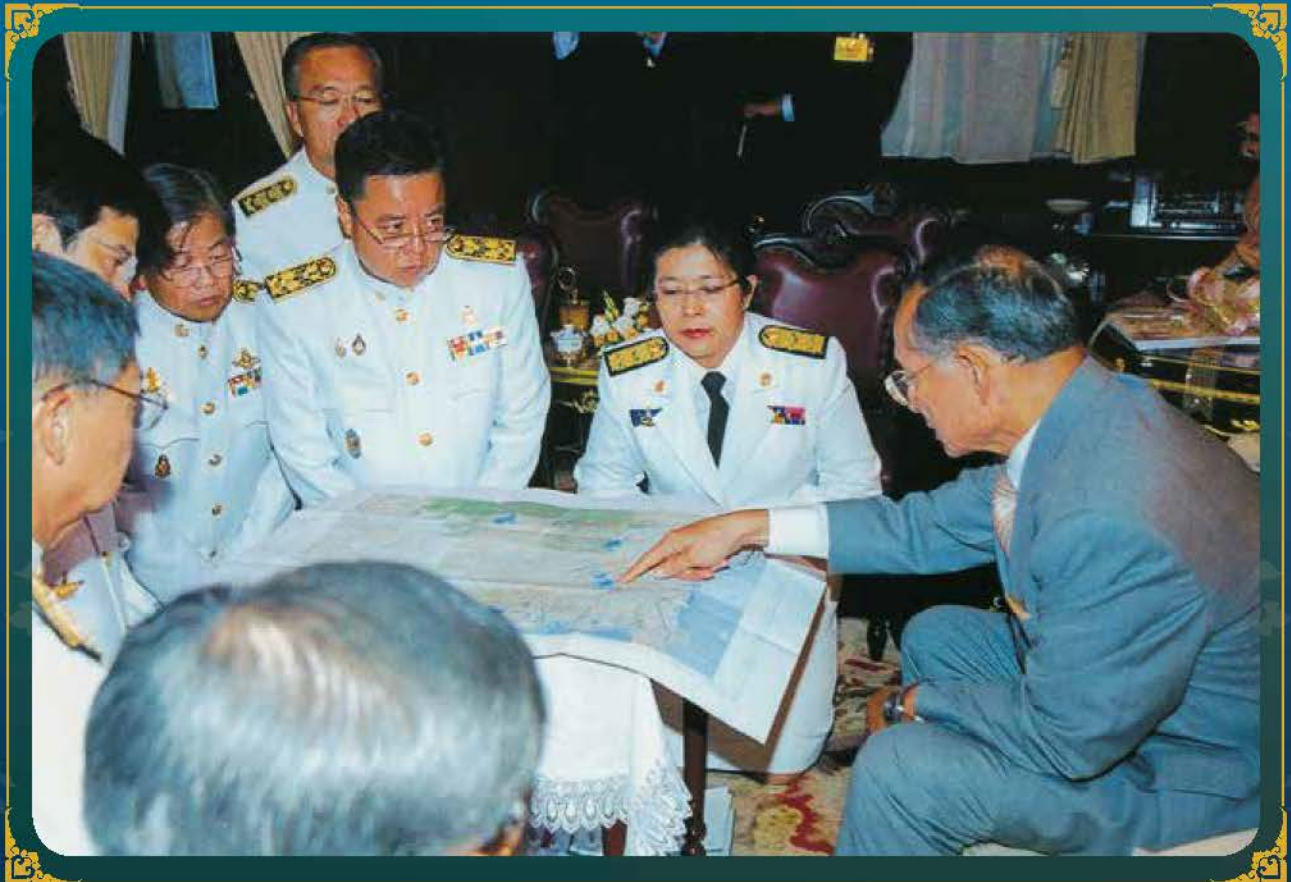
๑ ด้วยจิตรัก รักดี ทั้งชีวิต

ขออุทิศ ความดี ที่แกร่งกล้า

อธิษฐาน คำมั่น สัตย์สัญญา

ขอเป็นข้า รองพระบาท ทุกชาติเทอญ ฯ

ธีรวัฒน์ กล้าวเกลี้ยง

พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้รัฐมนตรีพร้อมด้วยคณะข้าราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เข้าเฝ้าฯ รับพระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ โครงการฝนหลวงและโครงการหญ้าแฝก
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน
ณ พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ทำความดีน้อมถวายให้ทรงธรรม

กลอน

๑ เจ็ดสิบปีที่พระองค์ทรงครองราชย์

ภาพราชันคือพระองค์ ๐ ทรงงาน

จึงสิบสามตุลาเหมือนฟ้าฟาด

ตระหนักรู้ว่าสิ้นแล้วแก้วกลางใจ

ใจโหวงเหวแคว้งคว้างว่างว่าแห่

ไทยจึงได้อยู่รอดปลอดภัยดี

จะหาใครรักษาราษฎร์ปราศเสียดใจ

จะหาใครดักเตือนเหมือนทรงธรรม

ทรงเป็นเกราะคุ้มภัยไทยทั้งชาติ

ทรงเป็นแก้วสารพัดนึกเมื่อตริกตรา

ทะเลน้ำตาหาได้ช่วยพันม้วยมอด

รวมความคิดความดีที่ทุกคน

ไทยทั้งชาติคุ่นชินทุกถิ่นฐาน

เป็นภาพผ่านธรรมตามาแต่ไร

ดวงใจราษฎร์ครวญคร่ำเสียงร่ำไห้

พระผู้ทรงเป็นหลักไทยหลายสิบปี

คิดถึง ๐ ทรงพุ่มเททุกหน้าที่

ต่อแต่นี้จะโหยหาไม่ราวัน

จะหาใครแก้ปัญหาคราคับขัน

จะหาใครปลุกปั่นภูมิปัญญา

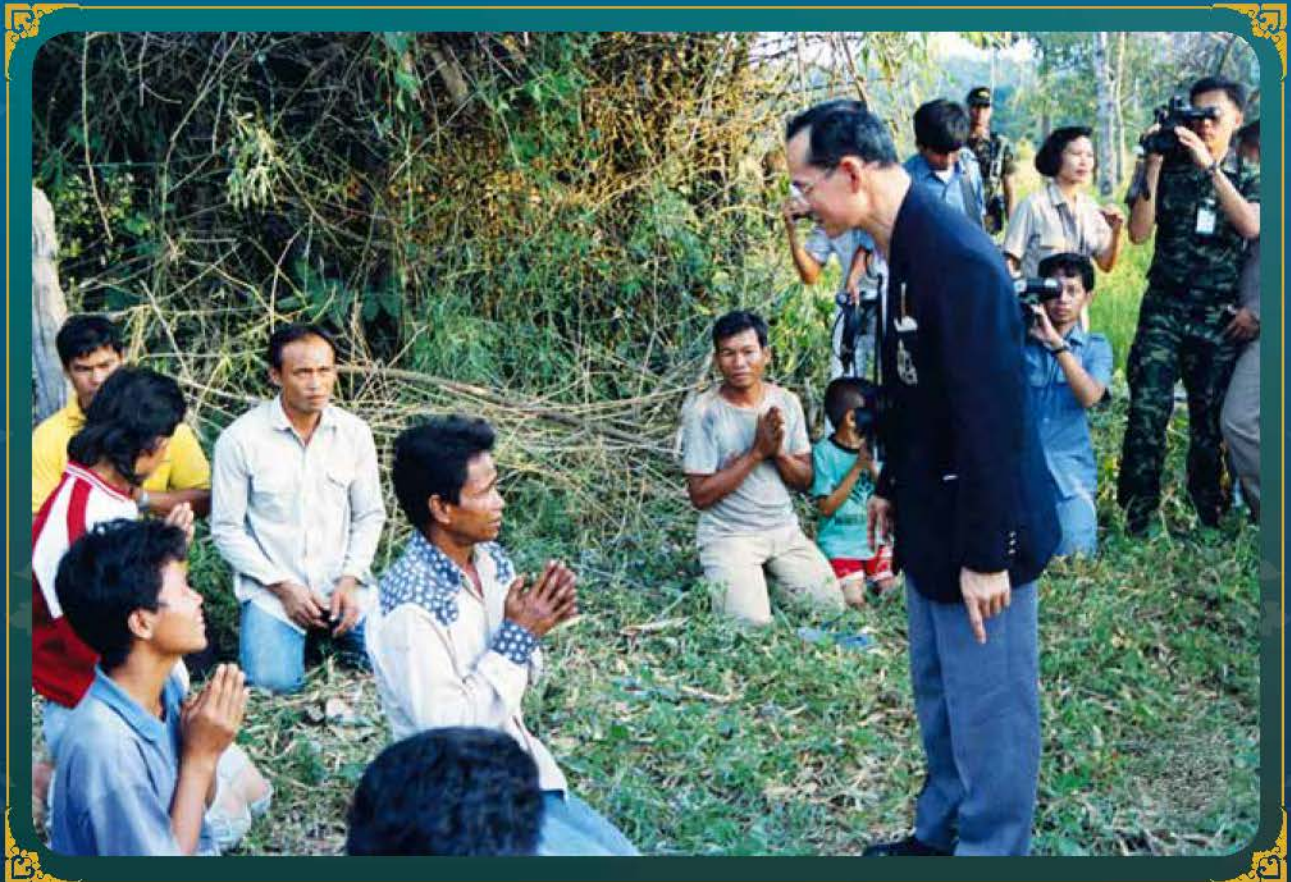
ทรงเป็นปราชญ์สอนไทยไปทั้งหล้า

ทรงเป็นพระราชชาติใจชน

ไทยต้องถอดใจตั้งมั่นเหตุผล

เป็นกุศลน้อมถวายให้ทรงธรรม ฯ

นภา กลัวยไม้

ทรงเยี่ยมราษฎรบ้านหนองปลาตูกและหมู่บ้านใกล้เคียง เมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินจากพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์
ไปทอดพระเนตรภูมิประเทศในเขตพื้นที่ตำบลพังช้าง โค้งการอ่างเก็บน้ำห้วยทรายตอนบน ๑ และ ๒ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
คุ้มสุรินทร์-พรรณพิศ น้อมเกล้าฯ และศูนย์รวมนม สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์สกลนคร
บ้านหนองยาง ตำบลพังช้าง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๓๒

ขอเป็นข้าราชการทุกชาติไป

กลอน

๑ เจ็ดสิบปีศรีกษัตริย์รัชสมัย

พระทรงงานสานสุขทุกโมงยาม
ตลอดเหนือจรดใต้ไทยทุกภาค
ชาวไทยสุขทุกคามเขตพระเมตตา
ทรงเห็นความยากจนชนบท
ที่แล้งร้อนผ่นคลายให้ชลธาร
พระเป็นครูของแผ่นดินองค์ปิ่นปราชญ์
คราวน้ำท่วมร่วมแก้ไขภัยนที่
คือจอมทัพฝ่าฟันรังสรรค์ชาติ
สมแล้วที่เป็นพ่อของแผ่นดิน
ทศพิธราชธรรมล้ำพิสุทธิ์
แผ่นดินธรรมร่มศาสน์ร่มชาติไทย
บัดนี้ไม่มีแล้วแก้วกษัตริย์
น้อมสำนึกในพระกรุณา

“ภูมิพล” พ่อไทยแห่งสยาม
ไทยงดงามเจิดจรัสพัฒนา
สุขเกิดจากภูมิทร์พระปิ่นหล้า
ทุกเวลาทรงแผนที่มีแผนงาน
พระกำหนดแนวทางสร้างประสาน
ทุกถิ่นฐานร่วมรัฐปฐพี
พระปรีชาสามารถมากวิถึ
แก้สิ่งชั่วแก้ไขไม่พึงภินท์
ทั้งเชี่ยวชาญเปื่องปราดทุกศาสตร์ศิลป์
โลกระบิลแซ่ซ้องก้องเกียรติไกร
ยิ่งผ่องผุดภักดิ์ทอติศัย
ภูวนัยเรื่องคุณเรื่องบุญญา
ประนมหัตถ์รำลึกคุณอุ่นเกศา
ขอเป็นข้าราชการทุกชาติไป ฯ

นนทวรรณ บุญวงศ์

เสด็จพระราชดำเนินไปยังบ้านหนองสาหร่าย ตำบลธำตุ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี
เพื่อทอดพระเนตรบริเวณบ่อจ่ายน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค
เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๓๒

๘๘ พรรษา มหากุณิพาล

กลอน

๑ ศก “สองสี่เจ็ดศุภย์” พูนพิพิธ

“แปดสิบเก้า” ปิตองผุดผ่องงาม

มิเคยมีกษัตริย์ใดในแว่นแคว้น

จักรีวงศ์มีเพียงองค์พระทรงชัย

ครองแผ่นดินโดยธรรมอันล้ำเลิศ

ถึงเภทภัยกรายกล้ำมาย่ำยี

ก็ร่อยพันโครงการทรงสานก่อ

แสนล้านหยาดน้ำพระทัยไต่ทุกขทน

อยู่ใต้เบื้องบาทงส์พระทรงศักดิ์

ครั้นพอพรากจากลานน้ำตาริน

พระเสด็จสู่สวรรคครไลแล้ว

ทศพิธราชธรรมยังจำรูญ

โลกสถิตสมมุติเทพเสพสยาม

ส่งเมืองรามรุ่งเรืองประเทืองไกล

เป็นปิ่นแดนเนานานกาลสมัย

นิกรไทยจึงปลาบปลื้มตมยินดี

จึงก่อเกิดสันติสุขทุกถิ่นที่

พระบารมีปกป้องทุกผองชน

หมื่นพระราชดำริพื่อต่อเติมผล

พระภูมิพลผ่องประภัสสรทั่วปฐุพิน

ด้วยจงรักภักดีมิสุดสิ้น

หลังท่วมดินท่วมฟ้าไศกาตุร

ทรงเป็นแก้วอจกลับมิตับสูญ

ขอเทิดทูนพระองค์ไว้กลางใจนิรันดร์ ฯ

นพดล จันทร์เพ็ญ

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎร
บริเวณหน้าว่าการอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

“วันภูมิพล”

ภาพ ยานี ๑๑

๑ ผ่านไปแล้วที่วัน
ก็ครั้งที่มีวันนี้
๑ มองพระฉายาลักษณ์
ฟังเพลงพระราชา
๑ แต่งกลอนถวายให้
ทูลวรรคช่างวังเวง
๑ เคยเขียนอาเศียรวาท
ปลื้มใจถวายพระพร
๑ ชีวิตทั้งชีวิต
ไม่เชื่อว่าวันนี้
๑ เห็นเพียงพระกรณี-
ทรงสร้างทรงวางแนว
๑ งานหลวงมิเคยขาด
งานดินและงานน้ำ
๑ งานที่ได้ประจักษ์
คำสอนอันงดงาม
๑ แผนที่ที่ทรงมี
แผนงานมองการณ์ไกล
๑ ที่หาอันวามาส
เป็น “วันภูมิพล”
๑ ว่าไทยรักในหลวง
แปรโศกเป็นสร้างสรรค์
๑ ขอพระเสวยสวรรค
ถวายใจถวายบูชา

จะผ่านผันอีกกี่ปี
ต้องแอบปาดหยาดน้ำตา ฯ
สะท้อนอีกแล้วที่ครา
ก็โศกาแล้วก็เพลง ฯ
ก็ร้องให้กับตนเอง
น้ำตาหยดทุกบทกลอน ฯ
กราบพระบาทด้วยอักษร
กลับถวายเทวชลี ฯ
มีบพิตรให้รักดี
จะไม่มีพระองค์แล้ว ฯ
ยกิจที่ทุกถิ่นแถว
ให้สานต่อที่ “พ่อ” ทำ ฯ
และงานราษฎร์ก็ทรงนำ
งานเกษตรทุกเขตคาม ฯ
คือเสาหลักแห่งสยาม
คือหลักคิดหลักจิตใจ ฯ
คือแผนที่ชีวิตไทย
ทรงมอบให้ประชาชน ฯ
ควรประกาศให้เกิดผล
ที่สากลได้รู้กัน ฯ
ใจทุกดวงจะฝ่าฟัน
ช่วยชาติรัฐพัฒนา ฯ
เหนือกว่าชั้นดุสิตา
ถวายศรัทธาวันันตร ฯ

นภาลัย สุวรรณธาดา

เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรโครงการหลวงพัฒนาเกษตรที่สูงแม่แจ่ม ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม
และโครงการหลวงทุ่งหลวง บ้านห้วยข้าวสาลี ตำบลแม่วิน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

กวีวิจารณ์โศกาลัยรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ

โคลง ๔

๑ กรองกานท์กวีจันเศรำ
บรมกษัตริย์สยามินทร์มวล
รำลึกราชนิพนธ์ห้อยหวน
พริ้วเพรียกสะอื้นพร้อม

๑ อวรณ์ถวิลพระผ่านเฝ้า
วารสืบทอดตื้นตัน
ห้ำเกล้าศกสำคัญ
เสด็จสู่นิพพานไพบูลย์

โศกครวญ
พสกนธ์ม
พจน์พรำ
พิลาปให้โหยหา ฯ
ผูกพัน
ต่างให้
สรวรรค
โลกถวิลอนุสร ฯ

ร่ายสุภาพ

๑ ภูมิธพลังแผ่นดิน พระนวมินทร์ประทับแก้ว ท้าวทบแล้วลับโลก ราชภูริบิโยคหวั่นไหว
น้ำตาไทยทุกเรือน รินร่วงเหมือนท่อมด้าว หลังโศกราวโศกาลัย รำลึกในพระมหา กรุณาธิคุณ เอกอตุล
พระปรีชญา ทรงรณาทรงมหาชนก ทรงปกครองประชาธิปไตย เกรียงไกรอัศจรรย์ปณิกรรม บรมธรรมิกราช
ทรงบันดาล พระราชทานสวัสดิ์ เจ็ดสิบปีเสวยราชย์ ไทยทั้งชาติโสมนัส พสกประหวัดพระผ่านเกล้า
ชาติสุขทุกคำเข้า เนื่องด้วยพระบารมี พ่อเอย ฯ

กลอนสุภาพ

๑ ทรงเป็นศูนย์รวมใจไทยทั้งชาติ
มหาราชโลกซ้องพระเมธาวี

๑ พระองค์แรกกระบูนัดพัฒนามนุษย์
จักรพรรดิราชาเหนือราชัน

ธำรงศาสน์นเรศวรสุบิศักดิ์ศรี
สหประชาชาติสดุดีถวายรางวัล ฯ
ความสำเร็จสูงสุดโลกกล่าวขวัญ
ผลอนันต์พระอัจฉริยภาพอภิปไทย ฯ

กาพย์ ยานี ๑๑

๑ โดยพระราชจริยวัตร
ทั้งปวงล้วนเป็นไป

๑ บรมนาถนักพัฒนา
เศรษฐกิจพอเพียงผล

ทรงปฏิบัติเกื้อใกล้ไกล
เพื่อประโยชน์สุขมหาชน ฯ
ราชปรีชาจักรีตล
ราชภูริพึงตนยังยืนนาน ฯ

วสันตดิถี ณันท์ ๑๔

๑ ร่มบุญเกษตรภักษัตริย์
ร่มฉัตรเถลิงพระภิบาล

๑ เป็นพ่อและครูพสุเมตี
อัญเชิญเสด็จพระนิรพาน

ทะนุรู้ระบือชาน
สุสานต์เสมอมา ฯ
ชนปรีติศรัทธา
สุสมาริสมิทธิ์เทอญ ฯ

นันทา ชุนภักดี

เสด็จพระราชดำเนินไปยังศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบุรี เพื่อทอดพระเนตรสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชประชานุเคราะห์ แปลงสำหรับการเกษตรแบบผสมผสาน ตามรูปแบบทฤษฎีใหม่ จากนั้นเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรหมู่บ้านไทยมุสลิม และแปลงศึกษาทดลองการปลูกหญ้าแฝก

เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตร และทรงเกี่ยวข้าว ณ โครงการส่วนพระองค์
ตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี
เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๑

กราบอุงข้าว “พอเพียง” ที่พ่อทำ

กาพย์ ยานี ๑๑

๑ มองฟ้าคราไรฝน
มองน้ำยามล้นล่อง

๑ มองดินเค็มยามแล้ง
มองทางช้างช่วงชิง

๑ มองหน้ามองตาเพื่อน
ส่งเสด็จเข็นน้ำตา

ใครจะตลด้วยฝนหลวง
ใครจะตักด้วยแก้มลิง ฯ

ใครจะแก่งดินเปรี้ยวจริง
ใครจะยกขึ้นลอยฟ้า ฯ

ทุกคนเหมือนภาพเลื่อนพรา
ต่างรู้ว่าเจียนขาดใจ ฯ

กลอน

๑ ตุลาคมระงมโศกเหมือนโลกดับ
เสด็จกลับคืนสถานพิมานไหน
คุณูปการทั่วหล้าล้วนอาลัย
ธ ประทับ ณ ใจไทยนิรันดร์
ล่องถึงกุ่มภาพันธุ์อันเหน็บหนาว
ถวิลถึงเรื่องราวครั้งเก่าก่อน
“กุ่มภาพันธุ์ผันมาสู่ฤดูร้อน”
“ทินกร” “เกี่ยวข้าว” และ “ชาวนา”
ยามร้อนแล้งดินถล่มหรือลมหนาว
ใครยืนหยัดยืนยาวเรื่องข้าวกล้า
ใครพากเพียรเพาะพันธุ์ปลูกปัญญา
ไทยนำหน้าค้าข้าวนั้นใครนำ
ใครประคองเกี่ยวข้าวแล้วใส่พาน
รำลึกผ่านวันเวลาน้ำตาฉ่ำ
กราบอุงข้าว “พอเพียง” ที่พ่อทำ
ร้อนฝนหนาวอย่าระกำเถิดอดทน ฯ

นิภา ทองถาวร

ทรงนำประธานาธิบดี ลินดอน บี จอห์นสัน แห่งสหรัฐอเมริกา
ทอดพระเนตรการแสดงนาฏศิลป์กรมศิลปากร ณ หอประชุมธรรมศาสตร์

บรรทัดไทย

กลอน

๑ ถ้วนศตวาระพระทินวาร์

พระผู้ผ่านภพไพทรรโลสวรงค์
ทรงสถิตอยู่ในใจราชภูรีนรินทร์
ประทับมิ่งประทับขวัญมั่นคงคั่น
ครั้งพระองค์ทรงตื่นเรากลับหลับ
ครั้นพระองค์เสด็จลับเรากลับตื่น
ตื่นในภูมิที่พระองค์รกรงยืน
ทรงหอบย่นให้แผ่นดินได้ดำรง
หนึ่งคืองานการเกษตรพิเศษสุด
ต้องเป็นจุดหมายร่วมร่วมเสริมส่ง
สองคือภูมิวิทยาศาสตร์วิวัฒน์ทรง
มุ่งประสงค์ประโยชน์สุขทุกยุคยาม
สามคืองานศิลปวัฒนธรรม
ทรงร่วมนำบำรุงรุ่งเรืองอร่าม
สี่ความจริงความดีทั้งดงาม
วิถีความพอเพียงและพอดี
ห้าคือครองแผ่นดินอยู่โดยธรรม
ให้ผู้นำพึงตระหนักในศักดิ์ศรี
รอบร้อยวันสวรรคตบถบารมี
เกิดวิถีสืบสานบรรทัดไทย ฯ

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

แผ่นดินอาลัย

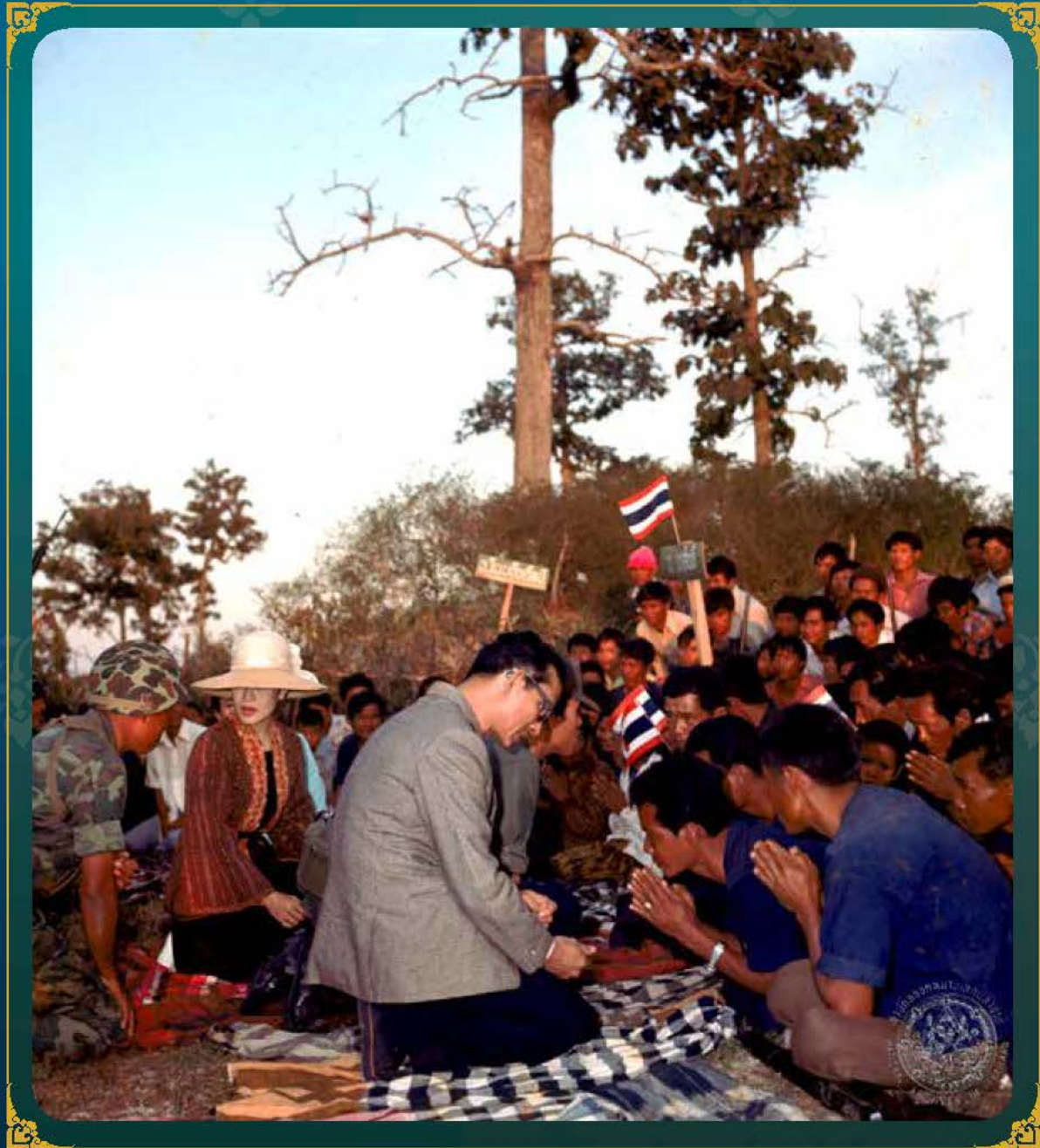
โคลง

๑ แผ่นดินทุกซั้วทเวซซ้า	โศกา
แผ่นน้ำอาบน้ำตา	ร่ำไห้
ทวยราษฎร์ต่างชลนา	ไหลหลัง
ปางเสด็จพระองค์ไท	สู่ฟ้าแดนสวรรค์ ฯ

กลอน

๑ ไ้อพลังของแผ่นดินสูญสิ้นแล้ว
ทูลกระหม่อมแก้วสวรรคาลัยให้โศกศัลย์
สามโลกคร่ำครวญหาร่ำจาบัลย์
เกินจักกลั่นน้ำตาอาดูรโดย
ทั้งแผ่นดินแลเศร้าเหงาสงัด
เวียง วัง วัด ต่างอาลัยร้องไห้โหย
อาทิตยพลันอัปแสงคล้ายแรงโรย
แต่ลมโซยยังเสียบสังัดไม่พัดวี
ยินแต่เสียงบรรเลงครวญเพลงโศก
วิบโยคหนาวใจไปทุกที
ยะเยียบย่าน้ำตาพระธรณี
ตลอดทิวาราตรีมีรู้คลาย
ไ้อพระผู้สถิตในดวงใจราษฎร์
มิ่งขวัญชาติจากไปให้ใจหาย
ขอตั้งจิตอธิษฐานชีพบั้นปลาย
ทำความดีอุทิศถวายเป็นราชพลี ฯ

บันลือ จินดาศรี

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรบ้านหนองหวด อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร
เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๑๙

เศรษฐกิจพอเพียง เลี้ยงพลโลก

กลอน

๑ ธ ดุจพ่อ ยิ่งกว่าพ่อ ก่อกำเนิด

ธ ยิ่งพรหม สูงส่ง พรหมองค์ใด
เพื่อทวยไทย อยู่เย็น และเป็นสุข
ดุจดั่งพ่อ แม่เผื่อ ทรงเจือจุน
ธ ทรงปรับ นิยาม ความยากจน
ทรงสอนให้ หัดยืน บนผืนดิน
ปรัชญา ทฤษฎีใหม่ ให้ผลเลิศ
นำทวยไทย ทั้งแผ่นดิน ให้สิ้นจน
เพียงพอกิน พอเอื้อเพื่อ พอเผื่อแม่
ศาสตร์ราชา พอเพียง เลี้ยงชีวิ
รู้จักสรร ปันที่ปลูก ให้ถูกต้อง
จากเกษตร เหตุผล ทางต้นตอ
เกิดแพร่หลาย เชิงรุก ประยุกต์ใช้
เศรษฐกิจ ทฤษฎีใหม่ ไม่อำพราง
ราวชี้ทาง ขจัดจน แก่พลโลก
ราชทาน พอเพียงเอื้อ ธ เจือจุน
ธ ทรงทำ ทำให้เห็น ทำเป็นแบบ
พระบารมี พระงามงด เกินทดแทน
ข้าพระพุทธเจ้าค้อม น้อมกระหม่อม
พระมหา การุณล้ำ ล้นสำนึก

ทรงธรรมเลิศ เลิศกว่า ราชาไหน
ทรงครองไทย ทวยประชา ด้วยการรณ
ทรงทำนุถุ่ ทรงเอื้อ ทรงเกื้อหนุน
แนะทางทุน ทรงชี้นำ ทางทำกิน
แก้ทุกข์ทน ยากเข็ญไป ให้หมดสิ้น
อยู่กับถิ่น และพอเพียง รู้เลี้ยงตน
ปฏิบัติ แล้วบังเกิด เป็นเลิศผล
เพื่อทวยชน คนทั้งสิ้น กินอยู่ดี
พอเพียงแก่ ครองชีวิต ควรทิศที่
ทวยไทยมี อย่างเยี่ยง ด้วยเพียงพอ
ให้สอดคล้อง นิยาม ตามรอยพ่อ
เป็นทางต่อ กำจาย หลากหลายทาง
ผลเกิดให้ การกิจจล ผลสืบสร้าง
ทั่วโลกต่าง เล็งเห็น ว่าเป็นคุณ
ราวจะโยก โลกให้งาม ตามแรงหมุน
พระการุณ ดราใจชน คนทุกแดน
ประทานแยบ แยกยลให้ ไม่หวงแหน
มากเกินแผ่น ฟากฟ้า จารจารึก
บังคมพร้อม ถวายคำ ล้ำรู้สึ
แนบตราตรึง ดวงใจ ไทยนิรันดร์ ฯ

บุญครอง คันธฐาภูร

เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรหลุมขุดค้นทางโบราณคดีที่วัดโพธิ์ศรีใน
ตำบลบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี พุทธศักราช ๒๕๑๐

พระบิดาแห่งการอนุรักษ์มรดกไทย

โคลงบาทกฤษณ

๑ เอกฉัตรขัตติยถวัล

ภูมิแผ่นดินแดนทอง

เอกราษฎร์วัฒนธรรม

ภูมิพิภพเทิดไท้แม่

๑ เนืองนิตย์กิจราชนิธิ

ตำริดำรงนิรันดร์

बारเมศมิ่งมหิศร

ไซพระคุณอะคร้าวซ้อง

๑ พระบาทพิตรพร้อม

จอมจุฬาริพหมาย

อารยะเลื่องลือระบิล

บุรณบำรุงฟุ้งแว่น

๑ พระทรงอาภิศ

เอกลักษณ์จรรโลงวิไล

มูลเมืองเนื่องนิยามนาม

เลิศลบนพเก้าแก้ว

๑ ปวงเปรมปราโมทย์ปลื้ม

โสทรจุสุหร่ายพระการุณย์

ประเทืองทุนทบประทาน

ประณีตประเนืองน้อมน้าว

๑ จตุรภาคผาสุกเบื่อง

รำฤกพระบาทฐลีละออง

ตระหนักภักดีอตุลย์

ขอพระเดชคุ้มหล้า

อุปถัมภ์

ถิ่นแคว้น

ทวีชาติ

มิ่งขวัญ ฯ

อาทร

รักษป้อง

สยามิศร

โสทรถิถวาย ฯ

ผดุงศิลป์

มั่นมั่น

ระบือโลก

เฟื่องสมัย ฯ

ชนสยาม

เลิศแล้ว

เอกอุโฆษ

กอปรคุณ ฯ

ปองประสาน

แหล่งด้าว

ทำนุก

กราบสนอง ฯ

ยุบลบุญ

ร่มฟ้า

โดยสัตย์

แหล่งเกษม ฯ

บุญเดือน ศรัทธา

ขบวนรถอัญเชิญพระบรมศพเคลื่อนผ่านคลื่นมหาชนที่มาเฝ้ารอส่งเสด็จ
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร
เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

ตำนานแห่งพระราชา

กลอน

๑ นับแต่ธรมเกตุคลุ้มคลุ้มผืนหล้า

เพลิงทุกข์สุ่มรุมนโศกในทุกใจกาย

ความเงียบงันพลันสื่อเป็นภาษา

คราขบวนจากศิริราชค่อยคลาคล่ำแล้ว

ภาพจงรักภักดีกลางสีด้า

“จงรัก” ด้วยพระคุณยิ่งเหนือสิ่งใด

แพร่ผืนด้าอุตมด้วยภูมิพลลัง

ขอเพียงได้กราบองค์บาทบพิตร

แลฟากดินถิ่นนี้จะจดจาร

แผ่นดินเราอยู่เย็นเป็นสุขมา

ต่างพระบรมราชานุสาวรีย์

งอกงามมาแต่ครั้งยังทรงพระชนม์

ทรงเป็น “วีรบุรุษในประวัติศาสตร์”

ความพอเพียงหยั่งรากลงหลักใจ

ธ ทรงเป็นตำนานแห่งพระราชา

เป็นอมตะด้วยนิยามแห่งความดี

ธารน้ำตาหาได้เหือดหรือแห้งหาย

รฤกถึงพระภุชชายุเหลือน้ำแล้ว

อกเมืองแลกฟ้าเพียงผะแผ่ว

ตั้งแตกยับดับดวงแก้วแล้วอกไทย

มีความหมายลึกล้ำเกินคำไข

“รักดี” ด้วยเลื่อมใสยิ่งชีวิต

แต่ดจจะร้อนฝนจะถึงต่างตั้งจิต

ขอเสด็จสู่ดุสิตนิวัตฟ้า

หมายสั่งสอนลูกหลานประจักษ์ว่า

ด้วย “ศาสตร์พระราชา” องค์ภูมิพล

คือกว่าสี่พันโครงการบันดาลผล

จะเติบโตทันแดกช่องงามต่อไป

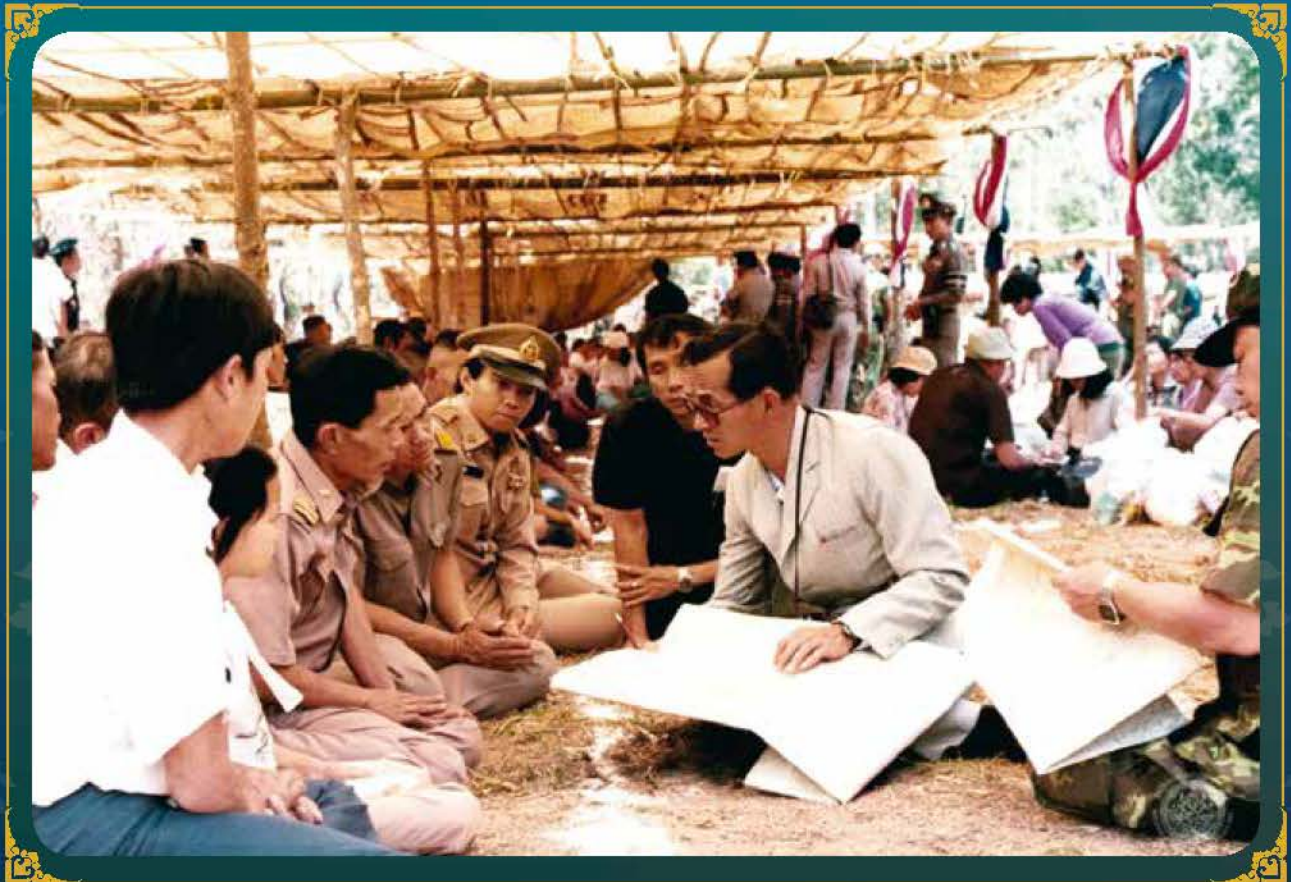
ตราบมีชาติมีอาจลืมนพระองค์ได้

หยัดยืนเป็นหลักชัยทั่วถิ่นนี้

สลิตเหนือกาลเวลาเหนือพื้นที่

โลกจึงมีความทรงจำในน้ำตา ฯ

ปรมินทร์ จารูร

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงติดตามโครงการในพระราชดำริ
อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

บรมธรรมเทศพิสมัย

โคลงบาทกฤษณ

๑ บรมนาถบพิตรเจ้า

เถลิงธิปไตยปัตทุกซ์
บรมธรรมเทศพิสมัย
เถลิงราชย์ชูชันซ้อน

๑ อัครราชเพ็ญวุฒิพิน

สมรรถสองสลายเข็ญ
อัครเพียบพระพิริยา
สมรรถเที่ยงชนถ้วนขร้อง

๑ เบญญาบวรโรจนเรือง

อุทกทำนุหนุน
ปฐวีวรุมากาศ
เพิกพิบัติขจัดขันแค้น

๑ ทฤษฎีทำนุแก่

แจ้งจัดเกษตรคาม
เศรษฐกิจพอเพียงพัฒน์
เปนคติคุ้มกัณฑ์

๑ พระเสด็จมออบสวัสดีไว้

ดุจตะวันเดือนใส
พระเสด็จมออบสมบัติ
ดุจทรัพย์รู้ล้ำ

๑ ส่งเสด็จกำสรดเศร้า

ดุจตะวันเดือนลาญ
ส่งเสด็จเด็ดแตดวง
เมืองมีตมิตถ้วนทัน

จอมไทย

ราชภูธรร้อน

ภัทรพิสุทธ์

ชุ่มเย็น ฯ

พรรณนา

ค้ำข้อง

เทียมโพธิ พุทธเฮย

พระคุณ ฯ

ลอบปราษฎ์ ปวงแฮ

ทั่วแคว้น

กอปรประยุกต์ ประโยชน์

เนาสยาม ฯ

ทางนวัด

ต่อตั้ง

เพื่อพัฒน์ ไทยนา

ก่อไทย ฯ

เวียงรัตน์

ส่องหล้า

เปนบท แบบนา

ล่องกาล ฯ

โศกทรวง

ลับพัน

ใจราษฎร์

ทูลนํ้ากำสรล ฯ

ประพจน์ อัครวิรุฬหการ

พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้นายโคฟี อันนัน เลขาธิการสหประชาชาติ เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท
ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ
เนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี
ณ ท้องพระโรงศาลาแดง วังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๔๙

พระเดชพระคุณแผ่นดิน เทพให้อวตาร

โคลง ๔

๑ ตั้งแต่วันเดือนดับไอ้

ชลเนตรนงสถาน
พ่างโพธิ์พฤษภรณ์ราน
ไอ้พ่อหลวงลับไซ้

๑ ปวงพระคุณยิ่งล้ำ

ฤสมุทธธรรมา
“พระภูมิพล” ตรา
ทศพิธราชธรรมเกื้อ

๑ โครงการหลายหลากล้วน

พระราชดำริยล
พอเพียงเศรษฐกิจผล
อีกทฤษฎีใหม่พร้อม

๑ นานาราชกิจเกื้อ

รอยพระบาทยาตรา
เฉกฝนหลังชลโสมพา
พระเดชพระคุณแผ่นดิน

๑ โลกขานพระเกียรติก้อง

ศิลปะศิลป์ปิ่นกวี
กีฬาอีกดนตรี
พระอัจฉริยภาพแล้

๑ ตลคราแปดสิบเก้า

พระนิราศไทยประชา
ประพันธ์พจน์พางมาลา
ถวายแด่พระมิ่งเกล้า

อนธกาล

ราชภูรีให้
หักโค่น
สู่ตัวแดนสรวง ฯ

ภูผา

โอบเอื้อ
ตรุโลก
พระเกียรติก้องประจักษ์ขาน ฯ

อำพน

ประโยชน์น้อม
โลกยก ย่องนอ
เกษตรก้าวหน้า ฯ

กุลประชา

ทั่วแคว้น
ชีพชื่น
เทพให้อวตาร ฯ

สดุดี

เลิศแท้
วรรณวิ- จิตรแฮ
อเนกล้ำพรรณนา ฯ

พรรษา

โสภเคราะห์
รู้จิเรข
กราบไอ้พริ้ววิล ฯ

ประพนธ์ เรืองณรงค์

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรบ้านโป่งไคร์ โครงการหลวงภาคเหนือทุ่งเลา อำเภอสะเมิง
และโครงการหลวงภาคเหนือทุ่งเริง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

น้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

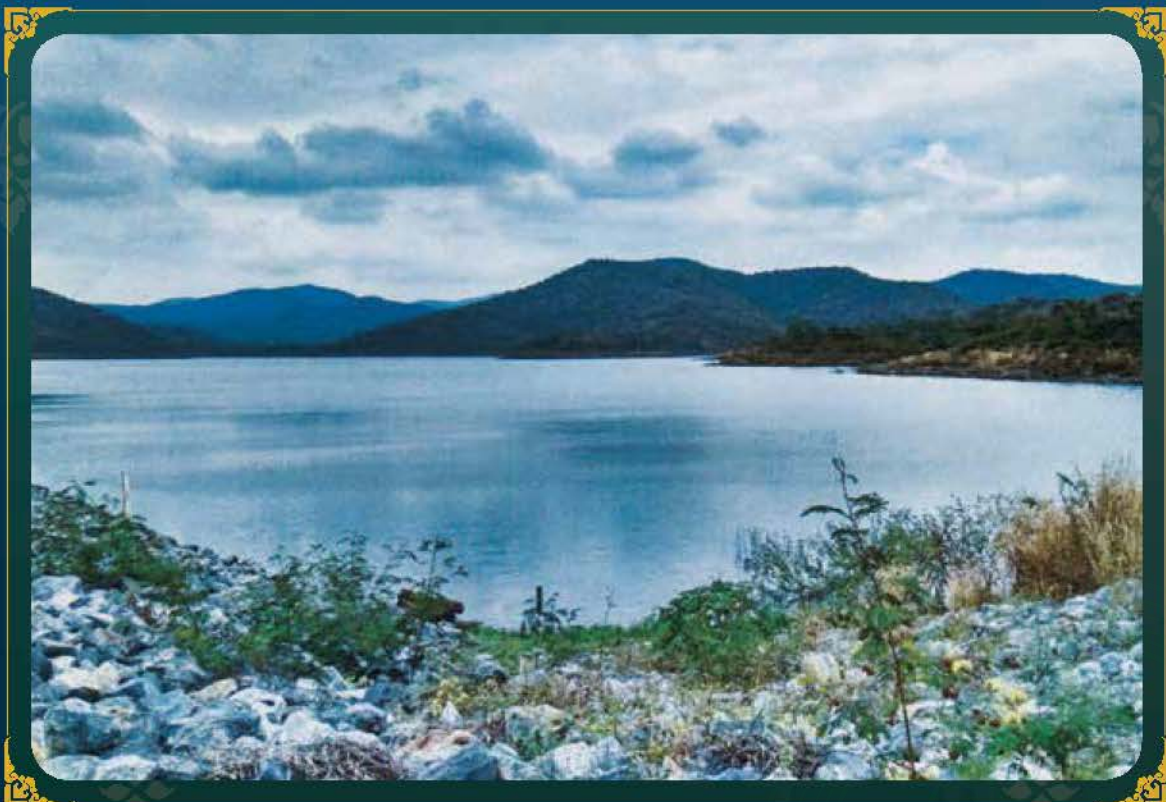

กลอน

๑ ย้อนรำลึกแรกพระองค์ทรงครองราชย์
ปฐมราชโองการประกาศนพระนาม
บรรลุนิติสิบบปีที่ครองฉัตร
พระเสโทท่วมทั้งองค์พระทรงชัย
กว่าสี่พันสามร้อยโครงการหลวง
ทศพิธราชธรรมนำชีวี
ทรงเป็นนักปกครองกรองธรรมนิติ
เลิศกษัตริย์รัฐประชาธิปไตย
ทรงพระญาณชาญเกษตรเศรษฐกิจ
เฉก “เกษตรผสมผสาน” อันยืนยง
ทรงเป็นนักธรณีที่เชี่ยวชาญ
ทั้งลมฟ้าอากาศธาตุวิจัย
พระทรงเป็นยิ่งปราชญ์ทุกศาสตร์ศิลป์
จึงรางวัลสิทธิบัตรหลากหลายตรา
ยิ่งเนิ่นนานปีทองทรงครองรัฐ
เป็น “พลังแห่งแผ่นดิน” ปันฉัตรไชย
๑ หากเพราะเหตุที่พระองค์ทรงงานหนัก
เหมือนฟ้าพาดทุกดวงใจไทยแผลกลาญ
พระประจวบมวลประชาแสนกำสรด
ผองพสกได้แต่ร่ำฟายน้ำตา

บรมนาถนวมินทร์ปิ่นสยาม
เพื่อสร้างความสุขปกพสกไทย
แปลงพระราชจริยวัตรนิรันดร์คัย
โลกซึ่งในผองพระราชาภณีย์
ไทยทั้งปวงประสบสุขทุกถิ่นที่
ด้วยพระปรีชาชาญมองการณ์ไกล
ยุติธรรมดับวิกฤตพิชิตพิสัย
ธำรงไทยเทิดธรรมเด่นดำรง
ทรงสัมฤทธิ์ทฤษฎีที่สูงส่ง
เกษตรคงคู่ถิ่นแผ่นดินไทย
ประเมิณการณ์ดินน้ำล้าวิสัย
ลบแล้งได้ด้วยฝนหลวงร่วงเมฆา
โลกระบิลวิสัยทัศน์วิวัฒน์หล้า
เหรียญ “สูงสุดการพัฒนาฯ” เหนือคำใด
พระครองธรรมนำพิพัฒน์จรัสสมัย
พระรักไทยเหนือชีวิตจิตวิญญาณ ฯ
มีผ่อนพักพระวรกายคล้ายหักหาญ
เทพถึงกาลกลับสวรรคตครรโลลา
ข่าวสวรรคตโลกโศกศัลย์ทั่วแหล่งหล้า
น้อมบูชาสู่สวรรคาลัยนิรันดร์ ฯ

ประยอม ของทอง

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยตะเคียน เป็นโครงการชลประทานขนาดกลาง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตั้งอยู่ในท้องที่หมู่ ๔ ตำบลเขาแหลม อำเภอัยบาดาล จังหวัดลพบุรี เริ่มก่อสร้างเมื่อพุทธศักราช ๒๕๒๘

ทยาดน้ำตาไหลอาบที่ซบตะเคียน

กลอน

๑ ซบตะเคียนเคยแล้งดินแห้งผาก
สวนไร่นาขาดน้ำทุกซ์ลำเค็ญ
หลายปัญหาท้าทายให้พินิจ
ดับภัยแล้งก่อนภัยร้ายจะรายรุก
เราโชคดีมีพระมหากษัตริย์
ราชดำริของพระองค์พระทรงชัย
ทรงรู้จริงรู้แจ้งแห่งปัญหา
พัฒนาแหล่งน้ำที่ทำกิน
โครงการอ่างเก็บน้ำอำนวยผล
“บ้านเขาแหลม” อุดมสุขสมบูรณ์
น้ำพระทัยในหลวงสู่ปวงราษฎร
ราชกิจที่พระองค์ทรงตราครุฑ
เจ็ดสิบปีที่พระองค์ทรงครองราชย์
ธ กอปรด้วยเมตตาเอื้ออาทร
พระกรุณาธิคุณอันเกศา
สำนึกในบุญมั่งमानนา
๒ ซบตะเคียนยังคงดำรงอยู่
หยาดน้ำพรากจากตารำจาบัลย์

“บ้านเขาแหลม” ลำบากยากแสนเข็ญ
ทั้งหอย่อมย่านเกือบได้เห็นเป็นกลียุค
ได้ซบคิดแก้ไขร่วมใจปลุก
เร่งเปลี่ยนทุกซ์รันทลลงไป
ทรงจัดปัญหาอาเพศได้
คือหยาดน้ำพระทัยหลังไหลริน
ทรงปรีชาสามารถทุกศาสตร์ศิลป์
ช่วยท้องถิ่น “บ้านเขาแหลม” แจ่มจำรูญ
ทุกซ์ปวงชนทั้งหลายมลายสูญ
สินทรัพย์พูนเพิ่มทวีเพราะมีน้ำ
ทุกหยดหยาดย่อมเห็นความเย็นฉ่ำ
ล้วนแต่ทำเพื่อชาติราษฎร
ธ สร้างชาติสรรค์ไทยไม่หยุดหย่อน
ดับทุกซ์ร้อนเหตุน้ำให้บรรเทา
มวลประชาจงรักจักรีเจ้า
นบน์อมเกล้าสักการจอมราชัน ฯ
แต่พระผู้สร้างสาเสวยสวรรค
หลังรวมกันไหลอาบ ... ซบตะเคียน ฯ

เผด็จ บุญหนุน

เสด็จพระราชดำเนินไปยังศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลสามพระยา อำเภอสายบุรี จังหวัดเพชรบุรี ทอดพระเนตรแปลงสำหรับทำการเกษตรแบบผสมผสาน
ตามพระราชดำริทฤษฎีใหม่ และแปลงศึกษาทดลองการปลูกหญ้าแฝกเพื่อปรับปรุงพื้นที่ดินเสื่อมโทรม
สำหรับการเกษตรกรรม บริเวณหมู่บ้านชาวไทยมุสลิม

สำนึกพระกรุณาด้วยอาลัย

บรรพ ๑

๑ กลั่นถ้อยร้อยกรองเกล้า
“แปดสิบเก้าพรรษา
เจ็ดสิบปีที่ทรง
ชื่นชมภูมิภุมินทร์
แผ่ภูมิคุ้มครองให้
ภูมิพูนอดุลย์ยัง
กลับซบสบงัน
ก้มหน้าน้ำตาคลอ

ชมความเศร้าครวญวนหา
แห่งภูมิพลแผ่นดิน”
ภูมิดำรงกระแสนิจ
ทรงหลอมรินภูมิพลัง
ภูมิผลไทยถึงที่หวัง
ภูมิธรรมทั้งภูมิเดชพอ
ฉะฉานโนนหนอ
ถุ้ยท้อระทมครอง ฯ

บรรพ ๒

๑ โอ้ ! สิบสามเดือนตุลาปีห้าเก้า
โลกสลับทิวสถานถิ่นขวานทอง
สมเด็จพระนวมินทร์ทรงสิ้นแล้ว
รำลึกหลังครั้งเมื่อทรงเกื้อกูล
ทศพิธราชธรรมดำรงราชย์
“เศรษฐกิจพอเพียง” เลี้ยงชีวี
ประหนึ่งภูมิคุ้มเกล้าของชาวไทย
ขอทูนเทิดเชิดชูน้อมบูชา
“ความฝันอันสูงสุด” ดุจเพลงขาน
“สรรเสริญพระบารมี” จักรื้อวงศ์
แผ้วเพลงลา “พญาโคก” วิโยคย่า
ยีน “ประโคนย์ยาม” ยิ่งยำทรง
ฟัง “พระพิธีธรรม” ท่านนำเทศน์
สำนึกพระกรุณาด้วยอาลัย
มาตรม้านมีที่สมัยในชาติหน้า
สถิตสรวงห้วงสวรรค์ ณ ชั้นบน

ทวยราษฎร์เศร้ากำสรตรันทดมอง
ระงมร้องไห้หาโคกาดู
ตั้งดวงแก้วพลัดดินดับสิ้นสูญ
ไทยจำรูญด้วยพระบารมี
ทรงศิลป์ “ศาสตร์พระราช” สง่าศรี
ทรงชุบชี้อัจฉริยะปรัชญา
เป็นราชย์แห่งราชันสุดสรรหา
ไปจนกว่าชีวิตรดับสิ้นลง
จักสืบสานรอยพระบาทราชประสงค์
ก้มกราบองค์บรมศบงบปวง
ยิ่งร่ำร่ำน้กันหนอโอ้ ! พ่อหลวง
ให้เจ็บหน่วงเหนี่ยวชั่วของหัวใจ
ทบทวนพันทวีนีไฉน
ถวิลไถ่ถอนสะอื้นสุดฝืนทน
ขอเป็นข้าราชการบำเพ็ญผล
นิรันดร์จนสลายลับกับกลับเทอญ ฯ

พงษ์ศิลป์ บุญยนิवास

พสกนิกรร่วมกันร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี ณ ท้องสนามหลวง
วันที่ ๒๒ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

ทุกชาติขออุบัติได้ บาทเบื่องยุคลเสมอ

โคลง ๔

๑ วิปโยคโลกธาตุเศร้า	โศกศัลย์
สุริยดับลับแสงจันทร์	จากฟ้า
ธุมเกตุปกประเทศพลัน	ชระอับ ทัวเอย
พระเสด็จนิราศหล้า	ลับแล้วนิรันดร์สมัย ฯ
๑ เสียงให้ทุกราชูให้	โหยหวน
ทุกทิศทุกข์กำสรวล	สุดกล้า
ทุกจิตจ่อมทวยศรวณ	เชิญข่าว
ทุกเนตรนองเนืองน้ำ	เนตรน่านองสยาม ฯ
๑ สามภพพบพ้อง	พระภูมิพล
เพ็ญพิพัฒน์เพื่อชน	ขึ้นแคว้น
เย็นศิระพระบริบาลดล	ดิลกภพ
ผองราชูรักบาทแม่น	มิ่งเกล้าบิตุรงค์ ฯ
๑ เทิดพระนามคงคู่ดาว	แดนไทย
เทิดพระกิจนิรันดศัย	สถูภูถ้วน
เทิดพระกรุณามัย	มลายทุกข์ ไผทนา
เทิดพระเกียรติคุณล้วน	โลกซ้องสาธุการ ฯ
๑ กรองมลายม์ณีกัดดีเรื่อง	รังสี
สานต่อราชวิถี	เทิดไท้
สมานฉันทน์สามัคคี	ครองสัตย์
ทุกชาติขออุบัติได้	บาทเบื่องยุคลเสมอ ฯ

พรเทพ โตชยางกูร

พระราชทานสิ่งของแก่ราษฎร เมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินจากพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์
ไปทอดพระเนตรภูมิประเทศในเขตพื้นที่ตำบลพังช้าง โค้งการอ่างเก็บน้ำห้วยทรายตอนบน ๑ และ ๒
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ คุ่มสุรินทร์-พรรณพิศ น้อมเกล้าฯ และศูนย์รวมนม สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์สกลนคร
บ้านหนองยาง ตำบลพังช้าง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๓๒

ภูมิพลังธาตุสี่สร้างชีวิต

กลอน

๑ สมเด็จพระภัทรมหาราช

พระจอมปราชญ์นวมินทร์ปิ่นสยาม
เกริกพระเกียรติยศยิ่งดงาม
ประเทืองคามเขตถิ่นแผ่นดินไทย

๑ พลังดิน... อารุงผดุงด้าว

ที่พึงชาวกลสิกรรมทำนาไร่
ดินอุดมขจัดกรด, ต่าง หมดไป
พระทรงชัยภูมิพลังดินยังยืน

๑ พลังน้ำ... ฉ่ำชลด้วยฝนหลวง

แล้ง, ร้อน ล่วงลับหายได้ร่มริน
พฤกษ์ชุ่มคูลมพรมงามกลมกลืน
น้ำพลิกพื้นชุ่มไทยได้พึงพา

๑ พลังลม... หายใจใกล้จะดับ

ราษฎรได้รับพลังนั้นจึงบรรเทา
พสกนิกรอบอุ่นพระกรุณา
เย็นลมฟ้าโลมไล้ห้วงโยดิน

๑ พลังไฟ... อุ่นเอื้อเมื่อหนาวผ่าน

พลังทานบริจาคประจักษ์สิ้น
หนาวยากเข็ญป่วยไข้ไม่พอกิน
ชุบชีวิตให้พลังตั้งองค์ราม

๑ ภูมิพลังธาตุสี่สร้างชีวิต

มหาบพิตรปกป้องไม่มองข้าม
พลังใจพระองค์ปลุกอยู่ทุกยาม
ขอติดตามรองบาททุกชาติเอย ฯ

พระทนายาท ปกสุสโร (เพชรงาม)

เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรโครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม
ตามแนวพระราชดำริ ตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอบัวชุม จังหวัดราชบุรี
ทรงปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันน้ำไหลกัดเซาะหน้าดิน ในบริเวณพื้นที่ลาดชันเชิงเขาด้านทิศเหนือของโครงการ
เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๓๕

วิปโยคแห่งโลกทล้า

แปล

๑ เจริญสุขสวัสดิ์
อันวันสำคัญในเดือนธันวาคม
ทุกคนรักกันมั่นสามัคคี
เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชน
แต่องค์สมเด็จพระมหันต์
ใส่เสื้อสีเหลืองเรื่องทั้งนคร
ทุกคนมีใจมั่นในรักดี
องค์ภูมิพลมหาราชา

๒ สิบสามตุลาลองห้าห้าเก้า
โคกเครือโคกที่สุดที่ราพัน
เสียงสะอื้นให้ดังไปทั่วถิ่น
มหาวิปโยคสุดโคกอาลัย
รำลึกความหลังครั้งที่ผ่านมา
รดแก้มนรดองกงกงงัน
เกิดความมีมิตรทุกทิศถิ่นที่
ด้วยความรักดีที่อยู่ยืนยง
ทุกคนแต่งดำคลาคล่ำทั้งเมือง
เสียงพร่ำรำพันทั่วโลกสากล
กษัตริย์ทุกที่ประธานาธิบดีทุกคน
น้อมคารวะบรมฉายา
คนไทยทุกเมืองจัดงานเนื่องแน่น
ครั้งแรกของโลกที่โคกอาลัย
พระองค์ทรงครองแผ่นดินโดยธรรม
พรหมวิหารธรรมที่ ๖ ดำรง

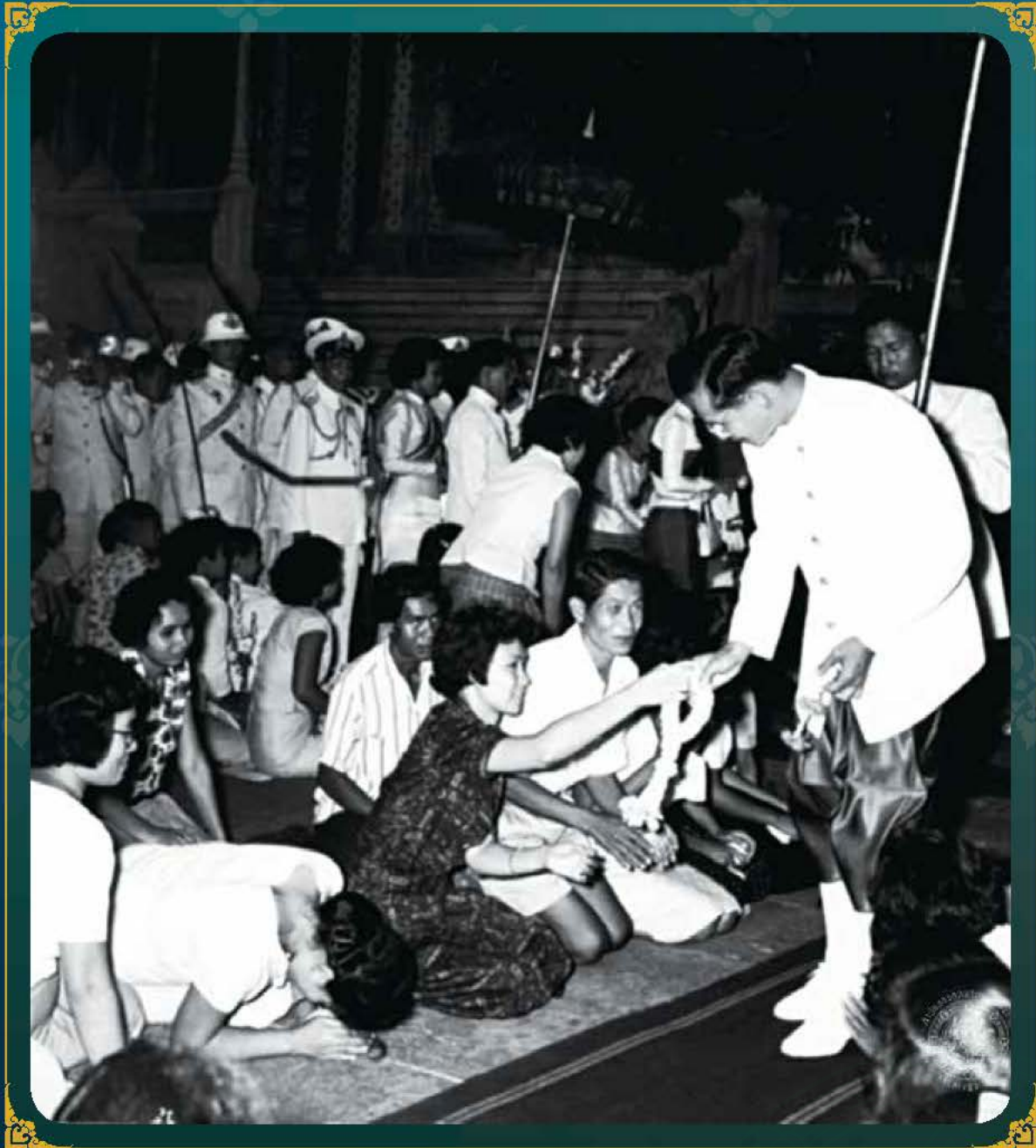
๓ การที่ชาวไทยในทุกถิ่นที่
เป็นความรักดีสุดที่ราพัน
เรามีความสุขสนุกสนาน
กว่าเจ็ดสิบปีมาแล้วแล้วมา
ทรงต้นแดนไพรไม่เคยระย้อ
บุกป่าฝ่าดงพงไพรกันดาร
ณ แดนใดใดเหนือใต้อีสาน
เข้าไปช่วยเหลือด้วยเอื้ออารี
ทรงพัฒนาอาชีพเกษตร
ขึ้นเขาลงห้วยด้วยใจถวิล
เรื่องน้ำเรื่องท่าบนฟ้าบนดิน
ทรงวางแผนการงานนโยบาย

๔ เมืองไทยเรามีปัญหา
ทั้งไร้งานหมดทางหาเงิน
ทรงคิดวิธี “ทฤษฎีใหม่”
เศรษฐกิจพอเพียงหล่อเลี้ยงชีวา
ทรงกักน้ำท่าฤดามาช่วย
กฤษฎาภินิหารทรงบันดาลดล
ทรงเป็นกษัตริย์พัฒนาเกษตร
ทรงเป็นกษัตริย์มหัศจรรย์

๕ ขอท่านทั้งหลายในทุกถิ่นที่
อธิษฐานกุศลผลแห่งบุญญา

มายังน้องพี่ทุกถ้วนหน้า
เฉลิมชนมพรรษามหามงคล
จัดงานทุกที่มหาฤกษ์
ได้รวมกลมถวายเป็นพร
นราธิปไตยเหมือนปีก่อนก่อน
สื่อองค์พระของปวงประชา
ต่อองค์ภูมิพลมหาราชา
หาใครในหล้ามาเทียบเทียมกัน
ชาวไทยแสนเศร้าไปทุกเขตชั้น
พระองค์มาปล้นจากพวกเราไป
ทั่วทั้งแผ่นดินน้ำตารินไหล
ห้วงคนไทยหม่นไหม้จำบัส
ไอ้ไอ้หน้าตาไหลมาสุดกลืน
เหมือนอาทิตย์พลันลวงลับดับลง
ใจทุกคนนี้แทบเป็นผุยผง
รักในพระองค์พระภูมิพล
ซึ้งซาซึ้งเชื่องไปทุกแห่งหน
องค์ภูมิพลมหาราชา
อาลัยยิ่งล้นเป็นนัยเป็นหนา
สหประชาชาติไว้อาลัย
ต่างชาติต่างแคว้นร่วมงานยิ่งใหญ่
ต่อการจากไปของพระยิ่งยง
ประโยชน์สุขล้ำฟ้าได้สูงส่ง
สุขสมประสงค์ยิ่งยงนิรันดร์
บำเพ็ญความดีถวายองค์ท่าน
เพราะเรายึดมั่นกตัญญู
มีความชื่นบานสุขสันต์บรรดา
องค์พระราชาเจ้าฟ้าประธาน
ไม่ทรงย่อท้อทุกทิศถิ่นฐาน
เพื่อช่วยชาวบ้านอยู่ดีกินดี
แปรพระราชฐานสืบทอดที่
เข้าไปคลุกคลีไมตรีสัมพันธ์
ทุกคามเขตพระมีเคยพริ้น
สละชีวันเชษฐอันตรา
องค์พระภูมิพลเสวยวาทะเหลือหลาย
ให้คนทั้งหลายได้อยู่ได้กิน
เพราะคนจนยากมากทุกฐานถิ่น
องค์ภูบดินทร์ทรงจินตนา
เพื่อให้คนไทยสุขไปทั่วหน้า
จึงได้ลืมหัดดาความยากจน
เอาเมตตาอวยให้เป็นสายฝน
ให้ไทยผ่านพ้นจนยากมากครัน
ทุกทุกประเทศมองดูองค์ท่าน
สมพระสมัญญ “มหาราชา”
และปวงน้องพี่ทั้งมวลทั่วหน้า
ถวายองค์ราชามหาภูมิพล
นินนเหล่า ฯ

พระเทพปฏิภาณวาท

เสด็จพระราชดำเนินทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวันวิสาขบูชา
ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ถาวยความอาลัย

โคลง ๔

๑ เอกองค์กษัตริย์เจ้า

พระเกียรติเกริกธาดรี

ไพบูลย์ราชบารมี

ชนทั่วถิ่นดินฟ้า

๑ สำคัญเหตุหนึ่งนั้น

กุศลก่อนนิจกรรม

ทศพิธราชธรรม

ทวยราชภูรน์อบบบแล้

๑ ก่อประโยชน์สุขให้

เกษมสุขทุกตำบล

ดินน้ำป่าพืชผล

จึงชนหลายหลากล้าน

๑ บำเพ็ญบุญเปี่ยมแล้ว

เสด็จสวรรคาลัย

มหาชนรันทดฤทัย

กำสรดทรวงโศกเศร้า

๑ ความดีที่ ๖ สร้าง

แสนหมั่นปวงประชา

เตือนหนึ่งลวงเพลลา

นบนอบหมอบกราบไหว้

๑ บุญใดไทยร่วมสร้าง

บุญอนรรฆศักดิ์สิทธิ์

บุญโอภาสราชนฤทธิ์

บุญสู่สรวงสวรรค์แล้

จักรี

ทั่วหล้า

ภิรมย์รัฐ ยิ่งแล

แซ่ซ้องสรรเสริญ ฯ

เนื่องนำ

แนแท้

สถิตย์ ยินนา

เทิดทึงถิ่นสยาม ฯ

ผองชน

หมู่บ้าน

พัฒนา เนื่องแล

ต่างปลื้มเปรมผล ฯ

ลัับไป

มละด้าว

เทวชยั้ง

คำเข้าคะนิงหา ฯ

สมมา

ร่าให้

ฤสร่าง

ห่อนสิ้นทิวแถว ฯ

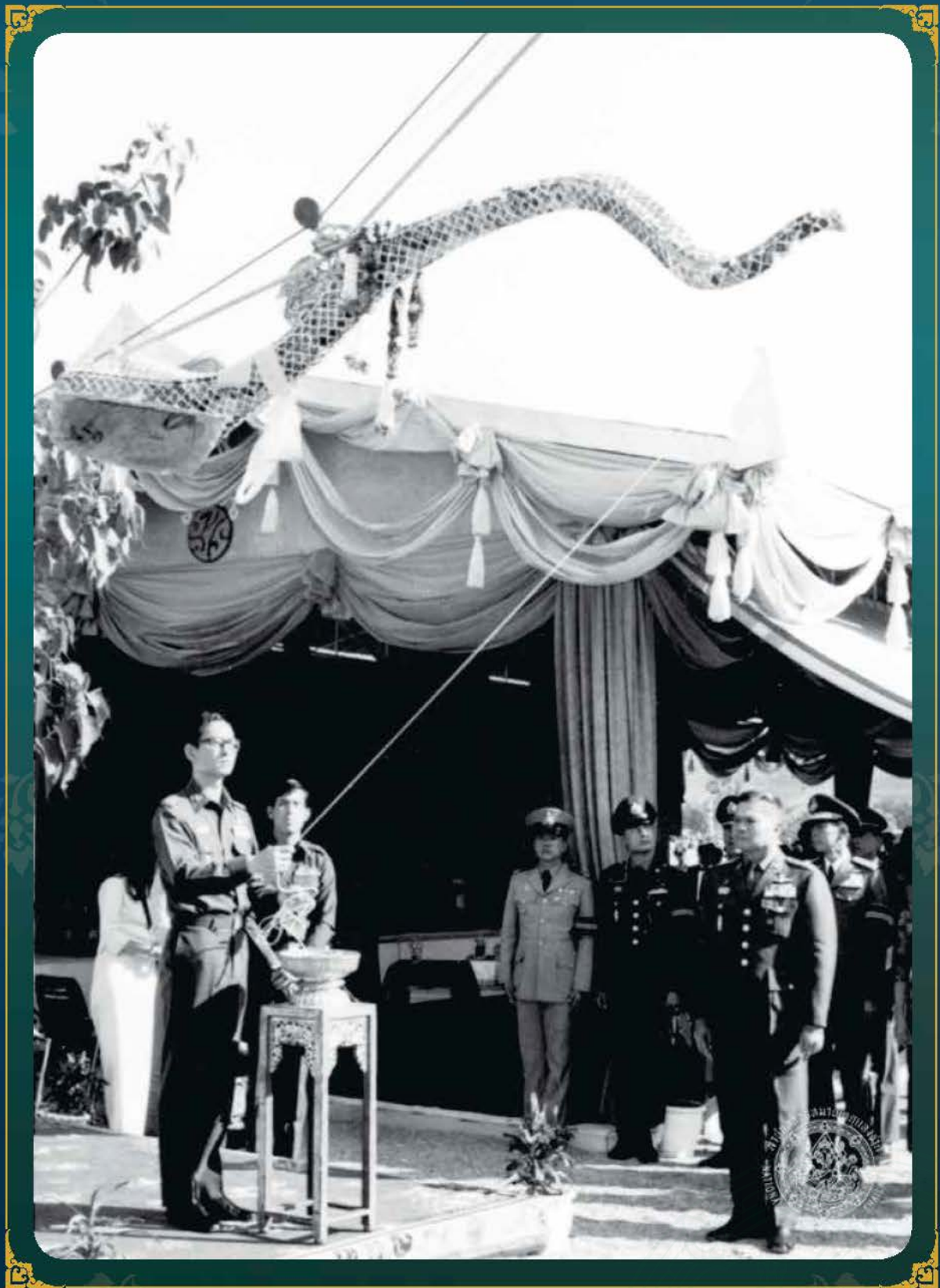
อุทิศ

เยี่ยมแท้

เรื่องโรจน์

ตุลิตเมื่อแมนสวรรค ฯ

พระธรรมกิตติเมธี (เกษม สยุมโต)

ทรงยกช่อฟ้าอุโบสถวัดศรีท้าวประชากร
อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๑๙

มทาโพธิสัตว์นฤพาน

โคลงบาทกฤษณ

๑ สุธัญศักดิ์กมลสาคร

คว่ำภพเล่ห์ผกหงาย
ธรรมิกราชตรู
นฤพานพุทธเจ้าข้า

๑ รอยขุนยศโยคปั้น

สรรพศักดิ์รัตนมณี
จับจิตราชภูริจิ่งดวง
เวียรวัฏฏ์ผดจฬ้าม้วย

๑ ตรีนตรมลายโสภณ

จตุรภักตร์สิมาผาย
นาเนกอุปัฏฐาก
ฤทธะเทียมฟ้าเกล้า

๑ ขามป้อมเงื่อนลักษณะไว้

เพ่งพิศนิคมคาม
ไต่ไต่พระตรองตรัย
เปลื้องทุกขพสกเกล้าแล้ง

๑ ทุกข์ราชภูริสาหัสเพียง

บ่อจเปรมใจปี-
วิริยพระชนกภิน-
เพียรดับเชื้อร้อยตัว

๑ เทียบมหาจักรพรรดิแผ้ว

เพียบสรรพเพชฌัญญาน
เพญพระภาคยศพล
โมกษวิมุตต์พุทธิเจ้าน้อม

ชมพู่

แผ่นฟ้า

ตราโลก

ชาติขวัญ ๖

เพนทรวง ราชภูริเอย

เนตรด้วย

เต็มทวย

ไปคล้าย ๖

เหลือสุข

แผ่นแผ้ว

หริกริช ไสร้อย

กอบประยาม ๖

กลางหัดถ์ พ่อเอย

ถ้องแจ้ง

ทางประพาส ถ้วนแฮ

หลากเกษม ๖

สมุทสินธุ์

ยศท้าว

โณสัถย์ กระนั้นนา

ผ่อนขวัญ ๖

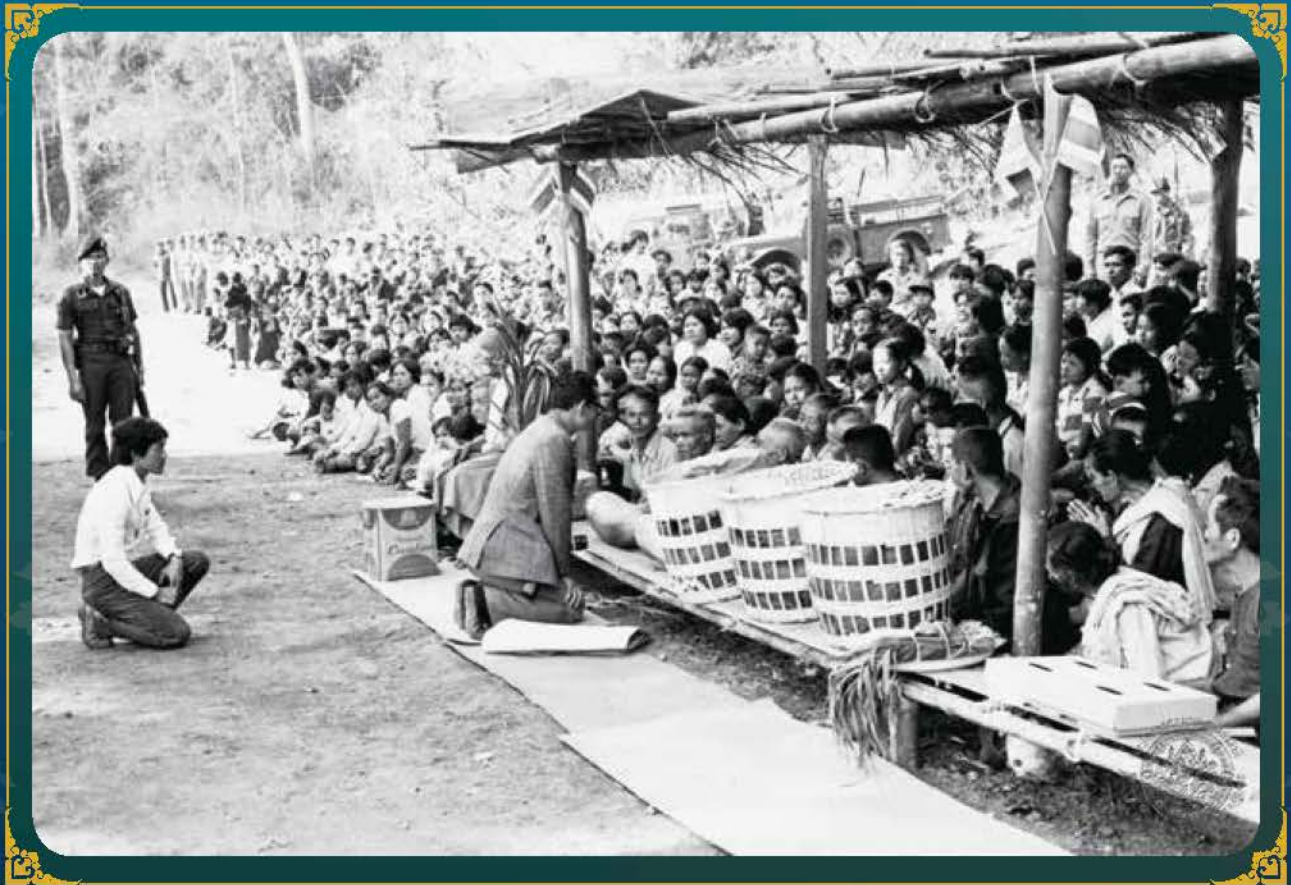
เพียรกุศล

ผ่องพร้อม

กำหนด ถ้วนแฮ

นฤพาน ๖

พอพล สุกใส

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมโครงการหลวงพัฒนาภาคเหนือทุ่งเล็ง
อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

วันสิ้นฟ้า

กลอน

๑ ภาพฟ้าโน้มลงดินด้วยความรัก

ทรงรับดอกไม้ย่ายพุลเกล้าฯ ทั้งน้ำตา
งามหยาดน้ำพระทัยองค์ในหลวง
มิเหือดหายคล้ายสายน้ำจำเริญริน
ภาพประทับกับพื้นใกล้ชัฏราชบุรี
สองพระกรรมทรงสดับคำเพ็ญทูล
ทุกข์ของราษฎรพระองค์ทรงแก้ไข
ทรงศึกษาทรงทดลองทรงเป็นครู
ธ ทรงเป็นดวงใจไทยทั้งชาติ
เป็นดังลมหายใจในปฐพี
วันสิ้นฟ้าตั้งชาวดินสิ้นชีวิต
วันที่โลกรับรู้ว่าน้ำตา

๒ ภาพฉายบังคมพระบรมศพ

แต่ละคนหันทุกข์หันอาลัย
นี่คือความเป็นจริงใช่ความฝัน
แต่กลับเป็นความจริงยิ่งบันทอน
ราชรถเคลื่อนคล้อยค่อยค่อยลับ
ประนมพนบชพน่าน้ำตาริน
หัวกราษฎรระทิกไปไม่เป็นสำ
ชลนัยน์ไหลหยาดไม่ขาดตอน
เสียงกรักร้องก้องในหทัยราษฎร
เสียงวังเวงแว่วไหวในกมล

๓ เสียงเพลงสรรเสริญพระบารมี

ต่อแต่นี้จะร้องทั้งน้ำตา

จึงประจักษ์ตระหนักใจไปทั่วหล้า

น้ำพระทัยพ่อฟ้าเมตตาดิน

ธ ทรงห่วงปวงไทยไปทั้งสิ้น

เสี่ยงปลัดพินถิ่นไทยให้พบุลย์

ความจงรักภักดีพระบาทชาติไอศุรีย์

โศกอาศุรคณานับทรงรับรู้

ทุมพระทัยทุมพระองค์ทรงต่อสู้

ทรงนำสู่ความวิวัฒน์สวัสดิ์

ขอเป็นข้ารองพระบาททุกถิ่นที่

เป็นจักรีศรีแห่งรัฐโลกศรัทธา

วันฟ้าปิดทุกข์หมองจึงครองหล้า

รินไหลบ่าท่วมล้นอกคนไทย ฯ

เกินจะทบทวนจำนวนนับถ้วนได้

แต่ละใจใจจะขาดลงรอนรอน

อยากให้เป็นเช่นนั้นช่วยผันผวน

เกินจะวอนเทวาวอนฟ้าดิน

เจียนใจเจียนจะดับลงแต่ต้น

ไม่สุดสิ้นโศกซ้ำร่ำอาวรณ

เกินจะเขียนถ้อยคำอนุสรณ์

มีอสังคลอนประคองเขียนจิตเวียนวน

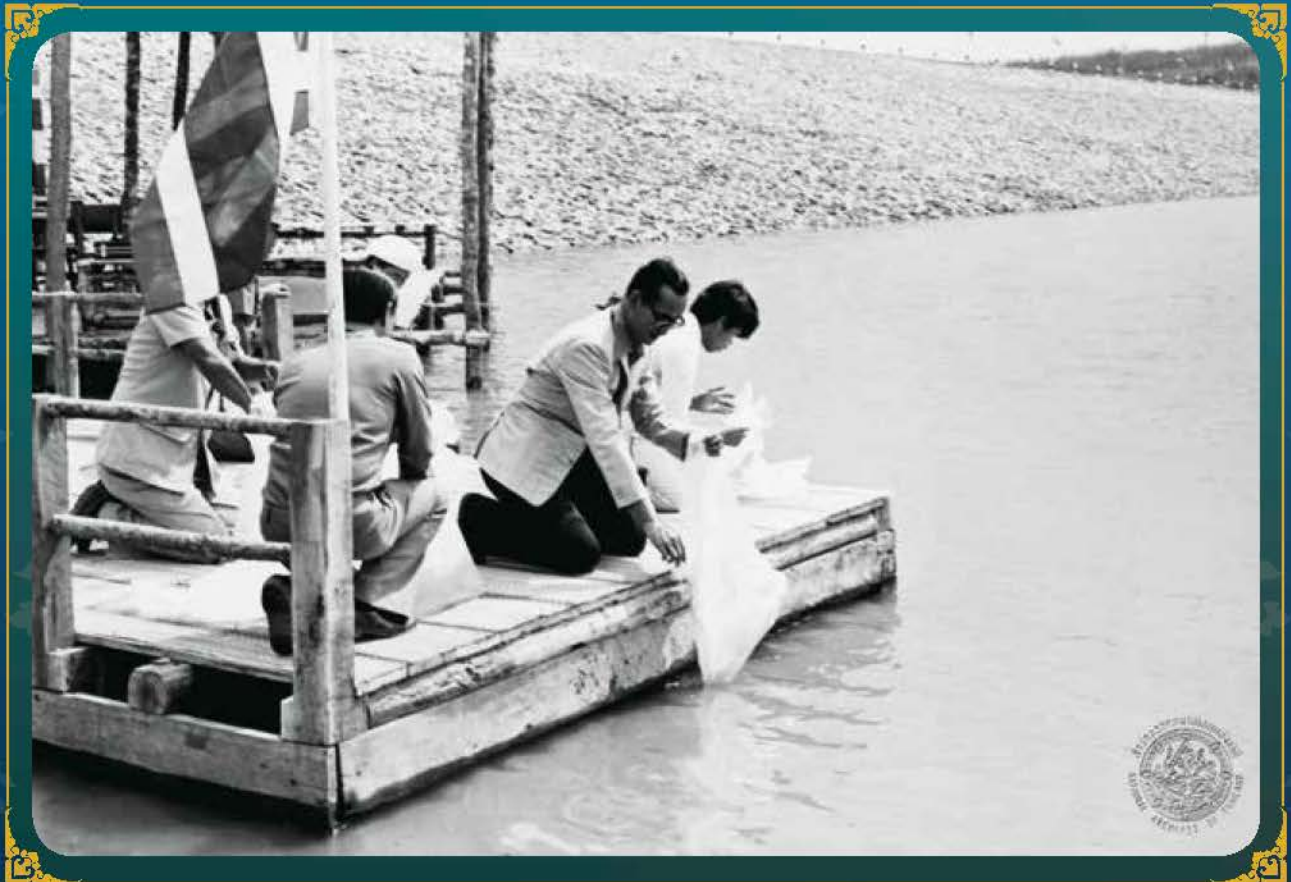
เสียงสะอื้นอนาใจให้สับสน

เสียงมณจลร้องไห้อาลัยลา ฯ

จะร้องอีกก็ที่มีคุณค่า

เพราะประชาสามัคคีรักสุดใจ ฯ

พิทักษ์ บุญยะโอภาส

ทรงปล่อยพันธุ์ปลา เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎร
บ้านตลาด อำเภอสี่ จังหวัดลำพูน

มโถงทดท่ทำแทนคุณ

ภาพ ๑๖

๑ โดยสตั้บตรับเสียงไพรพนา
เถื่อนถ้ำฉำน้ำลำธาร

๑ โดยเสด็จพระผู้บริบาล
เห็นเหตุเภทภัยร้ายรังแก

๑ ปาแล้งดินร้อนเล้งแล
ภูโล้นไฟร้ายลวกกลน

๑ พระเสด็จทุกหัวตำบล
พิตกพิจารณาเนา

๑ เห็นถ้วนทุกขภัยบีทา
ตั้งพลุขชาติฝนหล่นโลม

๑ ซัพชีตมีตหมองถาโถม
ซ้วนดาปีบมิหาย

๑ ดินลุ่มฟ้าแล้งปากลาย
ทรงกอบทรงภูโดยพลัน

๑ เอาปากคืบภูอนันต์
คืบดินกันดารกลายเป็น

๑ คืบปลาสู่อุ้งชลธี
สู่อ้วนภาฟ้าขาว

๑ หยดหนึ่งเสโทผุดพราว
หลังรินรดพื้นภูวตล

๑ โดยเสด็จแห่งองค์ภูมิพล
ระบัตอัศจรรย์ลีลา

๑ โดยบาทพระองค์ยาดรา
คือเหยียบวิกัลเจิงจราย

๑ โดยหัตถ์โอบเอื้อบ่วย
อันพร่างภพพื้นไพทไทย

๑ รอยยุคลบาทภูวนัย
แห่งพระเมตตาการุณ

๑ กี่ชาติเกิดมาแทนคุณ
ถ่อจทดท่ทำหนึ่งรู้ลี ฯ

แมกไม้ภูผา

ท่องทั่วถิ่นฐาน

พิชพรรณผันแปร

โดยหทัยกังวล

ปวงราชภูริโยหา

ยากจนจุ่ม

แผกเพี้ยนทุกกาย

คืบน้ำคืบผัน

คืบหมู่ปักษี

ตั้งน้ำฟ้าหนาว

หย่อมหญ้าสากล

ย่ำทั่วทิศา

คืออุ่นแดดฉาย

จารจดกลางใจ

เวียนว่ายหมดบุญ

ไพฑูรย์ ธีรญา

มีพระราชปฏิสันถารกับราษฎรที่มาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทรับเสด็จ ณ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๑๙

เกิดขึ้นแผ่นดินพระองค์

๑ เกิดแผ่นดิน ‘พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ’

คำใกล้ตัว ใกล้ใจ คือ ‘ในหลวง’

คือองค์ ‘พ่อ’ ในใจ ไทยทั้งปวง

คือซีพีช่วง ‘มหากษัตริย์รัชกาล’ ฯ

๑ ‘รัชกาลที่ ๙’ ร่มเงาประเทศ

‘ภูมิพลอดุลยเดช’ พิเศษพิเศษ

ได้ร่มพระบารมี วิถีบันดาล

เป็นชีวิต จิตวิญญาณ บ้านของเรา ฯ

๑ บ้านแผ่นดิน บ้านเมือง เรื่องศักดิ์ศรี

อาณาจักร ‘จักรี’ มีอยู่หย้า

เทิดศรัทธา ทรงธรรม ทุกคำเข้า

ด้วยดวงใจ ชิดเฝ้า ‘พระเจ้าแผ่นดิน’ ฯ

๑ โอ้...ครั้นกาล ‘สวรรคต’ กำสรตสมัย

ธรรณี ร่ำพิไร ไทยทั่วถิ่น

เพลงมหาราชา น้ำตาริน

กราบยลยิน น้อมอาลัย ถวายพระองค์ ฯ

ไพวรินทร์ ขาวงาม

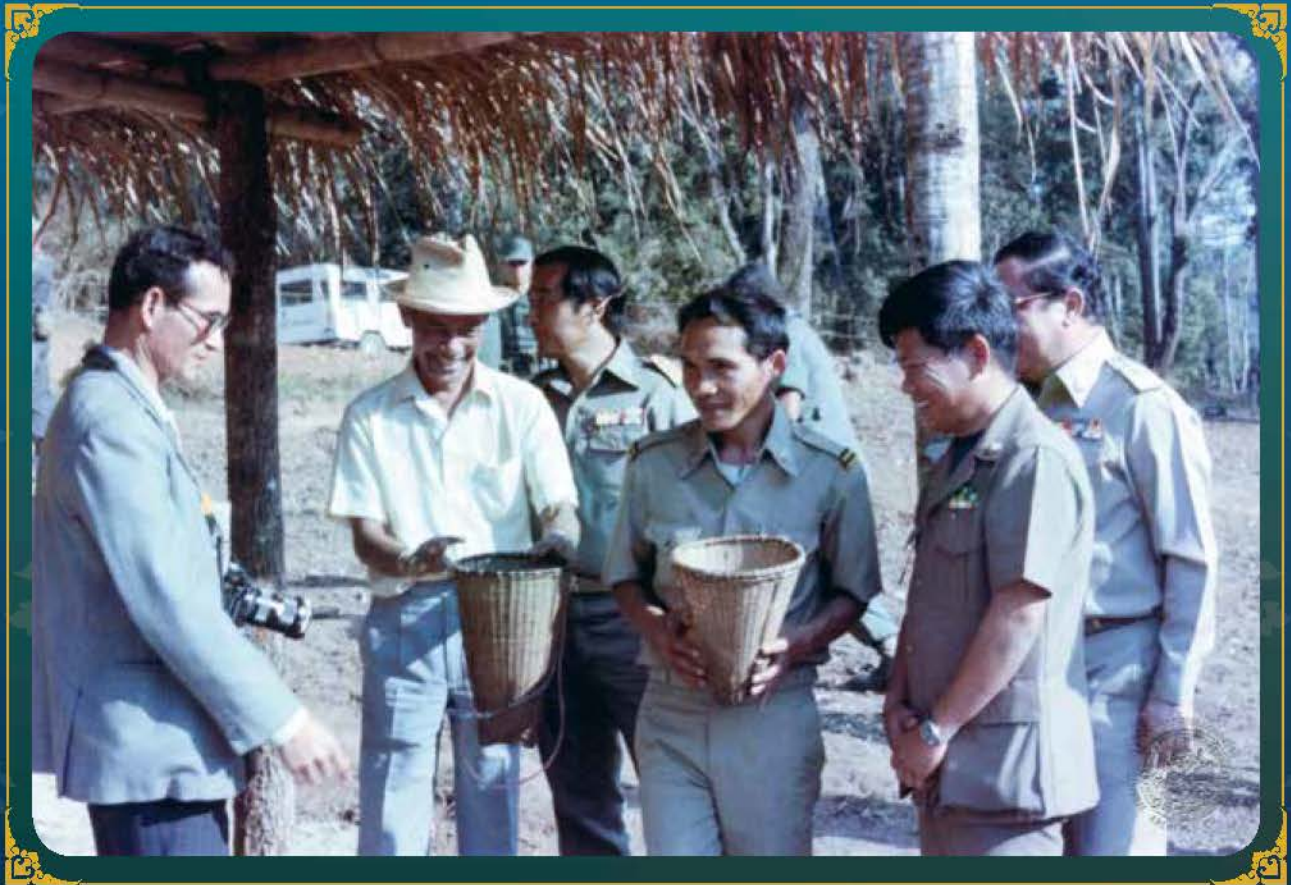
น้อมกราบพระทราบฐลิพระบาท

วสันตดิถี ๑๔

๑ ครองฉัตรระสัดตติวสา	ฤจะหากษัตริย์ไต่
ทุกตัวและคราวยุคสมัย	บมิเปรียบบิปานองค์
๑ โครงการประมาณจตุสหัส	พระนวัตรกรรมทรง
สรรพศาสตรศิลป์ประจง	ก็พิศาลพิสิฐคุณ
๑ ทุกแดนสดับพระคิตรส	ระบูปพระบิบุญ
วาทิตกวีตริยสุน-	ทรงชัตติย์อุบัติไทย
๑ แต่ไอ้อณาถพระตยลัก-	ขณะควักหทัยไป
หลัดหลัดพระลัดสุระคระไล	บมิอาจเสด็จโดย
๑ ตั้งตองคณองอสนิบาต	อุระราชภูรละห้อยโย
หย่อมหญ้านิราพินโปรย	อุระชนก็กลกัน
๑ ลับแล้วพระแก้วหทยะชาติ	อุระราชภูรมิมีขวัญ
ทันทุกชนิตยนิรัน-	ตรว้างมิสร้างชา
๑ น้อมกราบพระทราบฐลิพระบาท	ศิริราชภูรละห้อยหา
ถิ่นทิพสถิต ณ ดุสิตา	ทิพโสถพระโปรดฟัง
๑ รักดีจะมีมิละมิเลื่อน	ฐิตะเหมือนสมัยหลัง
จงรักจะรักษ์จิรัจรั้ง	ณ พระบาทมคลาตคลา
๑ หากบุญจะมี ณ ปุณชาติ	ก็จะมาตอุบัติมา
ได้เปื้องพระบาทมุสิก	มนะจิตประสิทธิ์เทอญ ฯ

มะเนาะ ยูเด็น

เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรโครงการหลวงพัฒนาเกษตรที่สูงแม่แอ อำเภอมะแม่ม จังหวัดเชียงใหม่
และโครงการหลวงทุ่งหลวง บ้านห้วยข้าวสับ ตำบลแม่วิน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

บันทึกภักดี

กลอน

๑ รอยพระบาทยาดรยลงคลชาติ

รอยพระบาทภูติมีปายัง
ไต่ริมโพธิสมภารประสานสุข
รัชสมัยพระภูมิพลมหาราช
ภาพเสด็จทรงงานทุกฐานถิ่น
ผลผลิตกสิกรรมก้าวล้ำไกล
“เศรษฐกิจพอเพียง” หล่อเลี้ยงชีพ
“ศูนย์ศึกษาการพัฒนา” ทั่วธานี
เจ็ดสิบปีทรงครองราชย์ชาติเรืองรุ่ง
เหนื่อยหนักแล้วหนอองค์พระทรงฤทธิ์

๒ บันทึกข้าฝ่าละอองธุลีพระบาท

ทุกเรื่องราวสืบตำนานสานครรลอง
วันที่แม่ธรณิรินน้ำเนตร
วนาพฤกษพานจะทิ้งหิ้งกั้งโบ
ภูกระเพื่อมเลื่อมไหวซบใจโลก
น้อมถวายอาลัยในภูมิ
พระเสด็จสู่สวรรคอันไกลลิบ
จรัสพร่างสว่างภพนภดล
ราชภัฏทรงข้าลำเค็ญเช่นนี้แล้ว
ผ่านกี่ปันก็เดือนเลื่อนก็วัน
จารึกรักเต็มในหัวใจเศร้า
“ว่าแผ่นดินที่เก่า” คุ่มเกล้าประชา
เริ่มเรียงถ้อยร้อยกรองก็ร้องไห้
บันทึกภักดีจักไม่มีที่จบลง

รอยพระบาททรงธรรมมีน้ำขัง
เกิดพลังเชื้อชาติราชภัฏศรีทธา
ภักทรุคยิ่งใหญ่ไทยก้าวหน้า
ราชภัฏทั่วหล้าเทิดองค์พระทรงชัย
พลิกแผ่นดินปรากฏความสดใส
“เกษตรทฤษฎีใหม่” ให้ผลดี
ทอประทีปส่องทางสว่างศรี
คือพิพิธภัณฑที่มีชีวิต
ให้ผดุงราชธรรมงามไพสิฐ
วันฟ้าปิดไพร่ฟ้าน้ำตานอง ฯ
ครึ่งชีวิตนับแต่มีแม่หมอง
ภักดีครองเขตกลมล้นฤทธิ์
ทุกข์ทเวชนินเพียงเสียงร่ำไห้
เพียงลมไกวบอกข่าวร้ายฤดี
สายธารโคกสงบนั่งทิ้งหน้าที่
นับแต่นี้รอยพระบาทมีอาฉยล
เสวยทิพย์สมบัติสวัสดิผล
แผ่มงคลครอบหล้าขับอาธรรม
ร่มโพธิ์แก้วจากไปไทยเสียขวัญ
สำนึกมั่นในพระคุณกรุณา
เก็บไว้เล่าความทรงจำอันล้ำค่า
ไทยศรัทธาเทิดราชเทินบาทบงสุ
น้ำตาไหลใจจะรู่เป็นผุยผง
เพราะยังคงเขียนไปร้องไห้ไป ฯ

รพีพรรณ เพชรอนันต์กุล

ทรงดนตรี ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นิราศพระมิ่งขวัญสุพรรณ

โคลง ๔

๑ กำสรพลพจน์จรเข้ล้า	ดำรง
ยืนพระยศบพิตรคง	คู่ไว้
ต่างทิพยกุสุมผจง	แจจจัด
ประดับนครรัตน์ไล่	เลื่อมรุ่งอรุณการ ฯ
๑ พระมาราญไ้ราชภูริ	ร่มเย็น
พระราชกรณียกิจเป็น	ปิ่นหล้า
พระโพธิธรรมบำเพ็ญ	พางพุทธ ภารเฮย
พระบารมีแผ่ปกฟ้า	เฟื่องฟ้าฟุดิน ฯ
๑ ยืนพระเดชกอบกั้	เศวตฉัตร
แปดสิบเก้าชนมพรรษ	เพริศแพรว
เจ็ดสิบศรีสังวัจฉร์	เสวยราชย์
กมลนิกรบานเบิกแผ้ว	เพียบพื้นผไทไทย ฯ
๑ ปางไ้สวรรณคตแคล้ว	คลาสถาน
วิโยคอิงจักรพาห	จักขวั
ตาลแสงศศิสุรยกาล	กลับส่อง ไ้ถฤ
ทว้มนทวนน้ำเนตรกล้า	เกลื่อนพันภพไตร ฯ
๑ ไ้พิมานเทเวศร์ทั้ง	สุธาสุวรรณค์
นิราศพระมิ่งขวัญ	สุฟ้า
ทิพยสมบัติพื้นพรรณ	ไพจิตร
ควรแหล่งดิลกหล้า	เลิศล้วนควรชม ฯ
๑ สมญาภษัตริย์เกษตรแก้ว	กิตาการ
อัครศิลป์นุพาร	ราชไ้
ภัทรราชันขาน	ควรคู่ พระเฮย
เผยอพระเกียรติมกุฎไ้	ตราบเท้ากัลปา ฯ

รัตนพล ชื่นคำ

เสด็จพระราชดำเนินไปยังโครงการปรับปรุงหนองตง บ้านภูตนาขาม เพื่อทอดพระเนตรภูมิประเทศ
จากนั้นเสด็จพระราชดำเนินไปยังบ้านหนองยางน้อย ตำบลธาตุ อำเภอมโนรมย์ จังหวัดสุพรรณบุรี
เพื่อทอดพระเนตรบริเวณบ่อจ่ายน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค

เทิดเทนิอเกลา ๘ สติทในททียราชฏร

โคลง ๔

๑ สามภพจาริกไว้

มหาราชพระคุณอนันต์

ปางพระเสด็จสวรรค

อุระราชภูรร์รานร้า

๑ ทุกข์ไทยรวมทุกข์ทั้ง

ทุกข์เทวษพระจักรินทร

ภูมิพล่งแห่งปลพิน

โอ้พระร่มโพธิ์แก้ว

กัปกลับ

อเนกตัว

สยามมีต หม่นเฮย

สะทกฟ้าสุธาไหว ฯ

ธรรณิน

นิราศแล้ว

คินสู่ พิมานแล

พสกถ้วนระทมทวิ ฯ

กาพย์ ฌบั้ง ๑๖

๑ แสนคล้ายสำโคกทันฤดี

จารจดพระกรุณาราชัน

๑ เจ็ดสิบปีทรงครองธรรม

พระก่อพระเกื้อเพื่อไทย

๑ เหนื่อยมหากษัตริย์นริตศัย

ธำรงสุขสวัสดิ์วัฒนา

๑ ร่มฉัตร ร่มเกล้าชาวประชา

ร่มศาสน์ ร่มธรรมจรรูญ

๑ เพ็ญภารทรงเพียรเพียบพูน

เพ็ญภพอยู่ชื่นเย็นชน

๑ บัดนี้ไทยถ้วนทุกข์ทน

แผ่นดินสิ้นดวงวิญญาณ์ ฯ

เกินสรวรจี

ตลสุขรังสรรค์

ชูชาตินำชัย

ร่มรัฐสีมา

เพ็ญผลไพบูลย์

๘ สวรรคตตล

กลอน

๑ โอ้อาตุร ดูจตะวันตกมาพลันดับ

ทุกดวงมานเจ็บช้ำรินน้ำตา

จันทร์มืดหมอง ดินหม่น หมอกปกฟ้า

สุดกล้ำกลืนสุดสรพจน์กลั่นหมตใจ

ราวซีพลับ ลบแสงส่องแหล่งหล้า

แสนกำสรดเหลือคณาร้าอาลัย

มวลดาราระทมโคกวิโยคสมัย

เทิดเทนิอเกลา ๘ อยู่ในหทัยนรินทร์ ฯ

วรวิดิ ภัคตบุรุษ

ทรงวางศิลาฤกษ์เขื่อนคลองท่าด่าน โครงการเขื่อนคลองท่าด่าน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
บ้านท่าด่าน ตำบลหินตั้ง อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก
เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๔๔

๘๘ พรรษาแห่งภูมิพลังแผ่นดิน

กลอน

๑ น้อมเกล้ากราบพื้นพระธรณี

ความจงรักภักดีทวิวิธ
สำนึกในใจประชาแผ่นดิน
ได้อยู่กินเย็นเกล้ามาเนานาน

๑ ร่มพระคุณบุญญาราชาธิราช

คุ้มหัวใจไทยทั้งชาติให้อาจหาญ
จะเดือดร้อนเรื่องร้ายหรือภัยพาล
ก็พ้นผ่านได้โดยสวัสดิ์

๑ พระสร้างสุขสู่อาณาประชาราษฎร์

รอยพระบาททรงบุกไปทุกที่
เหนือพระหฤศทุกหยาดเย็นปัดพิ
ทั้งหมดมีหมดหมายทุกรายทาง

๑ รวยทางนั้นจะบันทึกไว้ถ้วนถี่

ถึงพระราชกรณียกิจต่างต่าง
จากเขื่อนหินดินทรายฝายน้ำค้ำ
ถึงลำรางหล่อเลี้ยงบำรุงดิน

๑ รวยทางนั้นจะบันทึกไว้ทุกที่

ความอยู่ดีกินดีแห่งท้องถื่น
จากป่าไม้ ไร่ นาถึงปลานิล
สร้างทรัพย์สืบเสริมต่อให้พอเพียง

๑ รวยทางนั้นยังบันทึกอยู่ทุกที่

ให้รู้รักสามัคคีทุกสี่เสี้ยว
ทุกส่วนภาคจากไกลถึงใกล้เคียง
มาเดินเรียงร่วมทางเพื่อสร้างไทย

๑ รวยทางนั้นยังบันทึกไปทุกที่

เสียงสรรเสริญพระบารมีอันยิ่งใหญ่
ไม่เคยเห็นเจ้าแผ่นดินพระองค์ใด
ที่ห่วงใยประชาราษฎร์ขนาดนี้ !

๑ จากแผกฝนจนถึงฝายสร้างสายน้ำ

สร้างงานทำเงินทองทุกท้องที่
สร้างแผ่นดินหนึ่งแดนไว้แสนดี
เพราะทรงมีหมดหมายที่รายวาง

๑ จึงเป็นภูมิเป็นพลังของแผ่นดิน

เป็นศาสตร์เป็นศิลป์เป็นแบบอย่าง
เป็นแนวธงทรงทำเพื่อนำทาง
ให้เสริมสร้างสานต่อจนพอเพียง

๑ แด่สืบเกล้าพรราชมหากุศล

ประชาชนมาชุมนุมประชุมเสียง
ต่างน้อมนอบหมอบกายอยู่รายเรียง
พร้อมเพรียงถวายคารวาลัย

๑ กราบลงกับพื้นพระธรณี

ถามตัวเอง วันนี้อยู่ที่ไหน
ตอบว่ายังอยู่ในถิ่นแผ่นดินไทย
ยังตั้งใจตอบแทนคุณแผ่นดิน ฯ

วรา จันทกุล

เสด็จออก ณ พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้นายเยอราน เพร์สซอน นายกรัฐมนตรีราชอาณาจักรสวีเดน นายเซลส์ มังเนอ บอนเดอวิน นายกรัฐมนตรีราชอาณาจักรนอร์เวย์ และนายมัดดี วันฮาเนน นายกรัฐมนตรีสาธารณรัฐฟินแลนด์ เฝ้าฯ ในโอกาสเดินทางมาเยือนประเทศไทย เพื่อประเมินสถานการณ์ในจังหวัดภาคใต้ภายหลังเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวและคลื่นสึนามิขนาดใหญ่บริเวณภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน

จารจากทყาตน้ำตา ต่างถ้อย

โคลง ๔

๑ ธรรมชาติกราชเจ้า

เสด็จสู่สวรรคาลัย
หากประทับแทบดวงใจ
ดั่งดวงประทีปแก้ว

๑ รินสายชลเนตรถ้วน

ชนม์ชีพประชาชาติ
พระกิจประหนึ่งปราษฎ์
จากจึงสุดกลืนกล้ำ

๑ ดวงใจราษฎร์ซาบซึ้ง

พระกิจทรงเจือจุน
สุขทุกข์ ๐ ทรงดูล-
พระหัตถ์ประหนึ่งฟ้า

๑ กลชนกเหนือเศศเกล้า

ดำริตริตรึกตรอง
โดยธรรม ๐ ทรงครอง
ราชกิจจึงหลากถ้วน

๑ สำนึกกิจพั้วถ้วน

ถ้วนก่อปรกตักกิจการ
พอเพียงเพื่อพบพาน
จักสืบสานทุกเมื่อ

๑ จนคำจำแนกถ้วน

จารจากหยาดน้ำตา
ก็ชีพที่ชาติมา
จึ่งเกิดรองบาทคล้าย

จอมไผท

ลับแล้ว

ทวยราษฎร์

ก้องหล้าเลือนหาย ฯ

ไทยราษฎร์

ชอกช้า

ป้อมปก ไทยนา

ทุกข์ถ้วนทวยไทย ฯ

พระกรุณย์

เจ็ดจำ

ยพินิจ พระเฮย

โอบอุ้มชาวชน ฯ

ไทยผอง

ถ้วน

ประเทศ

แต่ด้วยโดยธรรม ฯ

ทรงประทาน

ก่อเกื้อ

ผลเลิศ

จวบสิ้นชีพชนม์ ฯ

โถม่นกล้า

ต่างถ้อย

มีชาติ

ค่าเพียงรู้สึ้ง โสดีถ้อญ ฯ

วันเนาวัน ยูเด็น

แถมคำถวาย

โคลง ๔

๑ รอนรอน ลาลวดแล้ว แสงลับหับเหือดแสง ขุนตอยเฟื่อนผาดแผ่ ลับมืดลับหม่นผ้า	ยามแสง ส่องหล้า พื้นโศก สอดสร้อยโศกถวิล ฯ
๑ ยินเพลง พระม่วนเหล่น แสนสิริวิเศษ เอ็ม ทิพเสกพสกเปรม บุญแผ่นดินพระพ่อเจ้า	เลิงเซชม เอิบเคล้า ปราโมทย์ จอตห้อยใจหอม ฯ
๑ เข้าคีน ฮอมหมั้ให้ อกตบใจตัน ตาย ง่อมเหงาแต่กีนาย จำเจ็บครองสติแกล้ง	ห่อนหาย เดือมแล้ง จำเจ็บ เก็บสร้อยชอถวาย ฯ
๑ ใจหมายส่งเสด็จเหล่น ปราสาทไหว นะเพลงพลี เอาไต จะไตดี เพลงเอกล้านนาข้าฯ	นนถิ พ่อฟ้า ธ สดับ ม่อนน้อยกระนิงหวัง ฯ
๑ ซึงขลัง แนนป้อ เสียงปร่า เสียงแปร่งไป กลอง ฉาบ กร่อนเสียโย ใจหย่อน ใจยับแพ้	เป็นโฉน แปลกแท้ ยานหย่อน อ่อนล้าโรยขวัญ ฯ
๑ พิณเป็ยะ หวันหวาดสิ้น จุมปี่นิ้วเนิบนับ พิณพาทย์สติหับ ฟังสะล้อ ลูกล้อ	เสียงสดับ เหนื่อยท้อ หาเหตุ ไตจา ลูกร้างลืมหลง ฯ
๑ ลืมหลงเพลงเก่าเกื้อ ส่งบ่ส่ง พะวงใจ พระพ่อ อย่าสละเตีจไคล อยู่สถิต ประทับยัง	ปราสาทไหว จवादจั้ง คลาถลิน อุ้นเห้ยเ็นเมือง พ่อเฮย ฯ

วิลักษณ์ ศรีป่าขาง

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมโครงการหลวงดอยอ่างขาง
อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

น้อมสำนึกพระมหากรุณาธิคุณ

ภาพ ๖ บัง ๑๖

๑ พญาโศกบรรเลงเพลงครวญ
หวิหวาดหยาดน้ำตาไหล	หนาวลมให้หนาว
๑ พ่อหลวงเสด็จสวรรคาลัย
ประเทศวิโยคโศกาลัย	รันตฤทัย
๑ สิบสามตุลาฯ จาบัลย์
กอบกิจประโยชน์พิศาล	รำลึกทรงธรรม
๑ แปดสิบเก้าพรรษาสราย
จักรีวงศ์สง่าศรี	พระชนม์ยืนนาน
๑ ทรงครองราชย์เจ็ดสิบปี
รวมสี่พันโครงการสนอง	ราชกิจเกริกทวี
๑ รอยบาทยาตรถิ่นไทยปอง
ทรงแก้ด้วยพระปรีชาญาณ	ทราบปัญหาผอง
๑ ทรัพยากรทั่วไทยสมาน
ทดแทนสมตุลคุณทวี	พิทักษ์ยืนนาน
๑ แบบบทไทยนำวิถี
เศรษฐกิจพอเพียงนำทาง	ถือหลัก ธ ชี
๑ โครงการหลวงคือแบบอย่าง
พระราชดำริคุณสนอง	อาชีพจืดวาง
๑ อัจฉริยภาพเรื่องรอง
สัมพันธ์ไมตรีอารัง	ไพร่ชประเทศปอง
๑ ถวายเหรียญเทิดไถ่จ่านง
ประกาศแซ่ซ้องสดุดี	เกียรติคุณเสริมส่ง
๑ รำลึกพระคุณภูมิ
ธ ทรงกอบกิจเพื่อไทย	คัมภีร์รัฐพลี
๑ หนึ่งเดียวในหล้าทรงชัย
น้อมนบไถ่สุรย์นรินทร์ ฯ	พระภูมิพลาฯ ไชร์

วิวัฒน์ บัตรเจริญ

เสด็จลง ณ บริเวณแปลงนาสาธิตโครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้นายทำนุ ธรรมมงคล
ที่ปรึกษาโครงการพัฒนาส่วนพระองค์ นำคณะผู้บริหารบริษัทสยามคูโบต้าอุตสาหกรรม จำกัด เฝ้าฯ น้อมเกล้าฯ
ถวายรถเกี่ยว-นวดข้าวพร้อมอุปกรณ์ เพื่อใช้ในโครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา
และถวายการสาธิตการเก็บเกี่ยวข้าวด้วยรถเกี่ยว-นวดข้าว เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๔๔

เศรษฐกิจพอเพียงของพระเจ้าอยู่หัวเป็นครูแห่งแผ่นดินไทย

วสันตดิถี ๑๔

๑ สรวมชีพคัมปมราช
เย็นคุณลักษณะวิชา
๑ กรองธรรมวิธีระบอบ
“พอเพียง” พิสูจน์สมัย
๑ เชิดสามวิถีทิพย์เลิศ
“เหตุผล” “ประเพณี” ณ “ปริมาณ”
๑ ประการเกษตรสิริสวัสดิ์
หมายทางกระจำรูจีประเทือง
๑ เทียบครุประมวลวิทยาน
ผิวเพียงระลึกจริยครอง
๑ เต็มเต็ม ณ รอยยุคลบาท
“ครู” คือพลังขยสยาม

อภิวาทพระบุญญา
ดุจปราชญ์ประสิทธิไกร
จิตชอบประกอบชัย
นรชนประจักษ์ชาญ
ดุจเกิดวิธีการ
บมิตมลายเปลี่ยน
ปฏิบัติประดุงเมือง
กลทิพย์ประทีปทอง
อภิบาลตรุณผอง
คุณลักษณะเจริญตาม
มนราชนิรประพตังาม
จิตมั่นกตัญญู ฯ

โคลง ๔

๑ บุษิตภูมิปราชญ์แก้ว
เศรษฐกิจพอเพียงสอน
แผ่นดินบรรจงจรัส
หลักใช้จากทรงน้อม
๑ อัญชลิตสงส์เด็จไท้
ทุกถิ่นไทยสืบสาน
สามภูมิแห่งจักรวาล
ขอเกิดรองพระบาทแก้ว

นรากร
สุขพร้อม
จากโลก
แนบไว้นับกลับ ฯ
ทิพย์วิมาน
สถัญญ์แล้ว
เวียนว่าย ภพพ้อ
สถิตเกล้าราชภูธรินทร์ ฯ

วิชญ์ พุ่มสว่าง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร
รับสั่งกับผู้เกี่ยวข้องในโครงการปรับปรุงพรุของราษฎร
อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

เอกราชวิสาขาราช ภูมิพลมหาราชราชสุด

โคลง ๔

๑. “สยามเย็น” เพ็ญเมื่อพระ
กอบุทธพิราชาธรรมดล
กอบุทธิยสัทธานันต์
ครองราชภูริเรืองรุ่งฟ้า

๒. “เน้นประยุกต์” ปลุกจิตให้
“เศรษฐกิจ” ก่อเกิดการ
“พอเพียง” พรั่งพรุภาณ
บุญเบิกยามลุ่มแล้ง

๓. “ทุกข์ปราศ” จากจิตทั้ง
โดยพระราชดำริพา
กษัตริย์เกษมตรแสงหา
เสด็จทั่วทุกถิ่นทัน

๔. “ราษฎร์ชื่นฉ่ำ” ราษฎร์ร้อน
สมเด็จพ่อพระภูมิพล
ประหนึ่งหยาดพิรุณบน
มิเลือกเผ่าไกลใกล้

๕. “กำลังแผ่นดิน” เต็มหล้า
พระราชชนนีปรีอ
มิตตพระประสงศ์ลือ
ประดับดินเอกอะคร้าว

๖. “อมรินทร์บุชิต” ใต้
“แปดสิบเก้าพรรษ” พลัน
“เตรสมตุลา” ศัลย์
“โพธิสัตว์คต” แพรว

ภูมิพล อุบัติเฮย

กระตือรือร้น

ณ วิเทศ อิกแฮ

พองพุงกรุงไกร ฯ

เหิมหาญ

จัดแจ้ง

พจนารถ นันนา

ล่อน้านองขัง ฯ

สกนธนา- ครเฮย

ผ่านพัน

เหตุสุข สมองแฮ

พระเมตต์แท้อาทร ฯ

รุมกมล

ขจัดให้

นภาพตก ต้องแฮ

กระแหม่ด้วยคุณธรรม ฯ

นามระบือ

โปรดท้าว

แหล่งโลก

จวบสิ้นไทยกษัย ฯ

เถลิงสวรรค

พรากแล้ว

สุดโคก

ตุลิตภพภูมิสถาน โสถ์เถอญ ฯ

ศรัณยภูมิ ผู้ฟัง

เสด็จพระราชดำเนินไปยังบ้านโตะโมะ
อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส ทอดพระเนตรเรือกอลและจำลอง

แต่ “พ่อ” ของผองไทย

กาพย์ ยานี ๑๑

๑ พระมหากษัตริย์คุณ
แม่ ธ สถิตใจไป
๑ พระราชกรณียกิจ
ให้ชนได้กล่าวขาน
๑ ตรชนกว่าแผ่นดิน
ใส่พระหทัยมุ่งแนะนำ
๑ แก่นาประชาชาษฎ์
อารยประเทศเยี่ยง
๑ รู้จักรักรัษี้นป่า
เรียนรู้กันทั่วถ้วน
๑ ท้นโลกทุกทุกด้าน
รู้แสวงหาวิชา
๑ สารานุกรมเพื่อเยาวชน
การกีฬาส่งเสริมให้
๑ เยาวชนคนชรา
เพาะเลี้ยงปลานิลดี
๑ วัฒนธรรมและศิลปะ
อนุรักษ์ส่งเสริมเน้น
๑ พัฒนาให้งอกงาม
ก้าวทันสื่อทั้งหลาย
๑ หลักเศรษฐกิจพอเพียง
สอนให้รู้บริหาร
๑ คนไทยผู้ใหญ่เด็ก
กล่อมใจด้วยดนตรี
๑ ให้คติที่สอนใจ
กล่อมเกล้าดวงกลม
๑ พระผ่านเกล้าฯ มิกลับมา
ทางคลายโสภคือต้อง

นับเป็นบุญของผองไทย
สู่สวรรค์ชั้นวิมาน
ตรึงฝังจิตตลอดกาล
สืบสานต้องงาน “พ่อ” ทำ
ใกล้ไกลสิ้นเสด็จประจำ
ทางสุขล้ำแบบพอเพียง
ให้สามารถเจริญคู่เคียง
ชาวโลกกว้างทางที่ควร
พัฒนาไร้เรียกสวน
สอนให้ล้วนไฝ่ศึกษา
ต่างมีงานที่ก้าวหน้า
สร้างคุณค่าแก่จิตใจ
อีกสอนคนด้วยสื่อทางไกล
กายหัวใจสุขภาพดี
ทั่วถ้วนหน้าทรงหาวิธี
มีแจกพันธุ์อาหารจำเป็น
แต่โบราณมีการละเล่น
ของคู่ไทยไม่สูญหาย
ถูกต้องตามนโยบาย
ยุคปัจจุบันทันเหตุการณ์
หลีกเลี่ยงเสี่ยงสร้างหลักฐาน
เรื่องทรัพย์สินที่ดินดี
เรียนรู้เทคโนโลยี
เพลงมากมีพระราชนิพนธ์
ร้องฟังได้บังเกิดผล
ช่วยบรรเทาทุกข์เศร้าหมอง
ทั้งปวงประชาน้ำตานอง
ตามรอย “พ่อ” ก่อกรรมดี ฯ

ศรีสุรางค์ พูลทรัพย์

ทรงถ่ายภาพ พล.อ. จำเป็น จารุเสถียร สมุหราชองครักษ์ และพล.อ. นพ. ม.ล.จินดา สนิทวงศ์ แพทย์ประจำพระองค์
ในทุ่งนาอำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

น้อมเกล้าฯ จงแก้วบุปผาบูชา นรินทร

กลอน

๑ หนึ่งโลกมีหนึ่งตะวันรังสรรค์โลก

หนึ่งกษัตริย์ดับทุกข์โลกได้เห็น
เจ็ดสิบปีพระปรมินทร์แผ่นดินเย็น
เจ็ดสิบล้านใจบำเพ็ญกตัญญูตา ฯ

๑ “ครองแผ่นดินโดยธรรม” ล้ำเลิศแล้ว

พระราชหฤทัยตั้งสายธารา
ท้าวทุกข์ทวยราษฎร์ในรอยเสด็จ
มีทอถึงพระเสโทพระปณิธาน
ตราครุฑรำพระวรกายร่างไพชยนต์
แม้ชาวหนามความลำเค็ญจะแข่งคม
ยังใจราษฎร์ใจโลกที่ผกผัน
ประทับประคองคืนวันผ่านรันรัน
ผ่านมหาวยร้ายไฟลามโลก
มิง่ายเลยมีเคยมีพระภูมินทร์

ครองพระองค์ผ่องแผ้วหนึ่งในหล้า
พระกรุณาหาที่สุดมิสุดประมาณ
ราวเมตกรวดทรายมหาศาล
ตลอดรัชกาลกลางแดดลม
สู่ภูโคลไพรสมนัสสร้างสุขสม
ทูลกันดารสิ้นระดมทั่วถิ่นแดน
มิแบ่งแยกแต่แบ่งเบาเศร้าโศกแสน
ทรงเป็นหลักหนักแน่นของแผ่นดิน
ฝ่ามหาวิโยครันโกสินทร์
ทรงสายพิณมัสฌิมาเหมือนมั่นพระองค์ ฯ

๑ โลกจึงมีหนึ่งมหาราช

หนึ่งในรัตนปัญญาผู้สูงส่ง
หนึ่งภพชาติได้บาทฐิติดำรงทรง
น้อมเกล้าฯ จงแก้วบุปผาบูชา นรินทร ฯ

ศิวกันท์ ปทุมสูติ

เสด็จพระราชดำเนินไปยังโครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี บริเวณสันอ่างเก็บน้ำโครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๓๙

“ภูมิพล” กษัตริย์ไทย ชะความยากจน เพื่อประชาชนเอง

โคลง ๔

๑ จักรพรรดิมหाराชผู้
ทรงเชี่ยวชาญพิชิตชัย
“ภูมิพล” กษัตริย์ไทย
เพื่อราษฎรทั้งชาติกู้
๑ ยิน “รากหญ้า” รำร้อง
ทรงคิด “ฝนเทียม” แทน
หลายชาติหลายทวีปแดน
“สหประชาชาติ” ให้
๑ มี “น้ำท่วม” ขุด “แก้ม-
กักเก็บน้ำ” ใช้ชะลอ
ที่ดอนขุดบ่อพอ
ง่ายง่ายหายข้อแย้ง
๑ “น้ำเน่า” ในแหล่งน้ำ
ทรงคิดเครื่อง “ชัยพัฒน์”
ได้ “สิทธิบัตร” เป็นกษัตริย์
คุณประโยชน์ยิ่งล้ำ
๑ “โครงการหลวง” คัดสร้าง
ประโยชน์คือสร้างสรรค์
“พอกินอยู่ๆ” คุณอนันต์
เมื่อประเทศมั่นคงได้
๑ นิพนธ์เพลงสี่สิบเก้า
เพลงชื่อ “สายฝน” ไกร
“ยูเอ็น” เชิดชูใน
“ซองออฟเอเชีย” ร้อง
๑ ชันษาเกือบเก้าสิบ
หทัยราษฎรสะท้อนขวัญ
“ชุดดำ” แต่งพร้อมกัน
เห็นพักตร์ชาวสยามไซ้

เกรียงไกร อดีตดน
รบสู้
ชนะยาก จนแล
เศรษฐกิจพอกิน ฯ
“ขาดแคลน น้ำ” นา
เมฆได้
ขอศึก- ชานอ
เกียรติให้สุดดี ฯ
สิง” รอ รับเลย
เมื่อแล้ง
เพียงที่ ใช้นา
เริ่มแล้วทั่วไทย ฯ
บำบัต ก่อนรา
พอกน้ำ
องค์แรก โลกนอ
แก่ผู้ใช้งาน ฯ
สี่พัน กว่านอ
ราษฎรได้
อเนกประโยชน์ ดีแล
ประโยชน์แท้ปวงชน ฯ
ล้วนไพ ระนา
เกียรติก่อ
เพลงแห่ง ทวีปเลย
ทั่วทั้งโลกา ฯ
เสด็จสวรรค วิโยคเอย
รำให้
ทั่วแผ่น ดินนอ
ชุ่มน้ำดาริน ฯ

ศุภกิจ นิมมานนรเทพ

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรบริเวณดอยตุง
อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

องค์ภูมิพลเสด็จสู่สวรรคาลัย อาศิรวาทร้อยใจน้อมภักดี

โคลง ๕

๑ ถุดูเปรียบเทียบให้
ฝนหลังโปรยแผ่นดิน
หนาวเหน็บอุ่นชีวิน
ธ ก่อฤดูแมน

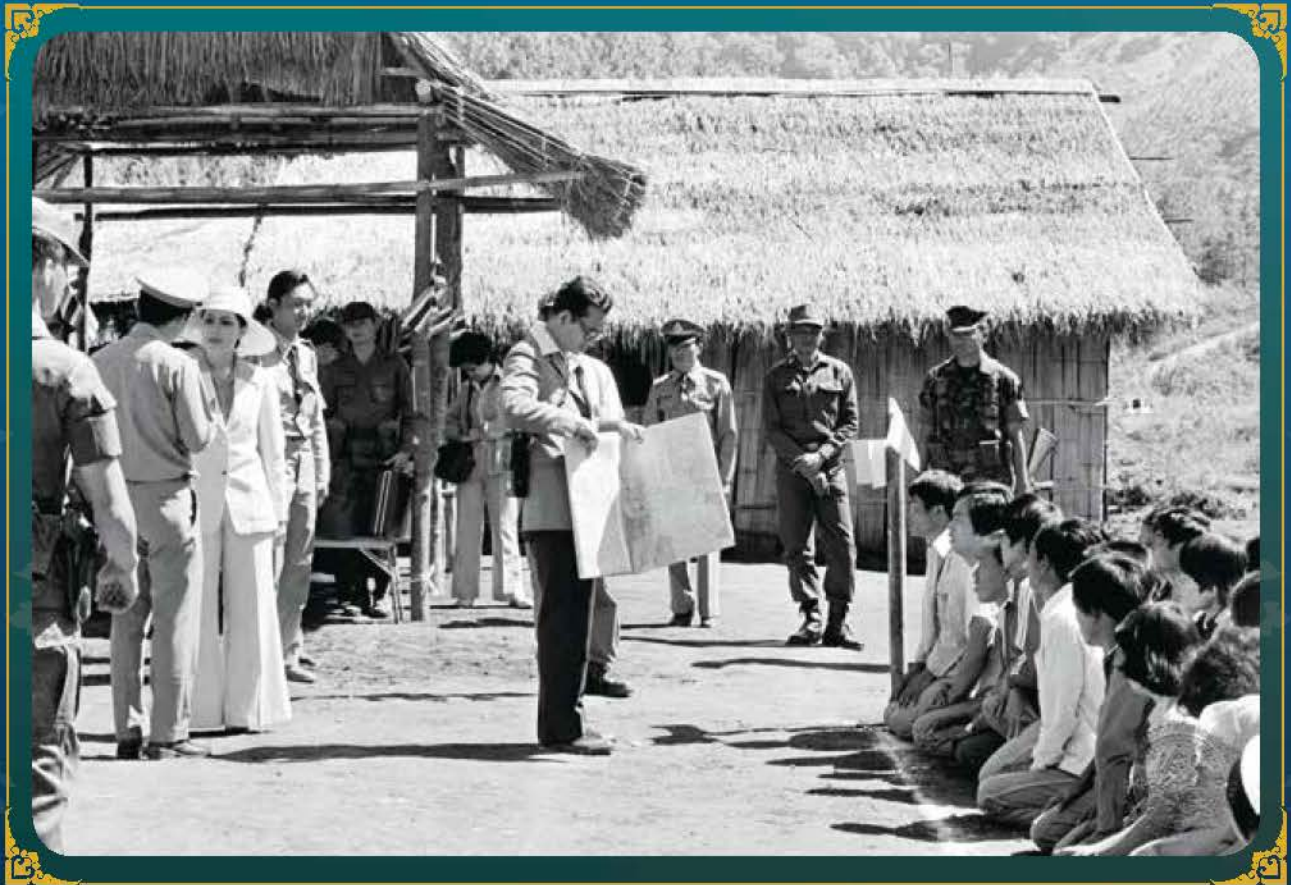
ภูมินทร์ ไทยเออย
ชื่นแคว้น
ร้อนส่ง เย็นเฮย
สิ่งไท่ทรงงาน ฯ

กาพย์ ยานี้ ๑๑

๑ เทิดองค์ “ภูมิพล”
ถุดูที่ผันผ่าน
๑ ซาบซึ้งองค์ภูมิ
ถุดูเวียนสมัย
๑ ชื่นจำคุณากร
ไกลไกลทั่วแห่งหน
๑ ลมหนาวพัดครวนี้
เสด็จคืนนภาไกล
๑ โครงการคงสานเอื้อ
โปรยปรายดุษฎี
๑ ไตรร้อนยังผ่อนเย็น
คิมหันต์ยัมประสาน
๑ พระองค์ ณ วันนี้
เวียนผันฟ้าอันวา
๑ ถุดูตามสมัย
ไทยสู้มิเรียวแรง
๑ ฝน ร้อน หนาว ต้องสู้
ก้าวเดินไม่ล้มลง

ร้อยกมลจิตผสาน
น้อมเปรียบกาลกับทรงชัย
ซ้องวชิรสรความนัย
เปรียบในหลวงเวียนช่วยชน
บริบาลทุกแดนดล
องค์ “ภูมิพล” เสด็จไป
มองฟ้ามี ธ อุ่นใจ
ธ ยังไกลไม่ห่างชน
อดีตเกื้อยังส่งผล
ไม่ขัดสนชื่นฉ่ำนาน
แม้ทุกข์เข็ญคลายเหตุการณ์
ร้อนเคยผ่านเพราะราชา
ครองฤดีสุขถิ่นฟ้า
มอญนภาเทิดแสดง
หมุนเวียนไปฤทัยแจ้ง
คงกายแกร่งตามรอยองค์
ถุดูรู้จะไม่หลง
ร.๙ คงแบบนิรันดร์ ฯ

ศุภชาติ เสถียรธนสาร

เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรโครงการหลวงพัฒนาหน่วยที่ ๒๖
อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ตามเส้นทางรอยพระบาททรงยาตรา

กลอน

๑ เพราะทุกเบื้องรอยพระบาททรงยาตรา

เพราะทุกพระราชดำริล้วนผลประเดิม

เพราะทรงเป็นพ่อแท้ของประเทศ

จึงทรงเห็นเส้นทางที่กว้าง - ไกล

คือทางนำคนไทยให้พ้นทุกข์

รู้พึ่งตนโดยใช้ทางสายกลาง

ไม่หลงตามทางทุนไปเป็นทาส-

บริโศกโลกอันจนเอนเอียง

เจ็ดสิบปีที่พระองค์ทรงสั่งสอน

สารพัดที่พระองค์ทรงกระทำ

เป็นประทีปโคมทองส่องทวยราษฎร์

ได้พึ่งพิงบุญญาเนื่อนาบุญ

โหยให้มีหนักนั้กแล้วยามนี้

ตั้งสยามจักวิโยคลงแต่ยัน

โอ้รอยหนอ - รอยพระบาททรงยาตรา

เหล่าลูกไทยจักยึดมั่นตามครรลอง

ล้วนตอกย้ำ “ทางไท” ซ้ำให้เห็น

ความยั่งยืนอยู่เย็นอย่างเป็น “ไท”

จึงทรงมีสายพระเนตรอันยิ่งใหญ่

จึงชี้ให้ราษฎร์เห็นภาพเส้นทาง

ให้รู้ลุกสู้ตั้งขึ้นสรรค์สร้าง

รู้ปล่อยวางตามคำพ่อ “รู้พอเพียง”

ความอยาก - จนวิปลาสเป็นเสี่ยงเสี่ยง

จนใจเปี่ยงเบนออกนอกทางธรรม

ชี้ทางออกราษฎร์แทนเดินย่ำ

ล้วนตอกย้ำพระมหากรุณาธิคุณ

ประชาชาติไทยให้หัวใจอุ่น

พระการุณนานับอนเอนันต์

ยามภูมิพระเสด็จเสวยสวรรค

ลูกไทยล้วนทั้งนั้นน้ำตานอง !

โอ้รอยหนอ - รอยคำพระแต่งตั้ง

น้อมสนอง “ทางพ่อ” สืบต่อไป ! ฯ

สถาพร ศรีลิขิจ

ทอดพระเนตรโครงการปลูกข้าวในเขตพระราชฐาน
ในบริเวณสวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต

เล่าเรื่องของพ่อ

กลอน

๑ ทุกข์ทเวษเสียดครวญคร่ำร้องรำให้
ไม่อาจรับการพลัดพรากการจากลา
ทุกวันคืนทวนอาลัยไม่รู้สิ้น
ศาสตร์ราชาโลกยกย่องก้องเกียรติงาม
เรียบเรียงถ้อยเป็นร้อยกรองเรื่องของพ่อ
แปดสิบเก้าพรรษาพระชนมาน

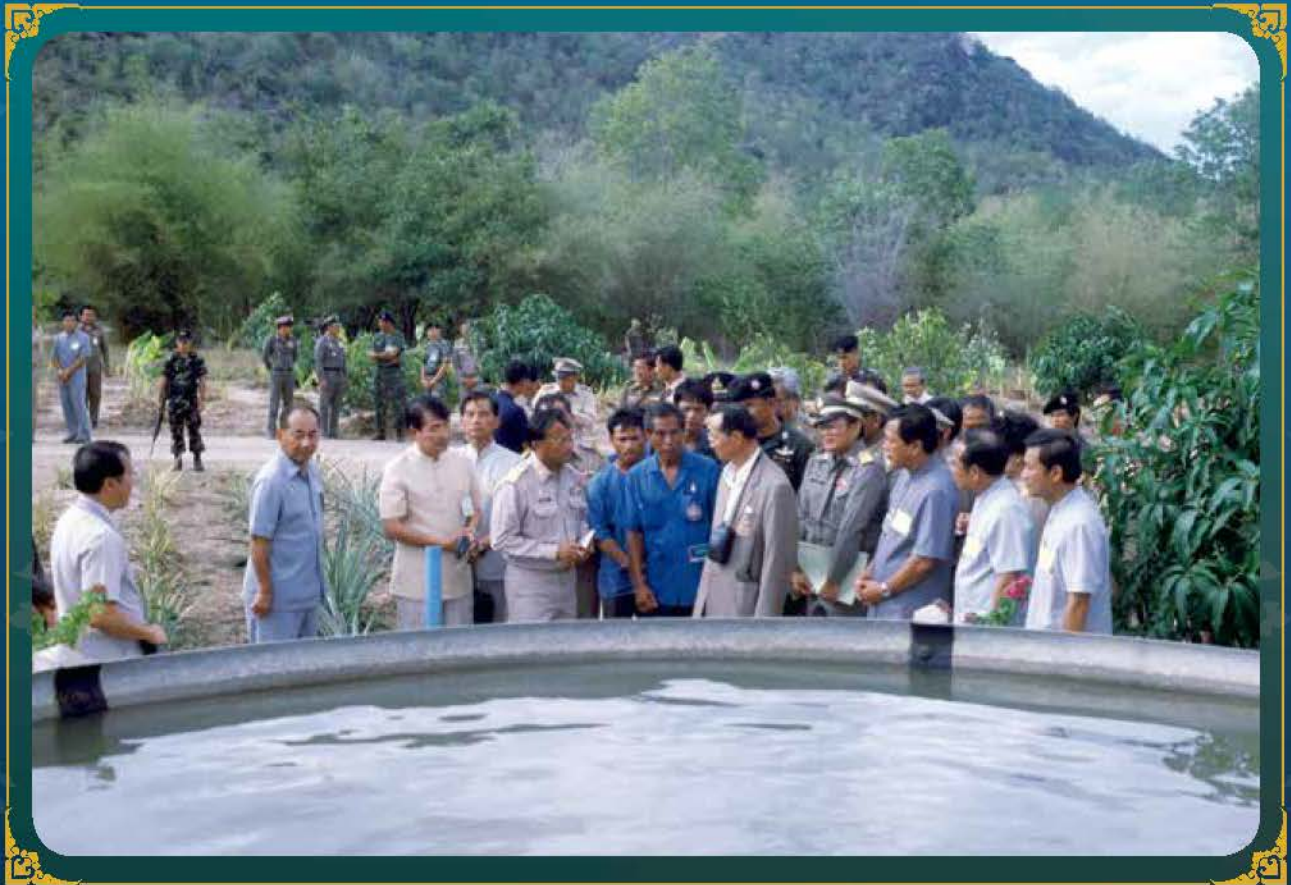
๑ สองพรรษา พระบิดาสวรรคต
เจ็ดพรรษา พระเชษฐาเป็นราชัน
ยี่สิบเอ็ด พรรษาเสียดพระเนตร
ยี่สิบสองพรรษา น้าชื่นใจ
ยี่สิบสามพรรษา ราชากิเชก
ยี่สิบแปดพรรษา พระภูมิ
ทรงผนวชพระชนมนี้ ยี่สิบเก้า
กระบวนเรือพระราชพิธีศรีธรรมา
สามสิบสามพรรษา พระจอมเกศ
ทรงฟื้นฟูพิธีมงคลผลเรื่องรอง
โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา
ทรงปลูกข้าวคัสดรพันธุ์ทุกขั้นตอน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สามสิบหกพรรษา พระภูบาล

๑ นับแต่นั้น จวบแปดสิบเก้าพรรษา
เจ็ดสิบปีทรงดับทุกข์ทุกวันคืน
พระปรีชาสามารถประกาศก้อง
พระอัจฉริยภาพทุกประเด็น
อัครศิลป์ ครบศิลปศาสตร์
จิตรกร นักดนตรี นักกีฬา
ทรงเป็นครูของแผ่นดิน ถิ่นสยาม
เศรษฐกิจพอเพียงช่วยเลี้ยงตน

๑ เรื่องของพ่อมิมากมายเล่าไม่จบ
ธ ทรงเป็นภูมิพลังแห่งแผ่นดิน

น้ำตารินอาบหลังไหลทุกใบหน้า
องค์ราชาผู้ครองใจไทยทุกนาม
องค์ภูมิทรสถิตอยู่คู่สยาม
ลูกขอตามรอยเท้าพ่อต่อปณิธาน
เพื่อเล่าต่อเรื่องนำรัฐสู่สุกหลา
เป็นเหตุการณ์น่าจดจำเพราะสำคัญ ฯ
แสนก่าสตรเป็นก่าพราฟาโสกลัย
สิบเก้าพรรษ เป็นกษัตริย์ครองฉัตรชัย
อุบัติเหตุครั้งนี้สุดวิสัย
ธ มีคู่พระทัยไทยเปรมปรีดี
เฉลิมเอกกษัตริย์สวัสดิ์ศรี
เสด็จเยี่ยมประชาศรีแผ่นดิน
สามสิบเข้า ทรงฟื้นฟูศรีศิลป์
สามสิบสอง เสด็จทั่วถิ่นแผ่นดินทอง
เสด็จเยือนต่างประเทศพระเกียรติก้อง
ทรงยกย่องผู้ทรงค่าเกษตรกร
สามสิบสี่พรรษา ทรงเริ่มก่อน
ผลสะท้อนตอบสนองตามต้องการ
ไทยปิติสีพื้นกว่ามหาศาล
วางรากฐานอย่างมั่นคงส่งยั่งยืน ฯ
พระราชาทรงงานการหิบบิน
ทรงพลิกฟื้นแผ่นดินไทยให้ร่มเย็น
เทิดพระเกียรติชนแซ่ซ้องโลกมอเห็น
ยกย่องเป็น กษัตริย์นักพัฒนา
สดุติมหาราชปราชญ์ภาษา
พระบิดาแห่งฝนหลวง ของปวงชน
ถ้าเดินตามคำสอนพ่อก่อเกิดผล
ไทยทุกคนจะอยู่ดีและมีกิน ฯ
พระจอมภพอยู่กลางใจไม่สูญสิ้น
องค์ภูมิทรสถิตในใจนิรันดร์ ฯ

สมจินตนา เทียมวิไล

เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรโครงการชลประทานอ่างเก็บน้ำห้วยตะแปด และกิจการต่างๆ
ภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านอ่างหิน ตำบลสามพระยา อำเภอสระใคร จังหวัดเพชรบุรี
เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๓๒

มหाराชเกราชนววิทยสยาม

กลอน

๑ “ภูมิพลังแผ่นดิน” เลิศศิลปศาสตร์

แปดสิบเก้าพรรษาสง่างาม
เสด็จขึ้นครองราชย์ชาติเกริกก้อง
เจ็ดสิบปียาวนานผ่านพ้นภัย
ครองแผ่นดินโดยธรรมเลิศล้ำค่า
เทิดพระเกียรติราชภูริจงรักพร้อมภักดี
แปดสิบเก้าพรรษามหาสวัสดิ์
หลากโครงการงานก่อเกื้อเพื่อปวงชน
ยกระดับปรับชีวิตอุทิศสร้าง
ราชภูริเดือตร้อนเศร้าผ่อนคลายหายลำเค็ญ
“เศรษฐกิจพอเพียง” หลักเลี้ยงชีพ
ทุกศาสตร์ศิลป์พัฒนาทั่วหน้ากัน
ธ เสด็จสวรรคตรันทดแสน
“รักในหลวง” แห่งปวงไทยใจอาวรณ์

มหाराชเกราชนววิทยสยาม
สมพระนาม “ภูมิพล” ล้นเกล้าไทย
มหาชนแซ่ซ้องครองสดใส
สืบสมัยยืนยงวงศ์จักรี
เปี่ยมเมตตา ธ นำไทยให้สุขศรี
พระบารมีก้องฟ้าสู่สากล
คือร่มฉัตรสร้างสุขทุกแห่งหน
โลกนิยลไทยสุขสมอยู่ร่มเย็น
ปูแนวทางทั้งแผ่นดินสิ้นทุกข์เข็ญ
ทรงบำเพ็ญประโยชน์ไฉ่ไม่เว้นวัน
ดุษฎีประทีปส่องทางล้วนสร้างสรรค์
นับอนันต์บุญไพโรฟ้าคุณากร
ทุกดินแดนน้อมศิระอนุสรณ์
อกสะท้อนดินฟ้าสุดอาลัย ฯ

โคลง ๔

๑ สำนึกในราชล้น

ร่มฉัตรเปี่ยมการุณย์
โครงการหล่อเลี้ยงหนุน
สวรรคตอกสะอื้น

๑ รำพันพสกเศร้า

ปวงราชภูริหลังน้ำตา
รำลึกเอกราชา
น้อมชีพเทิดทูนไท่

เลิศคุณ
ฉ่ำชื่น
นำสุข เสมอเอย
เอ่อท้นโศกศัลย์ ฯ
โศกา
ร่ำไห้
ขวัญชาติ ไทยเอย
สู่ดาวแดนสรวง ฯ

สมชาย ขจรศักดิ์ชัย

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรชาวเขาที่ดอยแก่นน้อย กิ่งอำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่
เมื่อวันที่ ๓ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๖๕

ตามรอยพ่อ...

กลอน

๑ ที่สิบสามตุลาปีห้าเก้า
ไทยโสกเศร้าทั้งแผ่นดินวันสิ้นพ่อ
ราษฎร์ครวญคร่ำรำไห่ใจท้อ
น้ำตาคลอน้ำตาหลังตั้งฝนพรำ

๒ จะร้อยปีจะร้อยวันนานเพียงไหน
ประชาไทยน้ำตาหลังยังครวญคร่ำ
ยังคิดถึงยังรันทดยังจดจำ
ทุกถ้อยคำพ่อสอนก่อนนิรา

๓ ทุกโครงการพระราชดำริแสนวิเศษ
สร้างประเทศสร้างความสุขทุกแหล่งหล้า
ให้อยู่อย่างพอเพียงเลี้ยงชีวา
ด้วยพระมหากรุณาธิคุณอันเหลือเกิน

๔ เมื่อฝนฉ่ำน้ำนองสองพระบาท
ยุรยาตรบนพื้นน้ำตื้นเขิน
ไม้กระดานทอดยาวทรงก้าวเดิน
เพื่อขึ้นเนินขุนเขาลำเนาไพร

๕ ทรงขับรถลุยน้ำตามกระแสน
พระทองแม่เมตตาฝ่าธารใส
เสด็จโดยมิระย่อต่อสิ่งใด
ขอเพียงให้ราษฎร์พ้นทุกข์สุขฤดี

๖ พระหัตถ์ขวาทรงถือคือกล้องถ่าย
พระหัตถ์ซ้ายทรงถือคือแผนที่
พระเสด็จนำหน้ามาทุกที
เราเห็นภาพซึ่งใจนี้ทุกวี่วัน

๗ ตอนนี้อย่าได้เห็นเช่นนี้แล้ว
พระดวงแก้วเสด็จตัวพราวสวรรค์
พระราชดำรัสปรัชญาค่านันต์
จะยึดมั่นตามรอยพ่อสืบต่อไป

๘ จะทำดีเพื่อพ่อต่อไปนี้
จะรักสามัคคีที่ยิ่งใหญ่
จะพอเพียงน้อมนำจำขึ้นใจ
ตั้งปณิธานทรงตั้งไว้ให้ประชา

๙ ราษฎร์น้อมนำรำลึกวันสวรรคต
น้อมประณตกราบบังคมก้มเกล้า
ร้อยมาลัยร้อยจงรักร้อยสักการ์
ขอเป็นข้ารองพระบาททุกชาติไป ฯ

สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์

เสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ประจำปีการศึกษา ๒๕๓๔ - ๒๕๓๕ ณ ศาลาอ่างแก้ว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ใต้ร่มพระบารมี

กลอน

๑ ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมน้อมสำนึก
นับเป็นโชคยิ่งใหญ่ในมนุษย์
อันตกผลึกภักดีไร้ที่สุด
ที่ได้ผู้ตมาพบพ่อของแผ่นดิน ฯ

๑ “มหาภูมิพลอดุลยเดช”

ฉัตรประเทศเขตคามสยามถิ่น
พระปกครองโดยธรรมคำธานินทร์
ถ้วนถวิลทวยราษฎร์ทั่วชาติไทย

๑ ที่ใต้แล้งกันดาร ประทานฝน

ชุ่มพืชผลไพร่ฟ้าคินมาได้
ชุ่มหยาดหยด “ฝนหลวง” หยาดห่วงใย
ทุกดวงใจไทยทั้งชาติชุ่มหยาดเย็น

๑ ดินเสื่อมโทรมทรง “แก้งดิน” ให้สิ้นเสื่อม

กลับกระเพื่อมภูมิพลังทั้งโลกเห็น
เกิดนิคมอุดมคนพ้นลำเค็ญ
คลายทุกข์เข็ญเป็นสุขได้ในทุกทิศ

๑ ทรงส่งเสริมสร้างความรู้สู้ปัญหา

ปริญญารสร้างขวัญให้บัณฑิต
พระราชทานเป็นล้านใบอย่างใกล้ชิด
เป็นมงคลแก่ชีวิตจิตวิญญาณ

๑ เมื่อน้ำพร้อม ดินพร้อม และคนพร้อม

นำโดยอ้อมให้รู้จักรักถิ่นฐาน
ยุคลบาทยาดราประชาบาล
ทรงสร้างงานสานสุขทุกตำบล

๑ พืชทดแทนมากมายหลายชนิด

พืชเสพติดหมดไปอย่างได้ผล
สร้างไร่นาสวนผสมสุขสมทน
ศาสตร์พอเพียงพระคิดค้นเป็นสำคัญ ฯ

๑ ๖ เสด็จคืนฟ้า จากไพร่ฟ้า
น้อมถวายสักการะพระทรงธรรม

ทุกดวงตาทุกดวงใจจึงไหวหวั่น
ทรงเสถียรสถิตสวรรค... นิรันดร์เทอญ... ฯ

สมศักดิ์ ศรีเยี่ยมกุล

เสด็จพระราชดำเนินไปยังศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบุรี
เพื่อทอดพระเนตรการศึกษาทดลองปลูกหญ้าแฝกในดินดาน
เมื่อวันที่ ๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๔๐

๘๘ พรรษา หนึ่งราชาเทนิอรaxon

โคลง ๕

๑ พระเกียรติเกริกกึกก้อง	จักรพาล
พระยศยิ่งโตปาน	เปรียบได้
พระเดชตั้งรามลาญ	รอนราพนั
พระเมตตาแห่งไท	แผ่นดินไพทสยาม ฯ

กาพย์ ยานี ๑๑

๑ เสโท ธ โถมถ้ง	ภูมิพลังเพ็ญพิราม
บ่งบอกความงอกงาม	ยามตกลีกลึงเพ็ญเพชรพราว
๑ พระบาททรงยาดรา	ฤๅบุผาลาดพรมยาว
โชดชื่นใช้ครั้งคราว	คิดคำนวณทบถ้วนไทย
๑ ตักตื้นผู้อื่นหลับ	พระองค์กลับมองการณ์ไกล
ทรงงานด้วยชาญชัย	ใกล้ห้าพันโครงการหลวง
๑ พันป่าฟอกอากาศ	ธรรมชาติชุมพลพวง
พรุโพรใช้ภาพหลวง	สิ่งแวดล้อมพร้อมยั่งยืน
๑ แก่ลงดินแก่กรดต่าง	ซ่อมเสริมสร้างอย่างกลมกลืน
แก่ลงฟ้าฝนโครมครืน	คลายร้อนแล้งประโลมขวัญ
๑ แก่ลงน้ำท่าเชื่อนผาย	บ่เหือดหายในเร็ววัน
แก้มลิงช่วยโรมรัน	รับน้ำหลากสู่ภาคกลาง
๑ หล้าแฝกฝากเผ่าดิน	มีพังกินที่สิ้นที่ทาง
สิ้นแร่ฤๅเจือจาง	สร้างสมดุลคุณทวี
๑ เกษตรกลีจ	สู่สัมฤทธิ์ทฤษฎี
ปัญญาบารมี	ซื้อพอเพียงเลี้ยงชุมชน
๑ กังหันน้ำชัยพัฒน์	สิทธิบัตรแบบจักรกล
ค้นคิดขยายผล	พลังงานด้านทดแทน
๑ ปั่น, วาด ปานหยาดฟ้า	การกีฬาปรีชาแสน
นิพนธ์เพลงกล่อมแดน	คือแก่นแกนวรรณกรรม
๑ บัวบุญหนุนสงฆ์ศาสน์	บมิชาติราชธรรม
แบบบทจารจดจำ	ถ้อยคำรัสเปี่ยมปรัชญา
๑ ทอทิพย์ปณิธาน	เชวงการชวลา
“พ่อหลวง” เปรียบดวงตา	หนึ่งราชาเทนิอรaxon ฯ

สรรค์ศักดิ์ มีชื่น

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร
พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงปลูกหญ้าแฝก

เสียงน้ำไหลจากฝายดิน

กาพย์ ยานี้ ๑๑

๑ ระริกกระรำริน

น้ำหยดรินหยาดทราย

คงพิชได้แผ้วกว้าง

แตกซ่อต่อชีวิน

ช่วยชนไว้ชูชาติ

สายน้ำนำสายใย

เสียงน้ำเมื่อรำริน

หลังไหลให้โลกคิน

ถิ่นธารละหานห้วย

ป่าคินจะพินคน

ระริกกระรำริน

มีน้ำชีพน้ำชัย

“ป่า - ดิน” เป็นสินทรัพย์

มีน้ำจ่อธานี

รินรักพิทักษ์ราษฎร

รินธรรม ธิ นำไทย

เจ็ดสิบปี ธิ ครองราชย์

เต็มตื่นพื้นชีวิน

สิ้นป่าน้ำฟ้าดิน

พระเมตตา ธิ การุณย์

เซาะชอกหินซึมดินทราย

สืบเป็นสายกระแสสินธุ์

ป่าไพรพรางสร้างดิน

แผ้วพื้นถิ่นมิสิ้นไพร

หยดน้ำหยาดนิราศภัย

และน้ำไทยให้ยังยืน

เสียงแผ่นดินสิ้นสะอื้น

ปลูกไทยตื่นขึ้นฟื้นตน

จะโอบอวยอำนวยผล

พื้นชุมชนจากฉลไพร

กระแสสินธุ์ซึมดินใส

เมื่อน้ำไหลจากฝายดิน

“น้ำ” ร่องรับนำทรัพย์สิน

ชาติชีวินมิสิ้นชัย

รินชีวามม์ชูชาติใส

หลอมชนไว้ในหลักธรรม

ประชาชาติปราศโสภคัลย์

อเนกขวัญอนันต์คุณ

ดุจธรณินไทยสิ้นบุญ

ยังสืบสุนทรีย์ไทย ฯ

สวรรณค์ แสงบัลลังค์

เสด็จพระราชดำเนินไปยังดอยอ่างขาง
อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

กราบรูปช้างเผือก

๑ ทุกคืนก่อนนอน

ไหว้พระสวตมन्द
กราบครบสามครั้ง
ชวนมองช้างเผือก
ดูรูป “ในหลวง”
ชิดกันตั้งจันทรา
หนึ่งเจ้าวราวัน
สององค์สองแสง
ชาญศิลป์เชี่ยวชาญ
โคมธรรมนำไทย
หยาดน้ำพระทัย
เลี้ยงไทยเลี้ยงถิ่น
ทศพิธราชธรรม
เพื่อเราชาวบ้าน
ถ้วนถิ่นถ้วนไทย
“ศาสตร์พระราชา”
ทรงแนะศิลปศาสตร์
รู้อยู่พอเพียง
ทรงย้ำยิ่งนัก
เราเย็นศิระ
กราบเทวราชา
กราบท่านก่อนนอน

แม่สอนสิ่งดี
มงคลชีวี
แม้อย์รอรี
ลูกจำตุนี่
ตั้งดวงสุรีย์
คือ “พระราชนิ”
หนึ่งขวัญราตรี
สองแจ้งปฐพี
เอื้อราชภรณ์จรัสศรี
สว่างใจธานี
รินไหลเปี่ยมปรี
แผ่นดินสุขทวี
คุณล้ำค่ามณี
โครงการมากมี
ถ้วนใจแจ้งดี
ยิ่งฟ้าปราณี
เพื่อราชภรณ์อยู่ดี
รู้เลี้ยงชีวี
เรื่องรักสามัคคี
เพราะพระบารมี
กราบมหาจักรี
แม่สอนอย่างนี้ ฯ

สังกมิตี ละออ

เสด็จพระราชดำเนินไปยังบ้านปมโก
อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

ปณิธาน ... เพื่อพ่อ

กาพย์ ยานี ๑๑

๑ ภูมิพล้งแผ่นดิน
แปดสิบเก้าพรรษา

๑ ครองราชย์เจ็ดสิบปี
กว่าสี่พันโครงการ

๑ ย่ำดินแดนตงดอย
เกื้อกูลการทำกิน

นวมินทรราชา

พระชนมายุยืนนาน

พระปารมีแผ่ไพศาล

พระราชทานเพื่อแผ่นดิน

เหื้อไหลย้อยหยดหยาดริน

บำบัดสันทุกข์ยากเข็ญ ฯ

โคลง ๔

๑ บำเพ็ญพิริยะเอื้อ
นวมินทรจักรี

สามโลกร่วมสตุตี
พระเกียรติคุณเบิกฟ้า

๑ ภูมิใจเกิดร่วมพื้น
คงมั่นรักภักดี

ทูนเทิดพระบารมี
รอยบาทพ่อยาตรก้าว

อัจฉริย์

เกริกหล้า

ดุจพ่อ หลวงเฮย

ฝากห่วงหทัยไทย ฯ

ปลื้ม

ทั่วดาว

มากยิ่งขึ้น นานา

ลูกก้าวตามรอย ฯ

กลอน

๑ สิ้นแล้วร่มโพธิ์ทองพ่อของชาติ
สะอื้นร่ำอำลาน้ำตาปรอย

๑ ส่งเสด็จสวรรคาลัยด้วยใจภักดี
ทรงอยู่ในใจเรานานเท่านาน

เหล่าทวยราษฎร์อาลัยใจเศร้าสร้อย

สุดเรียงร้อยถ้อยคำนำสักการ

น้อมนำหลักปรัชญามาสืบสาน

ตั้งปณิธานถวายพ่อ... ขอทำดี ฯ

สันติ ชนะเลิศ

ประสาพิลาป

กาพย์ห่อโคลง

๑ กษณะหนึ่งนรนาถ
ปราณเดียวเจียวปลิดไป

๑ กษณะหนึ่งร่าง
เพื่อเสด็จเนียรระพาน
ถนัดตั้งเดี่ยวปราณ
ชลเนตรชุ่มหน้า

๒ ยามหนึ่งแล้งกษัตริย์
สูญสุรย์มาสสุเมรุ

๑ ยามหนึ่งธรรณิแล้ง
ตือกชกตนเอน
สูญสุรยะสุเมรุ
คูแผ่นดินดุดใจ

๓ วันหนึ่งร่างธรรณิศวร
ธารโหมนาร

๑ วันหนึ่งนั้คเรศเร้น
บไคร่คงชีวิต
โหมนังถ้งธารมิต
เหลือจากพระเจ้าข้า

๔ เดือนหนึ่งไร้ราชา
แหลกตัวราวอกเอย

๑ เดือนหนึ่งนรโลกไร้
ทุกขยิ่งทุกโหมนัส
ลรรลฤฤตีรัฐ-
พิลาปคาบคำเข้า

๕ ส่นาหนึ่งซึ่งนารายณ์
ทุกขเพียบเยียบแผ่นดิน

๑ ส่นาหนึ่งพิษณูลี
โยคนิทรเหนือสาย
พิโยคยอมยังกาย
ยามตึกนีกยักน้ำ

๖ ซิพหนึ่งเปล่าพระกาย
รักษาทั้งยาตรตาม

๑ ซิพหนึ่งต่อนี้เล่า
ไว้ธาตุธัมมิกทรง
ภักดีจึงโดยบัง-
โคกอยู่ก็สู้เกื้อ

ร้างนิราศสุราลัย
ชลนัยน์เผื่อเนื้อแด่เดือน

นรบาล
แผ่นฟ้า
นรปลิด ปลั่งแล
เชือดเนื้อใจปลง ฯ

ตือกอ้อตาตมโอนเอน
เหนดินไข้ไปมีขวัญ

ราเชนทร์
อาตมให้
ดวงมาส แม้นนอ
ขาดท้าวท้าวขวัญ ฯ

ไคร่ซีพิตริตลงรอน
ห่อนทนพรากจากใจหาย
แรมบพิตร

อยู่ว่าง
ท่อมเทศ
ซีพว่าหวันทวิ ฯ
หน่วงโศกกว่าไหนเลย

บเคยพื้นสุดคินดี
จักรพรรดิ
หน่วงเศร้า

ฐาแหลก แล้วฤ
สุดพื้นคินเขม ฯ
ผธมสายกระเชียรสินธุ์
สิ้นสุนิทรสุดสนิทนัยน์

นารายณ์ เปนเฮย
สมุททอ้าย

ภพเยือก
นิทรพริ้มเดมนัยน์ ฯ

บ่หายพระกรุณาราม
ทามทรศัลย์หมั่นกิจถวาย
ลับองค์

สืบเชื้อ
กษบาท พระนา
กิจแกล้วยถวายกร ฯ

สายป่าน ปุริวรรณชนะ

อยู่หัวอยู่ทั่วทั้ง แดนไทย

โคลง ๔

๑ คือพระมหากษัตริย์
ทรงครุฑใจกล้าพา
ความทุกข์ยากนานา
ด้วยพระราชกิจด้าน

พิริยา
พสกพัน
อุปสรรค
แบบสร้างชีวา ฯ

กลอน

๑ พระองค์ทำราชการเป็นงานหลัก
ทรงก้าวนำบันบุกทุกมรรคา

เพื่อทั่วทั้งอาณาจักรอนรรฆค่า
ทรงก้าวฝ่าเพื่อปวงเราก้าวอย่างรู้

โคลง ๔

๑ อยู่หัวอยู่ทั่วทั้ง
อยู่อย่างยั่งยืนใน
อยู่ยิ่งอยู่กลางใจ
ข้าพระพุทธเจ้าเฝ้า

แดนไทย
ทุกหย้า
ปวงราชภูรี
อยู่พร้อมภักดี ฯ

กลอน

๑ ณ แผ่นดินพระจักรีองค์ที่เก่า
ดำรงชีพอยู่ตามความพอมิ

ปวงข้าพระพุทธเจ้าเกิดที่นี่
แผ่นดินนี้ที่พระองค์ดำรงธรรม

โคลง ๔

๑ เมฆดำคลาคล่ำฟ้า
พ้องพบอัสน์สุชล
ดุ่มดุ่มชุดดาดล
ไว้ทุกข์หึงสะอื้น

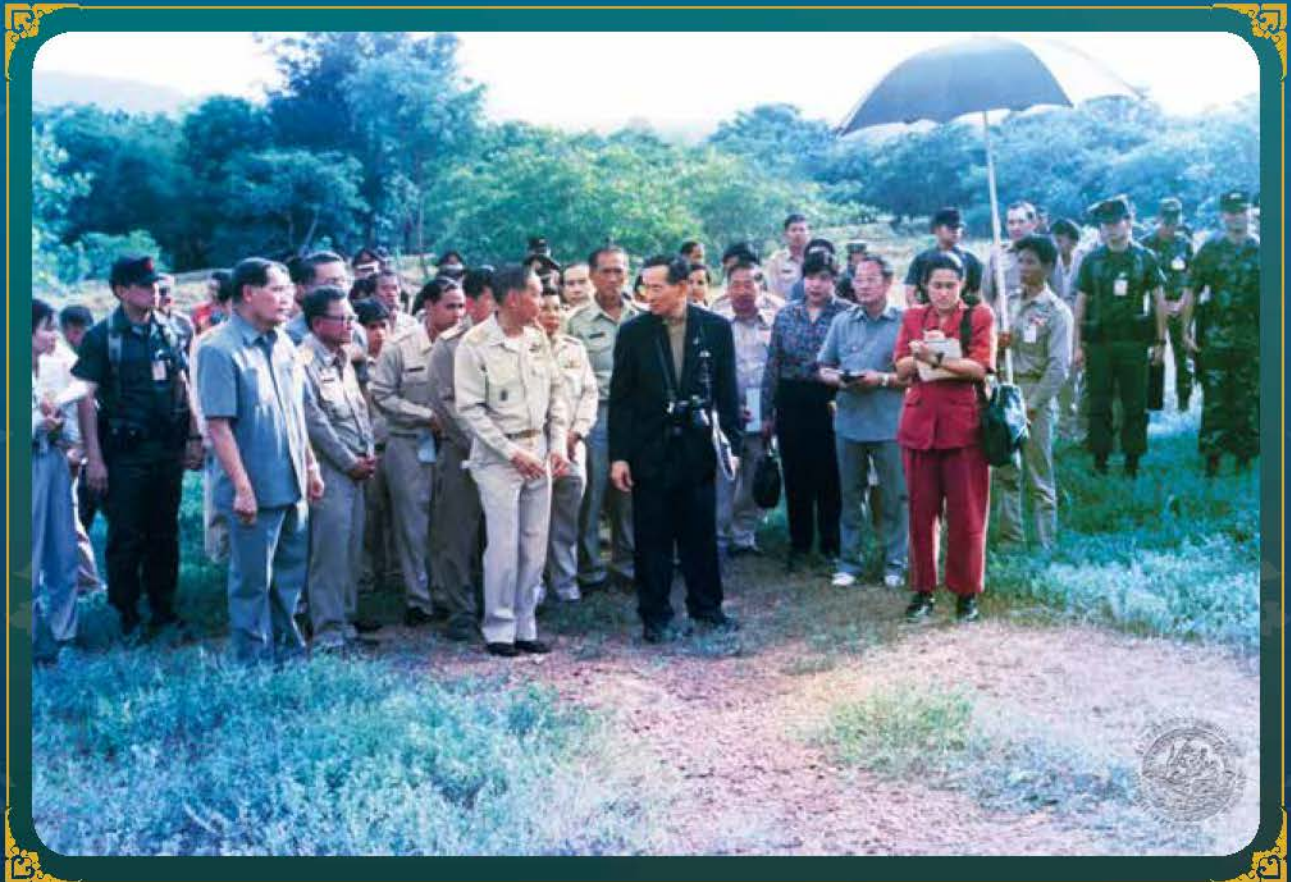
ฟายฝน
พรั่งพัน
ดูลแผ่น ดินนา
แต่ให้ภูมิพล้ง ฯ

กลอน

๑ ฝนจะมาฟ้าจะหม่นทุกคนเห็น
ได้ขายคาหลบลมได้ร่มบัง

มิได้เป็นด่านดักจกกลับหลัง
รอเช้าวังโกศประทับ...กราบพระองค์ ฯ

สายพร แจ่มจำ

เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรการศึกษาวิธีฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอบัวชุม จังหวัดราชบุรี

บุษราคัมรัฐจักรแก้ว

รายสุภาพ

๑ สรวมชีพเฉลิมพจน์ จารจตุรคูปักปัลลภ คุณานันต์อนรรฆ จักรรงค์ที่แก้ว
พระผ่านเฝ้าภูวตล “ภูมิพล” มหาราช เหนือปวงปราชญ์เมธี ราชกรณียันธุโฆษ
รัฐรุ่งโรจน์เรืองรอง “แผ่นดินทอง” ครองธรรม ทรงหนุนนำแนวทาง ทรงชี้วางแนวคิด
“เกษตรทฤษฎีใหม่” ยิ่งใหญ่หลากโครงการ ทรงกร่างงานสานไทย เสไทยหลังริน
รังสรรค์สันสมบัติ ไพสิฐศุณย์สมบัติ “กษัตริย์” “นักพัฒนา” โลกศรัทธาพระการุณย์
บุษราคัมรัฐจักรแก้ว บัณฑิตพัฒนแล้ว พสกพร้อมเดินตาม พระเอย ฯ

โคลง ๔

๑ พงษ์รามจักรพรรดิเพ็ญ
เย็นหยาด “ฝนหลวง” ริน
“แก้มลิง” ๓ “แก่งดิน”
“หญ้าแฝก” แทรกรากกล้า

พรหมินทร์
หลังฟ้า
ดาลสุข เสมอเฮย
ก่นแก่วัฏการณ ฯ

วสันตดิถี ๑๔

๑ แบบบทวิศิษฐ์ “วิศวกรรม”
เจื่อน ฝ่าย ขยาย “ชลประทาน”
๑ “กังหัน” ประดิษฐ์พิพิธคุณ
พื้นธรรมชาติศุภพิมล

ครูล้ำวิชาชาญ
มหาคมพิพิธผล
กลหมุนกระแสนล
บริรักษ์พนาลัย ฯ

กาพย์ ๑๖

๑ “อัครศิลปิน” ปิ่นไผท
“ภาพถ่าย” “สถาปัตยกรรม” “หัตถศิลป์”
๑ “งานปั้น” “วรรณกรรม” กานท์กวี
โลกยนิ “ดนตรี” คีตการ ฯ

“จิตรกรรม” อำไพ
อัจฉริยะ “นวมินทร์”

กลอนสุภาพ

๑ “ราโชวาท” “ราชดำรัส” ๓ ตรัสสอน
รู้จัก “ชาติ ศาสน์ ราชนัน” นิรันดร์นาน
จารอักษรเรียงสามภพจบล้านกัป
“ครูแห่งศิลป์” “พ่อแห่งศาสตร์” “ปราชญ์แห่งไท้”
๘๘ พระชาลาลับลวง
ธารน้ำตามหาทุกซอกลูกกลม
ขับสังคีตกล่อมเพลงลา “พญาโคก”
ส่งเสด็จ “พ่อฟ้าหลวง” ของปวงไทย

เพียงพรหมพร “ในหลวง” ห่วงลูกหลาน
ร่วมสืบสาน “สามัคคี” “วิถีไทย”
มีหมदनับพระคุณบุญยิ่งใหญ่
“ราชกิจ” ทรงฝากไว้ให้เดินตาม
สิ้นแสงสรวงดวงประทีปทิพย์สยาม
เสียงโลกสาม ดิน น้ำ ไฟ โอ !...อาลัย
วิบโยคเทวศรวญหวนรำให้
สถิตในสวรรคตทิพย์ “นิพพาน” เทอญ ฯ

ลิขิต ละอิมิ

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรจังหวัดแพร่

“ภูมิพล มหาราช” จารึกใจไทยทุกคน

โคลง ๔

๑ ผคมบาทบพิตรเจ้า
พระยศโลกยลยิน
ภูมิพลแห่งแผ่นดิน
ทวยราษฎร์จรรจงรักแท้

จอมนรินทร์
ยิ่งแล้
ดาลสุข เกษมเฮย
เทิดแก้วโกสินทร์ ฯ

กาพย์ ขานี้ ๑๑

๑ ผคมบาทบพิตรเจ้า
ครองรัฐนัทรแผ่นดิน
๑ รอยพระยุคลบาท
ดับเข็ญเย็นสราญ
๑ ประทีปศรีประเทศ
ดาลฝนดลชีวา
๑ งามพระจริยวัตร
ดุษณีอันเด่นดวง
๑ ยิ่งพระมหาชนก
เพียรข้ามทะเลไกล
๑ มหาวิชชาลัย
ปัญญาพาภิญโย
๑ เจ็ดสิบทิพย์พรรษา
ครองราชย์ครองชาติชน
๑ แด่สืบทกัพรพา
สร้างรัฐสวัสดิศรี
๑ แม่พระสรวรรคต
ยิ่งรักดียิ่งรักพูน
๑ ขอพระเสวยสุข
“ภูมิพล มหาราช”

พระผ่านเฝ้าจอมนรินทร์
เกษมสันต์ทุกวันวาร
เสด็จยาตรทุกหย่อมย่าน
บันดาลสุขทุกอาณา
บิดูเรศจอมรา
ผาสุกชนด้วยฝนหลวง
พูนพิพัฒน์ชัดโชติช่วง
ทศธรรมส่องนำไทย
เพื่อพสกโคกกษัย
ในทะเลพระเสโท
สถิตไทยให้สุโข
เพราะ “พ่อเพียง” เคียงกมล
วาระเลิศประเสริฐผล
ล้นจรรจงราษฎร์รักดี
พระชนมายุภูมิ
ที่อุดมงามสมบุรณ์
โลกกำสรตมิสิ้นสูญ
ยิ่งอาตุรพูนวิญญาน์
นิรทุกข์ทิพย์นิทร
จารึกใจไทยทุกคน ฯ

สุเทพ เอกบั้งชา

เสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานธงชัยเฉลิมพลในพระบรมมหาราชวัง

ธรรมราชภูมิพล

โคลง ๔

๑ เทพสุวรรณค์จุติสลัง	ปางไสว
ราชะประทับไทย	ทิพย์ด้าว
ครองราชย์ปกหัวใจ	ปวงราช- ภูรเฮย
เจ็ดสิบฉนวน้าว	นิจโน้มนำฤดี ฯ
๑ ปรีชาชาญศาสตร์พร้อม	คองครอง
ศิลปสืบสวัสด์ปอง	ปกหล้า
ธรรมราชปราชญ์สนอง	หนุนชาติ
กอปรกิจดระการฟ้า	ฝากไว้วันรันตร ฯ
๑ คำสอนคำสั่งเอื้อ	อวยชน
พระราชดำริผล	แผ่กว้าง
พอเพียงประโยชน์ปรน	ปลาตทุกข์
ชีพสุขประเสริฐสร้าง	เสกให้สมสราญ ฯ
๑ วารเสด็จสู่ห้วง	สรวงสวรรค์
นิราศลับดับขันธ	พสกให้
ทุกข์จิตพิษรำพัน	พิมพ์ติด ตรึงนา
เหลือแหล่พระกรุณา	อุ้นเกล้าชาวสยาม ฯ

สุพจน์ ชีรานนท์

มีพระราชปฏิสันถารกับราษฎรที่มาเฝ้าฯ รับเสด็จฯ เมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินไปยังโครงการปรับปรุงหนองตง
บ้านกุดนาขาม ตำบลเจริญศิลป์ อำเภोजินเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร
เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๓๒

พระมหากษัตริย์นักพัฒนา

โคลง ๔

๑ สรวมซีพ้อญชลิตเจ้า	จักริน
“ภูมิพล” ภูบดินทร์	ก่อเกื้อ
พระเกียรติยศยลนิน	สี่ทวีป
เพ็ญพระคุณอุ่นเอื้อ	ปกเกล้าชาวสยาม ฯ
๑ ฤพระรามพิทักษ์พื้น	ผดุงไทย
ครองราชย์ครองธรรมอาไฟ	ผ่องฟ้า
ชูเชิดชาตินิติธำ	มลายไศก ราชภูรีนา
รัฐรุ่งเรืองเลื่องหล้า	เด่นด้าวดำรง ฯ
๑ ทรงธรรมอัจริยะเจ้า	จอมสกล
เสริมศาสตรศิลป์สนธิ์	เสกด้าว
น้ำพระทัยเทียบพิพัสล	ชโลมสุข
วิฤตเหตุร้อนร้าว	กลับร้ายกลายเป็นดี ฯ
๑ “บารมีพระเพียบพัน	พรหมา”
“จอมกษัตริย์นักพัฒนา”	ผ่องแผ้ว
สละสุขเพื่อประชา	ชีพชื่น
ทุกถิ่นทุรศเลิศแล้ว	พระเอื้อเออาการ ฯ
๑ โครงการหลายหลากล้วน	ล้ำเลิศ ผลแล
“เกษตรทฤษฎีใหม่” ก่อเกิด	กสิพร้อม
“พลังงานทดแทน” ประเสริฐ	เสริมส่ง
ดิน ป่า น้ำ ธ โอบอ้อม	ทะนุให้บริบูรณ์ ฯ
๑ พูนสุขทั่วถิ่นแคว้น	แดนสยาม
ทุรถิ่นรุ่งเรืองราม	สืบสร้าง
ขึ้นเกล้าทุกโมงยาม	เพราะปิ่น ไผทอย
พระกรุณาพระเอ้อย่าง	โลกล้วนสดดี ฯ
๑ เจ็ดสิบปีประสิทธิถ้วน	สุขสมัย
ธ สถิตในดวงใจ	แซ่ซ้อง
ก็ไศกก็อาลัย	ทุกข์ทเวช ราชภูรีเอย
ยังพระเกียรติเกริกก้อง	ตราบฟ้าดินกษัย ฯ

สุภชาติ ละอิมิ

เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตร
โครงการสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยเตือ อำเภอมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

อาศิรวาท

สัททวิภักกิต ฉบับที่ ๑๙

๑ ศรีสิทธิสรพสวัสดิ์พัฒนบวร สรอมชีพนรากร	สกล
๑ บังคมบาทนวมินทรราชวรมล โรจนรัตน์ธราดล	วิศาล
๑ แปรสิบเกล้าเฉลิมพระชนมศุภวาร ร่มโพธิสมภาร	พิบูล
๑ ยรรยงยศทศทิศประกาศศิริติปุน เปรียบแสงทิพาสूरย์	ระรอง
๑ ราโชวาท ๘ ประสาทอุดมคติครอง คือภูมิพลังของ	ไพท
๑ เพ็ญบุญญาธิกวัตรทวีคุณสมัย ดจแก้ว ณ กลางใจ	ประชา
๑ ครวราชภูรท์ทุกซ์เพราะประสพพิบัติภยประดา เบื้องบาทพระยาตรา	ขจัด
๑ สองหัตถ์โอบมนเื้อนนิกรสุขสวัสดิ์ แบบอย่างกระจ่างชัด	วิถิ
๑ ดินฟ้าน้ำพระกระทำนุสนธิกรณีย ทั่วเขตพิสัยศรี	จรรณ
๑ ครั้นครบบารมีสร้างประสิทธิบริบูรณ์ ทรงจากพระไอศูรย์	วรงค์
๑ สู่แดนศรีศิวโมกข์พิมานบรมวงศ์ แห่งโพธิญาณพงค์	ตระการ
๑ ปวงไพรฟ้าสุขร่มพระธรรมอภิบาล ตามรอยพระบาทสาน	พลัง
๑ สามัคคีทะนุชาติมิชาตวิริยะหวัง รองบาทพระองค์ตั้ง	ประสงค์
๑ จักริรัชสุรภัทรกาลสถิตคง ภิญโญพระยศยง	นิรันดร์ ฯ

เสาวณิต วิงวอน

พิธีบวงสรวงเพื่อบูรณปฏิสังขรณ์ ราชรถ ราชยาน และเครื่องประกอบในพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

ภาคสวรรค์ - ภาคพื้นดิน

กลอน

ภาคสวรรค์

- ๑ ด้วยดวงพระวิญญาณอันเป็นทิพย์
มีดวงตาริกาเก็จตระการ
- ๑ มีดวงดอกไม้สดามาลัย
ตลอดทางช้างเผือกที่พาดพราย
- ๑ คำคินจะคอยไขอ้อจกลับ
คนธรรพ์ขับกล่อมด้วยดนตรีการ
- ๑ จนสะพานสายรุ้งเริ่มแรกเงา
รินรำบาทเพลงแห่งนภา
- ๑ เพื่อพบพระประยูรญาติซึ่งอยู่พร้อม
เล่าเรียงความหลังอันรื่นรมย์
- ๑ เป็นภาคต่อจากที่แม่เล่าให้ฟัง
จบสิ้นการจากพรากเมื่อพ้องพาน
- ๑ เหนือคิน เหนือวัน ไส สว่าง
เสพทิพย์แห่งธรรมจารี

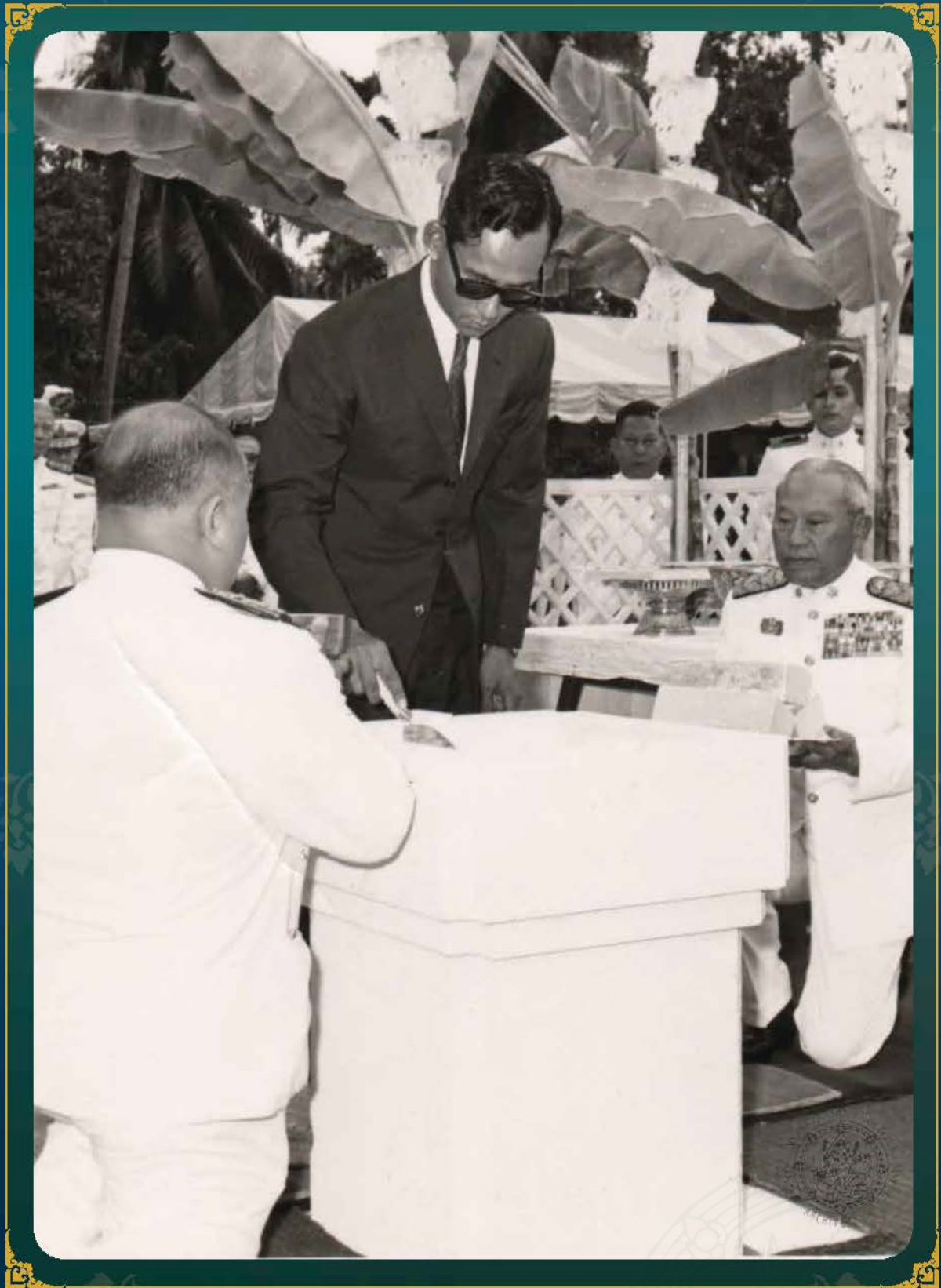
ล่องลอยลิบครรไลสู่พิมานสถาน
ล้อมเป็นดาวบริวารอยู่รอบราย ฯ
แย้มบานรับเสด็จเมื่อเดือนฉาย
คำกวีถวาย ณ วันวาร ฯ
รอบพระแท่นที่ประทับรโหฐาน
ให้นั่งนิทรานานเหนือกาลเวลา ฯ
รับอรุณรุ่งเข้าฉายอุษา
ดวงตาให้ท้าวต้นบรรทม ฯ
ราวแหนราวห้อมด้วยรักห่ม
ได้เฝ้าร่วมแห่งมหาบุญญาธิการ ฯ
พื้นความหลังทั้งเศร้า สุข คอยสืบสาน
อยู่เหนือนิมมานนรติ ฯ
เหนือความเว้งว่างตามวิถี
ด้วยบุญญาบารมีบำเพ็ญมา ฯ

ภาคพื้นดิน

- ๑ รัชชบวนรายด้วยดำเต็มแผ่นดิน
สมเด็จพระภูมิพลของไพร่ฟ้า
- ๑ ชะลอเขาพระสุเมรุเป็นเมรุมาศ
เชื่อมต่อราวชะลอฟ้าลงมาดิน
- ๑ ร่ายล้อมด้วยเขาสัตถันท์
สัตว์ป่าในหิมพานต์ทั้งราวไพร
- ๑ โดยพระมหาพิชัยราชรถ
อัญเชิญพระโกศซึ่งจำหลักอลังการ
- ๑ เทพยดาอัญเชิญเครื่องสูงถวาย
ความหม่นเศร้าแทรกในท่วงทำนอง
- ๑ แผ่นดินรายประดับด้วยสีด้า
ด้วยแม่ล่งสู่สวรรคาลัย

มิรู้สูตรสิ้นโหม่นนัสสา
ด้วยน้ำตาประชาราษฎร์ซึ่งหยาดริน ฯ
ชะลอจักรวาลวาดด้วยเชิงศิลป์
เป็นทางเสด็จคืบถิ่นเทวาลัย ฯ
สรวงสวรรค์ก็จะขับดนตรีไซ
ล้อมอยู่ใกล้วิมานท้าวจตุโลกบาล ฯ
รัชชบวนอิสริยยศค่อยเคลื่อนผ่าน
ประดิษฐานบนพระเมรุพิมานทอง ฯ
บรรเลงเครื่องสายเป็นทิพย์ดนตรีต้อง
ราวร้อยกรองคำกวีไว้แทบใจ ฯ
ในความเสียบงามีเสียงร่ำไห้
ยังอยู่ในใจจงรัก นาน นาน นิรันดร์ ฯ

อดุล จันทศักดิ์

ทรงวางศิลาฤกษ์ในพิธีวางศิลาฤกษ์ถนนรัชดาภิเษก
ณ บริเวณแนวต่อจากสะพานกรุงเทพติดกับถนนเจริญกรุง
เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๔

นามินทรภาติราชาสฤดี

วสันตดิถีก ฉันท ๑๔

๑ น้อมเกล้าฯ ชุติยศบาท
เทิดไทรเรนฤปดินทร์
๑ เจ็ดสิบฉนำศุภสวัสดิ์
ร่มรินกมลศิระนรา
๑ ทรงครองประเทศทะนุผดุง
โดยธรรมประชาภินิรภัย
๑ เพิ่มพูนพระราชมงคล
ร้อยพันพิสิฐพิพิธทาน
๑ อวยสิทธิมนุษยประชา
ชื่อตรงและคงจริยบรรณ
๑ โครงการพระราชดำริล้วน
สุดนัยคณาพิริยะเพิ่ม
๑ เณรชโลมพิรุณพราย
ชุบชีพประชาชนสราย
๑ สำนึกมหากรุณเกื้อ
ครั้นเมื่อพระองค์จรกระไล
๑ ดุจดั่งประทีปนครดับ
ร้อนรุ่มประดาหทยปวง
๑ อัญเชิญสถิตวรสวรรค์
เหล่าราชภูมิจรจรวาย
๑ ขอเดชะคัมภีระประชา
เพื่อไทยประเทศสิริสมาน

นวรราชยามินทร์
สดุดีพระเดชฯ
สิริรัชพระบุญญา
เพราะพระบารมีให้
มนะม่งบำรุงไทย
เพราะพระแก้วกฤตการณ์
ชนพันพยาธิพาล
พระผสานพสกสรรพ
พระนำพานรานั้นต์
ดุจราชประสาธเสริม
ผิประมวลประมาณเต็ม
พระริเริ่มและสืบสาน
กระจะสายสุธาธาร
สิริราชย์ปลาตภัย
พิริยเพื่อพสกไทย
สิเสด็จพิมานสรวง
สุริย์ลับประทับทรวง
ชนแทบจะวางวาย
ศุภสันต์นรินทร์หมาย
อภิพจน์จรตจาร
นศรานันตร์กาล
สุขถ้วนทวีเทอญ ฯ

หม่อมราชวงศ์อรณัฏฐ์ สุขสวัสดิ์ ของทอง

เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรอาคารบังคับปลายคลองระบายน้ำบาเจาะ
ของโครงการระบายน้ำพุมบาเจาะ กิ่งอำเภอบ้านแก่น อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี
เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๒๖

ธ ประทับ ณ ใจเรา

ภูซงคประยาด ฉันท์ ๑๒

๑ กษัตริย์ไต้ฤในโลก
เพระทรงเป็นพระร่มโพธิ์
๑ ผิวนาวร่อน ธ จรจัก
เสด็จแดน ณ แคว้นไต้
๑ พระยานครสิมาภฤทธิ
วลาหกอุทกธาร
๑ เกษตรชาตักษัตริย์สร้าง
เพระไร่นาผสมมี
๑ พระแก้ดินและน้ำไต้
ประชาทุกข์ ธ ทรงเคียง

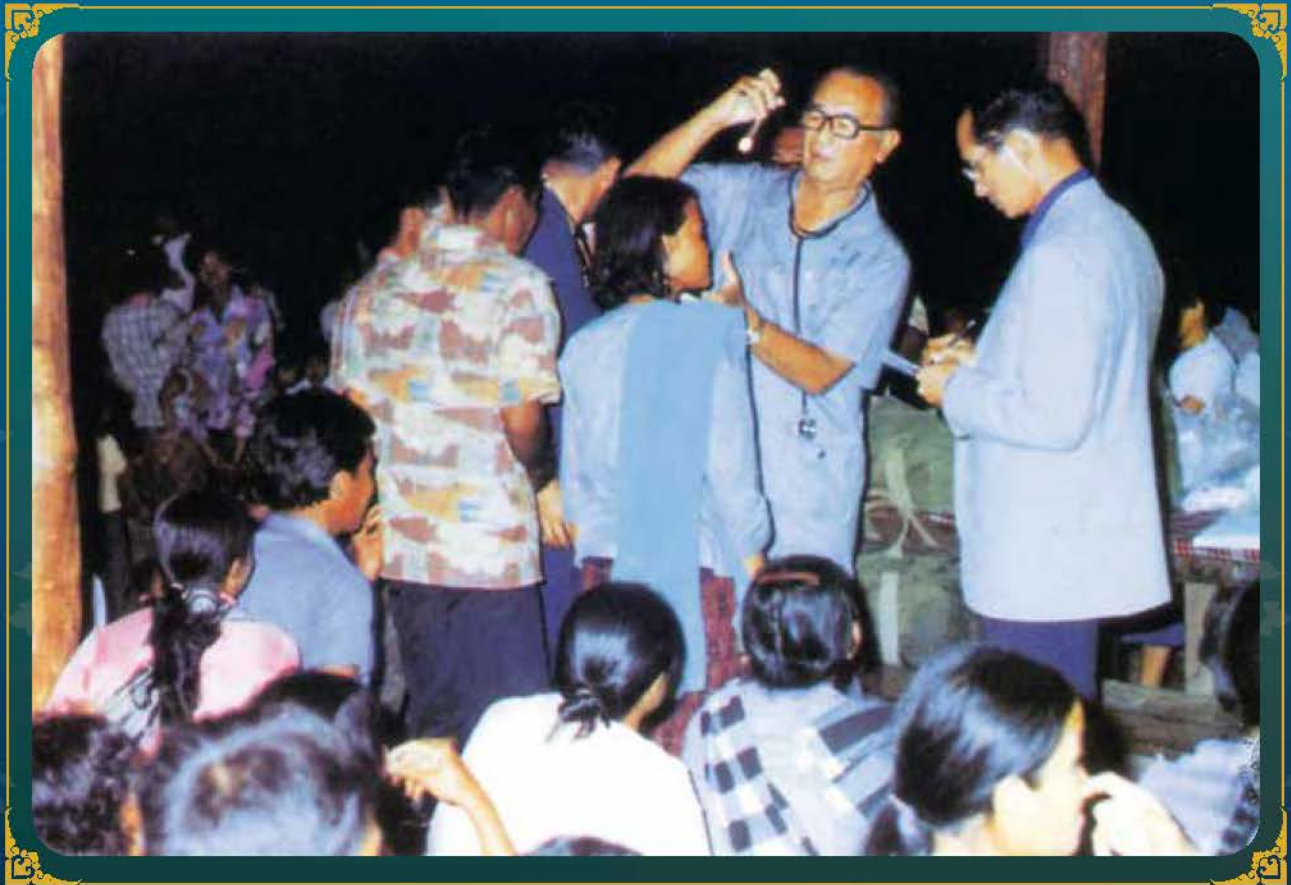
จะซุ่มโซกพระเสโท
และร่มไทรไฟทไทย
มีผ่อนพักระย่อภัย
ประสพชัยประชากราน
มิไต้ผิตพระภูบาล
ประทานหล้าประชาชี
ระบบวางระเบียบดี
ประสิทธิ์ภาวะพอเพียง
ขจัดภัยพรายเรียง
มีมีเสียงตลอดกาล ฯ

กมล ฉันท์ ๑๒

๑ พสุธาอุทกทวม
กสิสวนก็แหลกลาญ
๑ ขณะทีทวิทุกข์
วรหัตถะยื่นเยื่อน
๑ ธ แนะแนวระบายน้ำ
อุทกนั้นละลิวไหล
๑ ประมินทะป็นเกศ
ธ ประทับ ณ ใจเรา

ชลรวมมหาศาล
บมิเว้น ณ รันเรือน
พระประมุขก็เป็นเพื่อน
ลู่ประทานประเทภัก
ผิวกทำ ณ พันไต้
จะมีอันสินานเนา
วรเวทย์วิเศษเจ้า
พหุชนประชาไทย ฯ

อภินันท์ นาคเกษม

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรในพื้นที่โครงการต่างๆ
พร้อมด้วยหน่วยแพทย์เคลื่อนที่พระราชทาน

๑ กรุงเทพมหานครกลายมลายูสนอง	
โรคฤทธิภัยผอง	นิราศ
๑ กรุงเทพมหานครวิชเวศวิเศษวิทยาศาสตร์	
แผ่พื้นพิภพราช	สยาม
๑ กรุงเทพมหานครพวกพยาธิหทยาม	
โตเบียบีทาตาม	วิชีวิต
๑ กรุงเทพมหานคร “ภูมิพล” ฤทธิ	
เดโชพระไพสิฐ	กำจ่าย
๑ ชุชุชิตตชนพิมลรมยหมาย	
โดยราชปรีชบาย	ประสารัน
๑ ตำรัสตั้งคณะแพทยจรรยาประพาส	
รักษาประดาราษฎร์	ณ ไทย
๑ สดศอนาสกโรคปลาตนิรยไกล	
สุขด้วยอนามัย	วิมล
๑ สรรพเวชกิจสถานภิบาลนคริสตล	
บันดาลลูเป็นผล	ตระการ
๑ รางวัล “เจ้าฟ้ามหิตล” ฐ กิตลกิตติประทาน	
แก่แพทย์อุทิศงาน	เจริญ
๑ “หมอหมู่บ้าน” ทุเรศตประเทศทุกขดำเนิน	
ทรงชุมวิชาเชิญ	พิทักษ์
๑ พระราชโทยกิจพิสิฐชนประจักษ์	
สว่างทุกขปลุกรักษ์	วิลาส
๑ สำแดงปารมริชบำเพ็ญพัฒนาติ	
ราชภัฏรรม รมราชย์	รำไพ
๑ กรุงเทพมหานครปิตุเรศพิเชฐวรุดมไกร	
หมายนิพนพานสถิตให้	ณ แดน เทอญ

✦ ၆၆၆ ✦

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรในพื้นที่กิ่งอำเภอสุคีริน อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส
เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๒๒

อุณนุติวิสัสนามินทร์

โคลง ๔

๑ ศรีสมัยสมิทธิล้า

พสกสุขเพราะร่มบุญ

“นวมรัช” อตุลย์

พระราชกิจรุ่งเรือง

๑ ปรีดีเปรมเอนอิมด้วย

“ทศพิธราชธรรม” ไพ-

“จักรวรรดิวัตร” วิไล

ปารเมศวิเศษล้อม

๑ โภยภัยไทยคลาตแคล้ว

ราชเปล่งพระกฤษฎา

โปรยทิพย์พระบุญญา

สู่พสกทุกหมู่แมน

๑ “อุณนุติวิสัสน์” ถ้วน

เอกกษัตริย์รัชกาล

ครองราชย์ “เจ็ดสิบสานต์”

ทวยเทพสุหร่ายร่า

๑ ยอกรบงกชแก้ว

“สมเด็จภูมิพล” จักรี

กราบฝ่าละอองธุลี

ขวัญชาติธิดาขล้า

๑ สมภารสมโภชพร้อม

พระนเรศครองไศศุรย์

ชนปิติจำรูญ

ธรรณินเย็นร่มแล้ว

เรื่องวิรุฬห์

บาทเบื้อง

ตลเด่น สยามนา

ราชภูริล้วนภิรมย์เกษม ฯ

แดนไฟ

จิตรพร้อม

วิโรจน์

รุ่งแล้วเรื่องสมัย ฯ

โคลคลา

ครอบแคว้น

หยาดหยด

มากล้วนกตัญญู ฯ

ชนมวาร

ที่เกล้า

ผ่านพิ- ภาพเฮย

ทิพย์ร้อยถวายเป็นพร ฯ

ภักดี

เกริกฟ้า

บัวบาท

แหล่งล้วนแดนกษานต์ ฯ

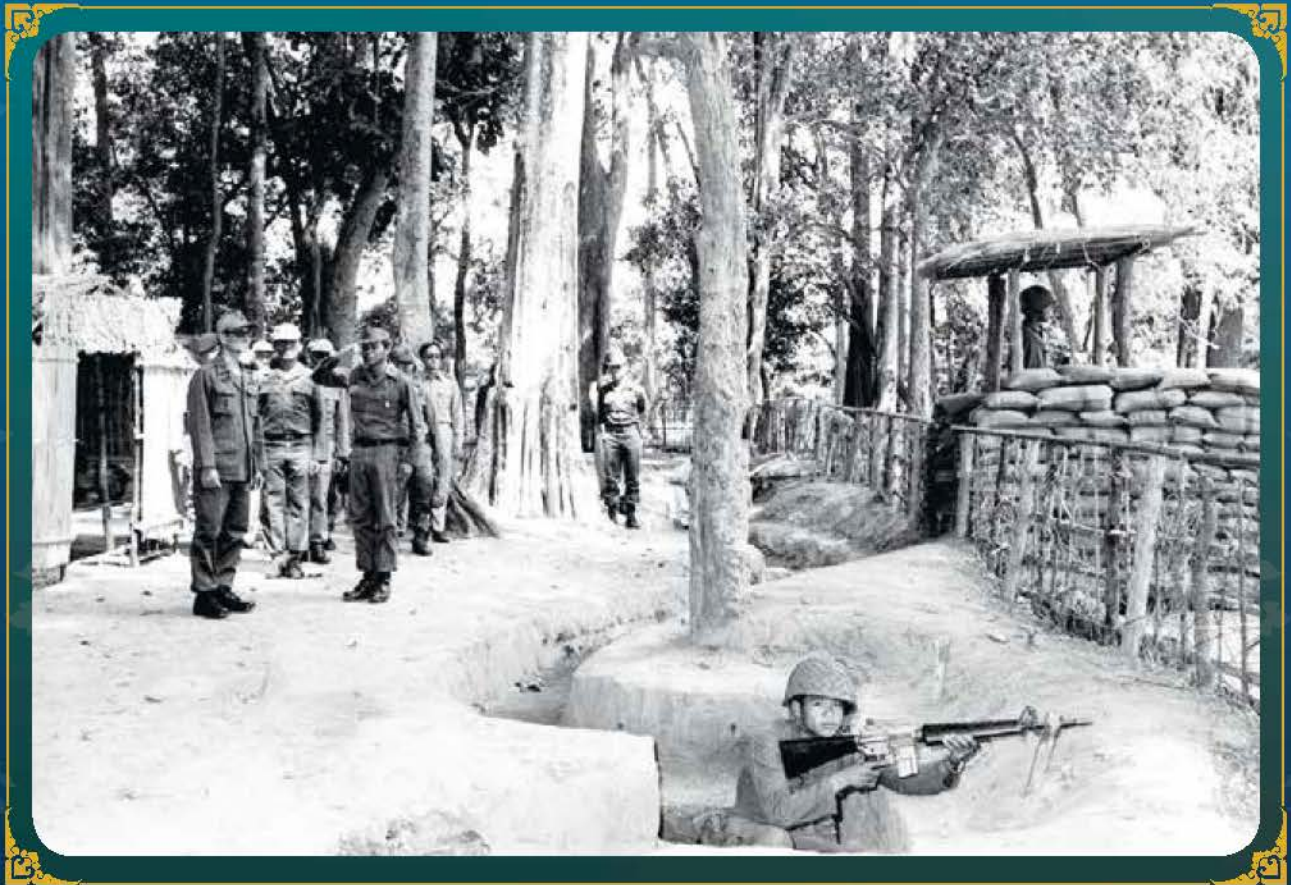
เพ็ญพูน

ผ่องแผ้ว

แจ่มจรัส

ราชภูริช่องสาธุการ ฯ

อร่าม อินพุ่ม

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมทหารกองร้อยทหารราบที่ ๖๐๑๑ ตำรวจ อาสาสมัครรักษาดินแดน
และหน่วยปฏิบัติการตามลำแม่น้ำโขง ที่ตำบลนาแวง อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี
เมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๘๘

พระผู้เป็นพลังแห่งแผ่นดิน

โคลง ๔

๑ “ภูมิพลอดุลยเดช” เทิดเกล้า	กลางใจ เรานา
นามหนึ่งนามนี้ไทย	เชิดช้อน
หมายองค์พระภูวไนย	นวมรัช สยามเฮย
“พลังแผ่นดิน” สะท้อน	สถิตซึ่งตริงสมัย ฯ
๒ แดนไทยใต้เราร้อน	กันดาร
พระเสด็จประโลมสานต์	สุขถ้วน
ดวงใจโตศุกราน	แรงรุ่ม
พระปลูกพระปลูกปล้วน	มธุรถ้อยคำธรรม ฯ
๓ น้ำพระทัยเลิศล้ำ	ฝนหลวง
ดินซาบอาบแปรรวง	ทุ่งข้าว
ชื่นชีพชูปไทยปวง	เปรมสุข เสมอแล
เพ็ญโพธิสมภารอะคร้าว	ครอบด้าวโดยธรรม ฯ
๔ คมคำจักรพรรดิแก้ว	ทรงสอน
ปานประจวบพระชินวร	สั่งไว้
เพียรทำทุกคำพร	ปฏิบัติ จริงแล
รวม “พลังแผ่นดิน” ได้	ดุษฎีทั้งทำ ฯ
๕ สัมฤทธิ์สรรพกิจพร้อม	เพราะสา- มัคคีเฮย
พูนจิตมิตรเมตตา	แผ่กว้าง
สุจริตกอบปรปัญญา	กุมสติ มั่นนอ
สยามรัฐพัฒนาสร้าง	พระเกียรติฟุ้งนรินทร์เฉลิม ฯ
๖ จุณจันทน์เจิมบาทเจ้า	จักรพาห
มั่นลบล้างชนม์สานต์	สู่ฟ้า
พระยศยิ่งยศตระการ	เถกิงเด่น
เป็นตะวันพิสุทธิจ้า	ส่องแจ้งไพทสยาม ฯ

อาทิตย์ ชีวณิชย์กุล

เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรโครงการหลวงพัฒนาเกษตรที่สูงแม่แอ่ ตำบลแม่จาง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
และโครงการหลวงทุ่งหลวง บ้านห้วยข้าวสับ ตำบลแม่วีน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

๘๘ พรรษา แห่งภูมิพลแผ่นดิน

กลอน

๑ ดวงตะวัน	โรยแรง	แสงแสงเลื่อน
ข้าวงเดือน	ลับหาย	ไม่แลเห็น
ริ้วสายลม	มาให้หวน	ไม่ควรเป็น
ทั้งเมืองเย็น	เยือกระทม	ตรมน้ำตา ฯ
๑ กราบบังคม	บรมรอย	ยุคลบาท
พ่อยุ่หัว	ผู้นิราศ	ไม่อาจหา
ผู้ใดเทียบ	หทัย ธ	พระเมตตา
ต่อเผ่าไทย	ไพร่ฟ้า	กว่าประเมิน
พระผู้มี	วิถีเคียง	วิถีราษฎร์
วิถีปราชญ์	ทั่วโลก	สรรเสริญ
ถิ่นใดทุกข์	ทอดพระองค์	ลงเผชิญ
มุ่งดำเนิน	แก้ไข	วิจัยวิจารณ์
ทั้งดินน้ำ	ลมไฟ	อยู่ในพระหัตถ์
บารมี	ธรรมปรมัตถ์	แผ่ไพศาล
เจ็ดสิบปี	สี่พัน	กว่าโครงการ
พระราชทาน	ทั่วมหา	ประชาชน ฯ
๑ แด่สืบท	พระพรษา	มหาสวัสดิ์
จงถือว่า	ฤกษ์จรัส	พิพัฒน์ผล
เทิดพระนาม	ร. ๙	มหา “ภูมิพล”
ภูวดล	คือพลัง	แห่งแผ่นดิน
กลืนน้ำตา	เก็บไว้	แต่ในอก
ถึงพุ่มพ	ใจก็กัก	ไว้จงดล
ณ เหนือเกล้า	เทิดคำสอน	ของภูมิินทร์
คือเสียงทิพย์	คลอเพลงพิน	รู้ “เพียงพอ” ฯ

อุบลรัตน์ กองแก้ว จันทรสกุลต์

เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรโครงการหลวงศูนย์สันติค การส่งเสริมปลูกเห็ดหอมโครงการบ้านวิชัยการปลูกกาแฟ
โดยกรมวิชาการเกษตรและทรงเยี่ยมราษฎร ตำบลห้วยแก้ว อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
เมื่อวันที่ ๕ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๘๕

กราบถวายความอาลัย “พ่อ ของแผ่นดิน”

กลอน

๑ จารจารึก บันทึกใน หัวใจราษฎร์

ข่าวเสด็จ สวรรคต ปรากฏพระนาม

วิปโยค โศกศัลย์ ขวัญผวา

เสียงร่ำไห้ ชาวประชา ทั้งธานี

ต่างตั้งใจ สืบสาน งานแผ่นดิน

ภูมิพลอดุลยเดช” ทรงสร้างมา

๑ หลักความดี ทรงบำเพ็ญ เป็นแบบอย่าง

หลักความคิด “ศีล” เป็นฐาน สานกายใจ

ทุกสายแสง แห่งธรรม งามล้ำค่า

พระกรุณาธิคุณ โออบุญล้นอม

ด้วยร่มพระบารมี จักริราช

ศาสตร์ราชา เจิดจำเรียง เสียงสะท้อน

“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

เดินสายกลาง มุ่งเสริมสร้าง ทางชีวิน

ผลจากเหตุ เจตนา ต้องกล้าแกร่ง

“ความรอบรู้” งานที่ทำ นำไปดี

๑ หลักยุทธศาสตร์ พระราชทาน รอบด้านครบ

ปรับประยุกต์ ตามธรรม นำปัญญา

แม้บัดนี้ ฐ เสด็จฯ สู่อัสนิคม

ภาพทรงงาน ยังซาบซึ้ง ตรึงจิตจำ

กราบแผ่นดิน มุ่งประสงค์ ทรงรอยพระบาท

จากราษฎร์ – รัฐ รวมพลัง มีรั้งรอ

“พระภูมิพล” กษัตริย์ปราชญ์ แห่งชาติสยาม

ณ ลิบสาม ตุลาคม เศร้าตรมทวี

ถ้วนไทยล้ำ รอยแรง... สิ้นแสงสี

ถวายอาลัย สดุดี มิเลกรา

ที่ “พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา

ให้ก้าวหน้า เพื่อโลกเห็น ความเป็นไทย ฯ

หลักทรงงาน ทรงวาง แนวทางให้

กอบประดัย “ธรรม” อำไพ วินัยพร้อม

พระเมตตา พระราชทาน การใหญ่ยอม

ทรงแน่วแน่ม เอื้อราชกิจ ประสิทธิ์พร

จึงส่งชาติ ก้าวไกล ได้อนุสรณ์

งามบวร หล้ารับรู้ การอยู่กิน

ลดทางเสีย เลี่ยงทางรอด ปลอดภัยสิ้น

ทั่วแผ่นดิน สานสู่ “รัก สามัคคี”

“คุณธรรม” คือแสง แห่งวิถี

“เข้าใจ เข้าถึง” จึงจักมี การ “พัฒนา” ฯ

ราษฎร์น้อมนบ ประเด็นสำคัญ แก้ปัญหา

ฝึกศึกษา งานพระองค์ เป็นธรรมา

ภาพกลางใจ คือล้นเกล้าฯ ทุกเช้า – ค่ำ

เกินสรรคำ สื่อรู้สึก ได้ลึกพอ

ขอหลักชาติ หลักชัย ได้เกิดก่อ

เพื่อถวายแด่ “พ่อ ของแผ่นดิน” ฯ

อุษณีย์ เกษมสันต์ ณ อยุธยา

เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรแปลงทดลองการปลูกข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์
ของโครงการพัฒนาชาวเขา จังหวัดเชียงใหม่
เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๑๕

ไถ่รับบารมีวิถีทอง

กลอน

๑ หัวใจเอยทำไมไหม้หม่นหมอง
น้ำตาเอยไยนองอยู่เต็มหน้า
มีแต่เศร้าโศกสลดหยดน้ำตา
รินไหลมาเหมือนฟ้ารั่วทั้งหัวใจ
จากสิบสามตุลามาววันนี้
ยังไม่มีทีท่าจะหยุดได้
ภาพที่เห็นยังเด่นแนบแอบหทัย
อ่านเรื่องราวคราวใดใจร้าวราน
สีพันสัร้อยสีสับเจ็ด
โครงการเพชรสร้างสุขทุกครัวบ้าน
ที่ไดยากลำบากแสนแดนกันดาร
พระราชทานการพัฒนาผาสุกพลัน
เกิดก่ชาติจะได้เป็นเช่นชาตินี้
คนโชคดี สุขแนวแน่ มิแปรผัน
เกิดมาเป็นคนไทยได้ครบครัน
สถาบันชาติศาสน์กษัตริย์
จารประวัติเกิดในรัชกาลที่เก้า
ลืมนตาเฝ้าภาพกระจำงดิตข้างฝา
พระเจ้าอยู่หัวภูมิพลชนบุชา
ไถ่รับบารมีวิถีทอง
ทำความดีทุกคืนวันร่วมสรรค์สร้าง
ทุกทิศทางทั่วไทยทั้งผอง
รู้รักสามัคคีที่ปรองดอง
สืบครรลองตามรอยให้ด้วยใจเทอญ ฯ

อำไพพรรณ น้อยหนูจิตรัส

การจัดทำหนังสือร้อยกรองสำนักพระมหากษัตริย์คุณ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร “๘๘ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช”*

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๙ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๙๓ ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ครองสิริราชสมบัติยาวนานที่สุดในประวัติศาสตร์ชาติไทย และทรงงานหนักอย่างต่อเนื่องยาวนานกว่าพระมหากษัตริย์พระองค์ใด ตลอดระยะเวลา ๗๐ ปีที่ทรงครองสิริราชสมบัติทรงเป็นหลักชัยของคนไทยทั้งชาติ ปวงประชาต่างประจักษ์ชัดว่าทรงอุทิศพระองค์บำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานัปการ ด้วยพระวิริยอุตสาหะ พระอัจฉริยภาพและพระปรีชาสามารถอันล้ำเลิศ ทรงอุทิศพระวรกาย พระสติปัญญา และพระราชหฤทัย เพื่อประโยชน์สุขและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติและประชาชนทั่วทั้งแผ่นดิน แม้ในยามที่ทรงพระประชวรก็ยังทรงงานโดยมิย่อท้อ จึงกล่าวได้ว่าไม่มีวันใดที่พระองค์จะทรงละทิ้งประชาชน ด้วยพระราชจริยวัตรอันงดงาม เปี่ยมด้วยน้ำพระราชหฤทัยที่ได้พระราชทานให้แก่ประชาชนชาวไทย ทุกหมู่เหล่าล้วนเป็นประจักษ์พยานแห่งความรัก ความผูกพันและความจงรักภักดีที่ปวงอาณาประชาราษฎร์ มีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร จนเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของประเทศไทย ซึ่งไม่มีชาติใดในโลกเสมอเหมือน และนำความผาสุกร่มเย็นมาสู่ผืนแผ่นดินไทยและเหล่าอาณาประชาราษฎร์ ด้วยพระมหากษัตริย์คุณเป็นล้นพ้นหาที่สุดมิได้นี้ พสกนิกรชาวไทยทั้งมวลจักขอเทิดทูนไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม และจารึกพระมหากษัตริย์คุณอันหาที่สุดมิได้ไว้ในดวงใจของปวงชนตราบกาลนิรันดร์

* นางสาวศิริรัตน์ ทวีทรัพย์ นักอักษรศาสตร์ชำนาญการพิเศษ กลุ่มภาษาและวรรณกรรม
สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์

เมื่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จสวรรคตเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙ จึงเป็นวันมหาวิปโยคที่ปวงชนชาวไทยทั่วทั้งแผ่นดินต่างร่ำไห้สุดอาลัยเกินกว่าจักพรรณนา นับเป็นความสูญเสียครั้งสำคัญและยิ่งใหญ่ของชาติไทยซึ่งความโศกเศร้าอาดูรนี้จะยังคงฝังลึกอยู่ในมโนสำนึกของประชาชนชาวไทยไปตลอดกาล

ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้นี้ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรมซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ธำรงรักษา อนุรักษ์และสืบทอดมรดกศิลปวัฒนธรรมของชาติ จึงจัดพิมพ์หนังสือ “๘๙ พรรษาแห่งภูมิพลังแผ่นดิน” ร้อยกรองสำนึกพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เพื่อน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายเป็นราชสักการะและรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงวิริยะบำเพ็ญพระราชกรณียกิจเพื่อประโยชน์สุขของพสกนิกรชาวไทยมาตลอดระยะเวลา ๗๐ ปีแห่งการดำรงสิริราชสมบัติ

การจัดพิมพ์หนังสือ “๘๙ พรรษาแห่งภูมิพลังแผ่นดิน” ร้อยกรองสำนึกพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ครั้งนี้ นับเป็นวาระอันสำคัญยิ่งที่กรมศิลปากรได้ประชุมกวีในรัชสมัย จำนวน ๘๙ คน ทั้งศิลปินแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาและวรรณกรรมซึ่งสมัครสมานรวมใจแสดงพลังแห่งความจงรักภักดี ร่วมรังสรรค์กวีนิพนธ์ เพื่อน้อมสำนึกและเทิดพระเกียรติคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระมหาจักรีผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐและเป็นที่เคารพรักยิ่งของปวงชนชาวไทยให้ปรากฏแผ่ไพศาลอย่างยั่งยืนตลอดกาล กวีนิพนธ์ที่รังสรรค์ขึ้นนี้ประกอบด้วยรูปแบบการประพันธ์หลากหลายชนิด มีเนื้อหามุ่งสดุดีพระปรีชาสามารถ พระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ตลอดจนพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่นานัปการที่ทรงปฏิบัติบำเพ็ญ เป็นพระราชคุณูปการยิ่งใหญ่แก่อณาประชาราษฎร์ที่ก่อปรด้วยหลักแห่งทศพิธราชธรรมนำพาให้บ้านเมืองมีความเจริญก้าวหน้าและสงบสุขร่มเย็น อีกทั้งกวีผู้ประพันธ์ยังได้รังสรรค์กวีนิพนธ์แสดงความโศกาลัยต่อการสูญเสียพระมหาจักรีผู้ทรงเป็นที่รักยิ่งของพสกนิกรชาวไทย และในการสร้างสรรค์วรรณกรรมร้อยกรองรำลึกพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร “๘๙ พรรษาแห่งภูมิพลังแผ่นดิน” นอกจากเพื่อน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายเป็นราชสักการะแด่พระผู้เสด็จสู่สวรรคาลัยแล้ว ยังเป็นการรักษาสืบทอดประเพณีการประพันธ์วรรณกรรมสดุดีพระเกียรติคุณของพระมหาจักรีเอกชนกวีไทยในอดีตได้ปฏิบัติสืบทอดมาแต่โบราณ และกรมศิลปากรยังมุ่งหมายเพื่อธำรงรักษา สืบสานภาษาและวรรณศิลป์อันเป็นมรดกศิลปวัฒนธรรมของชาติให้ดำรงอยู่สืบไป

ภาคผนวก

ทำเนียบผู้ร้อยกรอง

หนังสือร้อยกรองสำนักพระมทากรุณาธิคุณ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร “๙๙ พระราชาแห่งภูมิพลึงแผ่นดิน”

๑. นางกรรองแก้ว เจริญสุข

ที่อยู่ ๔/๑๓๕๒ ซอย ๔๐ หมู่บ้านสหกรณ์ ถนนเสรีไทย แขวงคลองจั่น เขตบึงกุ่ม กรุงเทพฯ ๑๐๓๔๐

๒. นายก่อภพ รื่นศิริ

ที่อยู่ ๖๓/๒ ซอยเกิดทรัพย์ ถนนบางขุนนนท์ แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

๓. นายกันยติ ชนะคช (กานติ ณ ศรีธรา)

ที่อยู่ ตู้ ปณ. ๙๖ ปณจ. พุ่งสง อำเภอพุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๑๑๐

๔. นาวาอากาศตรีหญิง กิตติกร สุขทวี

ที่อยู่ โรงเรียนเตรียมทหาร เลขที่ ๙ หมู่ ๑๐ ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ๒๖๑๑๐

๕. คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ

ที่อยู่ ๒/๗ ซอยรามอินทรา ๑๔ (ซอยมัยลาภ) แขวง ๘ เขตบางเขน กรุงเทพฯ ๑๐๒๓๐

๖. นางสาวแกมกาญจน์ พิทักษ์วงศ์

ที่อยู่ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๗. นางขวัญจิต ศรีประจันต์

ที่อยู่ ๙ หมู่ ๑ ตำบลสนามไชย อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ๗๒๐๐๐

๘. นายขรรค์ชัย บุนปาน

ที่อยู่ บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ๑๒ ถนนเทศบาลนฤมาล หมู่บ้านประชานิเวศ ๑
แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

๙. นางจิระนันท์ พิตรปรีชา

ที่อยู่ ๘๗/๑ ซอยสุภราช ๑ ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

๑๐. นายเจริญ มาลาโรจน์ (มาลา คำจันทร์)

ที่อยู่ ๕๖ หมู่ ๑๑ บ้านยุหว่า ตำบลยุหว่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๑๒๐

๑๑. นางฉวีวรรณ พันธุ

ที่อยู่ ๓๔๔ หมู่บ้านสันติธานี หมู่ ๑๖ ตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

๑๒. นายชมพร เพชรอนันต์กุล

ที่อยู่ ๑๐๐/๑๐๘๖ หมู่ที่ ๑๔ หมู่บ้านสวีทโฮมปาร์ค ซอย ๑๓ ถนนบางกรวย - ไทรน้อย
ตำบลบางบัวทอง อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๑๐

๑๓. นายชิน พงษ์ผจญ

ที่อยู่ ๑๘๘/๒๒๕ ไคมอนรัชดาคอนโด เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐

๑๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชพล ไชยพร

ที่อยู่ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๑๕. นายชูชาติ ชุ่มสนิท

ที่อยู่ ๖๕๙/๑ หมู่ที่ ๓ ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ๙๐๑๐๐

๑๖. นายโชคชัย บัณฑิตศิละศักดิ์

ที่อยู่ ศูนย์ฝึกพาณิชย์นาวี อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ๑๐๒๗๐

๑๗. รองศาสตราจารย์ไชยดา มณีใส

ที่อยู่ ๑๓๕ ซอยประชาชื่น ๔๑ เขตบางซื่อ กรุงเทพฯ ๑๐๘๐๐

๑๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ญาดา อรุณเวช อารัมภีร

ที่อยู่ ๒๕๕ ถนนเจริญนคร แขวงบุคคโล เขตธนบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

๑๙. นายตุลิต คร่ำสุข

ที่อยู่ ๙๙๙/๒๓ หมู่ ๑๑ วิลลาพาร์ค ตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ๓๐๐๐๐

๒๐. นางเดือนใจ บัวคลี

ที่อยู่ ๕๒/๑๘ ตรอกวัดโพธิ์वास อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ๘๔๐๐๐

๒๑. นายทวีสิทธิ์ ประคองศิลป์

ที่อยู่ ๙๕/๒ ซอยศิริรัฐยา ๒ ถนนศิริรัฐยา ตำบลธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ๗๖๐๐๐

๒๒. นายทศพล ศรีพุ่ม

ที่อยู่ ๔๕๖/๑ ดิหนึ่งแมนชั่น ซอยเพชรบุรี ๕ แขวงพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

๒๓. นาวาเอกทองย้อย แสงสินชัย

ที่อยู่ ๓/๒ ซอย ๑ ถนนเขางู ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ๗๐๐๐๐

๒๔. รองศาสตราจารย์ ดร.ธัญญา สังขพันธานนท์ (ไพฑูรย์ ธัญญา)

ที่อยู่ ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ๔๔๑๕๐

๒๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานีรัตน์ จิตฺตะศรี

ที่อยู่ ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๒๖. นายธีรวัฒน์ กล่าวเกลี้ยง

ที่อยู่ สำนักวิชาศิลปศาสตร์ อาคารวิชาการ ๑ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
ตำบลไทยบุรี อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๑๖๐

๒๗. นางนงา กล้ายไม้ (นางจงจิตร์ นิมมานรเทพ)

ที่อยู่ ๕๙/๔๒ อาคารพิบูลพัฒนา ถนนพระรามที่ ๖ แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

๒๘. นางนันทวรรณ บุญวงศ์

ที่อยู่ ๑๓๕/๒ หมู่ ๑๒ ตำบลสระกวด อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ๖๗๑๗๐

๒๙. รองศาสตราจารย์นพดล จันทรเพ็ญ

ที่อยู่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๓๐. รองศาสตราจารย์นภลัย สุวรรณธาดา

ที่อยู่ ๒๙/๔๐๒ หมู่ที่ ๙ เมืองทองธานี โครงการ ๒ ซอย ๑๑ ถนนแจ้งวัฒนะ
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๓๑. นายনারถ กิตติวรรณกร

ที่อยู่ ๒๔ ซอย ๘๕ ถนนรามอินทรา เขตคันนายาว กรุงเทพฯ ๑๐๒๓๐

๓๒. รองศาสตราจารย์นันทา ขุนภักดี

ที่อยู่ ๒๕/๑๕๑ บ้านแก้วเรือนขวัญ ตำบลสนามจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ๗๓๐๐๐

๓๓. นางนิภา ทองถาวร

ที่อยู่ ๔๖ ซอยเจริญสุขนิทวงศ์ ๖๐ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

๓๔. นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

ที่อยู่ ๑๔๑ หมู่ ๕ บ้านจันอุย ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ๗๑๑๔๐

๓๕. นายบันลือ จินดาศรี

ที่อยู่ โรงเรียนอัสสัมชัญ เลขที่ ๒๖ ซอยเจริญกรุง ๔๐ เขตบางรัก กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

๓๖. นายบุญครอง คันธฐาการ

ที่อยู่ ๗ ถนนพลาญแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ๗๒๐๐๐

๓๗. นายบุญเดือน ศรีวรรณ

ที่อยู่ ๔๔/๔๙ หมู่ ๘ หมู่บ้านกุสุมา ตำบลบางกระทีก อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม ๗๓๒๑๐

๓๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรมิษฐ์ จารูร

ที่อยู่ ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๓๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์ อัครวิรุฬหการ

ที่อยู่ ๑๙๕/๑ ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๔๐. รองศาสตราจารย์ประพนธ์ เรืองณรงค์

ที่อยู่ ๑๙๔ หมู่บ้านกฤษดานคร ๑๘ ซอยอัมมณีนี ๒๒ ถนนพุทธมณฑลสาย ๓
เขตทวีวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐

๔๑. นายประยอยม ชองทอง

ที่อยู่ ๔๓ หมู่บ้านนภาลัย ซอย ๓ ถนนสุขุมวิท ซอย ๗๐/๓ แขวงบางนา
เขตบางนา กรุงเทพฯ ๑๐๒๕๐

๔๒. นายเผด็จ บุญหนุน

ที่อยู่ ๑๐๘ ซอย ๔๗ หมู่บ้านรัชธานี ซอยลาดพร้าว ๑๐๑ ถนนลาดพร้าว
แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

๔๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พงษ์ศิลป์ บุญยะนิวัต

ที่อยู่ ๒/๗๒ หมู่ ๑๐ ตำบลพลวง อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ๒๒๒๑๐

๔๔. นายพรเทพ โตขยางกูร

ที่อยู่ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ถนนพุทธมณฑลสาย ๔
ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๗๐

๔๕. พระยาบาท ปกสุโร (เพชรงาม)

ที่อยู่ วัดโสมนังคัลย์ ตำบลหนองบัว อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ๓๐๒๓๐

๔๖. พระเทพปฏิภาณวาทิ (สุนทร ภาณสุนทรโร)

ที่อยู่ วัดสุทัศนเทพวราราม ราชวรมหาวิหาร ๑๔๖ ถนนบำรุงเมือง แขวงเสาชิงช้า
เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๔๗. พระธรรมกิตติเมธี (เกษม สอนโธ)

ที่อยู่ วัดราชาธิวาส เลขที่ ๓ ถนนสามเสน ซอย ๙ แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๔๘. นายพอล สุกใส

ที่อยู่ ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๔๙. ว่าที่ร้อยตรีพิทักษ์ บุญยะโอภาส

ที่อยู่ ๒ - ๒/๒ ถนนวิจิตร ๒ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ๖๒๐๐๐

๕๐. นายไพโรจน์ทร์ ขาวงาม

ที่อยู่ ๕๕๙/๕๕ หมู่บ้านสมหวัง ถนนสมหวังสังวาลย์ อำเภอบ้านไร่ จังหวัดขอนแก่น ๔๐๑๑๐

๕๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์มะเนาะ ยูเด็น

ที่อยู่ ๑๘๑/๖๗ หมู่ที่ ๖ ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ๙๔๐๐๐

๕๒. ดร.รพีพรรณ เพชรอนันต์กุล

ที่อยู่ ภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
๕๒/๓๔๗ อาคารอุไรรัตน์ ถนนพหลโยธิน ๘๗ ตำบลหลักหก
อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ๑๒๐๐๐

๕๓. นายรัตนพล ชื่นคำ

ที่อยู่ ภาควิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถนนพหลโยธิน กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

๕๔. นายวรุฒิ ภัคตินุรุช

ที่อยู่ ๓๗๐๖ หมู่ที่ ๖ ซอยสุขุมวิท ๑๐๗ (ซอยแบริ่ง ๖) ถนนสุขุมวิท ตำบลสำโรงเหนือ
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ๑๐๒๗๐

๕๕. นายวรา จันทกุล

ที่อยู่ ๑๘๔ หมู่บ้านกฤษดานคร ๑๘ ซอยอภัยมณี ๒๒ ถนนพุทธมณฑลสาย ๓
แขวงศาลาธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐

๕๖. รองศาสตราจารย์วันเนาว์ ยูเด็น

ที่อยู่ ๑๘๑/๖๗ หมู่ที่ ๖ ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ๙๔๐๐๐

๕๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิลักษณ์ ศรีป่าซาง

ที่อยู่ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
เขตพื้นที่เชียงใหม่ ถนนห้วยแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๒๐๐

๕๘. นายวิวัฒน์ บัตรเจริญ

ที่อยู่ เลขที่ ๒๙ หมู่บ้านปราจีนวิลเลจ อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ๒๕๐๐๐

๕๙. นายวิชณุ พุ่มสว่าง

ที่อยู่ เลขที่ ๕๙/๒๐๐ หมู่ ๒ ตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ๒๕๐๐๐

๖๐. พันเอก (พิเศษ) ศรีณภูมิ ผู้พิง

ที่อยู่ ๙๖ หมู่ ๕ ตำบลโพธิ์ไก่ตัน อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ๑๕๐๐๐

๖๑. ศาสตราจารย์เกียรติคุณศรีสุรางค์ พูลทรัพย์

ที่อยู่ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา สนามเสือป่า เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๖๒. นายศิวกานท์ ปทุมสูติ

ที่อยู่ เลขที่ ๓๕ หมู่ที่ ๑๓ ตำบลจระเข้สามพัน อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ๗๑๑๗๐

๖๓. นายศุภกิจ นิมมานนรเทพ

ที่อยู่ ๕๙/๔๒ อาคารพิบูลวัฒนา ถนนพระรามที่ ๖ แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

๖๔. นายศุภชาติ เสถียรนสาร

ที่อยู่ ๑๙๙/๑๐๕ หมู่ที่ ๓ ตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๑๐

๖๕. นายสถาพร ศรีสังข์

ที่อยู่ สถาบันทักษิณคดีศึกษา หมู่ที่ ๑ บ้านอ่าวทราย ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง
จังหวัดสงขลา ๙๐๑๐๐

๖๖. นายสวรรค์ แสงบัลลังค์

ที่อยู่ ๓๑/๒๙๔๓ หมู่ที่ ๒ ตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๒๐

๖๗. นางสาวจินตนา เทียมวิไล

ที่อยู่ โรงเรียนนครสวรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๖๘. นายสมชาย ขจรศักดิ์ชัย

ที่อยู่ โรงเรียนแสวงหาวิทยาคม อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง ๑๔๑๕๐

๖๙. นายสมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์

ที่อยู่ ๗ หมู่บ้านปฐวิกรณ์ ๑ ซอยนวมินทร์ ๗๔ แยก ๓ - ๑๐ - ๖ ถนนนวมินทร์
แขวงคันนายาว เขตคันนายาว กรุงเทพฯ ๑๐๒๓๐

๗๐. นายสมศักดิ์ ศรีเยี่ยมกุล

ที่อยู่ ๙๕/๔๔๔ ซอย ๑๓/๑๙ บ้านบัวทองหมู่ ๖ ตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๑๐

๗๑. นายสรศักดิ์ มีขึ้น

ที่อยู่ ๓๗/๓ หมู่ ๔ ตำบลศาลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๗๗๑๘๐

๗๒. นายสัจภูมิ ละออ

ที่อยู่ ๑๖/๖๑ ซอยเอราวัณ ๑๕ หมู่ ๑๓ ตำบลคลองสอง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๒๐

๗๓. นายสันติ ชนะเลิศ

ที่อยู่ เลขที่ ๒/๑๙๘ กาญจนภิเษก ๐๐๕ แขวงหลักสอง เขตบางแค กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๐

๗๔. นางสาวสายป่าน บุริวรรณชนะ

ที่อยู่ ๘๓ ซอยหน้าวิชัยพยาบาล ถนนสามเสน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๗๕. นางสาวพร แจ่มขำ

ที่อยู่ ๑๙๒๓ หมู่ที่ ๓ หมู่บ้านเปรมฤทัย ๒ ซอย ๕๐/๙ (ด้านสำโรง) ถนนสุขุมวิท
ตำบลสำโรงเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ๑๐๒๗๐

๗๖. นายสิทธิ สละอิมิ

ที่อยู่ ๕๐๖ หมู่บ้านฉัตรแก้ว ซอย ๑๖ ถนนแยกบีแลนด์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

๗๗. นายสุเทพ เอกปิจา

ที่อยู่ โรงเรียนศรียานุสรณ์ ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ๒๒๐๐๐

๗๘. นายสุพจน์ ชีรานนท์

ที่อยู่ เลขที่ ๔๓/๓๕๑ หมู่ที่ ๘ ตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ๑๐๕๔๐

๗๙. นายสุรชาติ สะอิมิ

ที่อยู่ ๕๐๖ หมู่บ้านฉัตรแก้ว ซอย ๑๖ ถนนสุขุมวิท
แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

๘๐. รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวณิต วิงวอน

ที่อยู่ ๑๕ ประชาธิปไตย ๓ ซอย ๑๔/๒ ตำบลท่าทราย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๘๑. นายอดุล จันทศักดิ์

ที่อยู่ ๒๔๑๖/๑๔ ซอย ๘๖ ถนนเจริญกรุง แขวงบางค้อแหลม เขตบางค้อแหลม กรุงเทพฯ ๑๐๑๒๐

๘๒. หม่อมราชวงศ์อรจักร์ สุขสวัสดิ์ ชองทอง

ที่อยู่ ๔๓ หมู่บ้านนาคาลัย ซอย ๓ สุขุมวิท ๗๓/๓ แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพฯ ๑๐๒๖๐

๘๓. นายอร่าม อินพุ่ม

ที่อยู่ ๑๒๐/๘๑ หมู่บ้านบัวทอง ตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๑๐

๘๔. นายอภิรักษ์ นาคเกษม

ที่อยู่ สุขสวัสดิ์ โมเดิร์น คอนโดวิว ห้องเลขที่ ๑๐๘/๑๘๓ ชั้น ๑๐ ถนนสุขสวัสดิ์
แขวงราษฎร์บูรณะ เขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพฯ ๑๐๑๔๐

๘๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ เกษมผลกุล

ที่อยู่ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เลขที่ ๒๕/๒๕ ถนนพุทธมณฑลสาย ๔ ตำบลศาลายา
อำเภอฟุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๗๐

๘๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ ชีรวณิชกุล

ที่อยู่ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๘๗. นางอุปถัมภ์ กองแก้ว จันทรสกุล

ที่อยู่ ๗๐๕ ซอยงามวงศ์วาน ๓๑ (ซอยสมบุญสุข) อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๘๘. พลตรีหญิงอุษณีย์ เกษมสันต์ ณ อยุธยา

ที่อยู่ ๑๔๓/๓๓๘ หมู่บ้านปิ่นเกล้าพัฒนา ถนนบรมราชชนนี เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

๘๙. นางอำไพพรรณ น้อยหนูจตุรัส

ที่อยู่ ๗๓/๑๑ หมู่ที่ ๑ ซอยคานเรือ ถนนแจ้งวัฒนะ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

คำสั่งกรมศิลปากร

ที่ ๑๖/๒๕๖๐

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือร้อยกรองสำนักพระมหากษัตริย์

ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร “๘๘ พรรษาแห่งภูมิพลแผ่นดิน”

เมื่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๙ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ เสด็จสวรรคตด้วยความโศกเศร้าอาดูรแก่ประชาชนไทยทั้งประเทศอย่างมิอาจประมาณได้ หน่วยงานทุกภาคส่วนต่างร่วมแสดงความอาลัยและน้อมสำนึกในพระมหากษัตริย์เป็นล้นพ้นหาที่สุดมิได้ กรมศิลปากรซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีภารกิจและหน้าที่สำคัญในการสนองงานสถาบันพระมหากษัตริย์ จึงดำริจัดทำหนังสือร้อยกรองสำนักพระมหากษัตริย์ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร โดยมอบหมายให้สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์จัดทำหนังสือ “๘๘ พรรษาแห่งภูมิพลแผ่นดิน” เรียนเชิญผู้ชำนาญการนักกวี ๘๘ คน ร่วมรังสรรค์กวีนิพนธ์เพื่อน้อมถวายเป็นราชสักการะและสำนึกในพระมหากษัตริย์ที่ทรงปฏิบัติบำเพ็ญพระราชกรณียกิจเพื่อประโยชน์สุขของปวงชนชาวไทยมาตลอดระยะเวลา ๗๐ ปี แห่งการดำรงสิริราชสมบัติ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยบรรลุวัตถุประสงค์ จึงเห็นสมควรแต่งตั้งคณะกรรมการ ดังต่อไปนี้

คณะที่ปรึกษา

๑. อธิบดีกรมศิลปากร	ประธานที่ปรึกษา
๒. นายบุญเตือน ศรีวรพจน์
(ผู้เชี่ยวชาญด้านอักษรศาสตร์ (ภาษาและวรรณกรรม))	ที่ปรึกษา
๓. นางพันธุ์อร จงประสิทธิ์
(ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านภาษาและวรรณกรรม)	ที่ปรึกษา

คณะทำงาน

๑. รองอธิบดีกรมศิลปากร
นายขจร มุกมีคำ	ประธานคณะทำงาน
๒. ผู้อำนวยการสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์	รองประธานคณะทำงาน
๓. ผู้อำนวยการสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ	รองประธานคณะทำงาน
๔. นางณิชา จรรย์เศรษฐ์การ
นักจดหมายเหตุชำนาญการพิเศษ	คณะทำงาน
๕. นางบุศยารัตน์ คู่เทียม
นักจดหมายเหตุชำนาญการพิเศษ	คณะทำงาน

๖. นางสาวรัตน์...

๖. นางสาวรัตน์ ชูทรัพย์
นักอักษรศาสตร์ชำนาญการพิเศษ	คณะทำงาน
๗. นางวรรณิ์ เนียมสอน
นักวิชาการเผยแพร่ชำนาญการพิเศษ	คณะทำงาน
๘. นางสาวเสาวนีย์ บุตรช่วง
นักจดหมายเหตุชำนาญการ	คณะทำงาน
๙. นางสาวนิศาตร์รัตน์ พัดทอง
นักวิชาการคอมพิวเตอร์ปฏิบัติการ	คณะทำงาน
๑๐. นางสาวทิพวรรณ บุญส่งเจริญ
นักอักษรศาสตร์ปฏิบัติการ	คณะทำงาน
๑๑. นางสาวชนิดา สีหามาศย์
นักอักษรศาสตร์ปฏิบัติการ	คณะทำงาน
๑๒. นางสาวศิริรัตน์ ทวีทรัพย์
นักอักษรศาสตร์ชำนาญการพิเศษ	คณะทำงานและเลขานุการ
๑๓. นางสาวกุล มิตรพระพันธ์
นักอักษรศาสตร์ปฏิบัติการ	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะทำงานมีหน้าที่ดังนี้

๑. กำหนดขอบเขตและแนวทางในการประพันธ์หรือยกรอง เพื่อจัดทำหนังสือร้อยกรองสำนึกพระมหากษัตริย์คุณในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร “๘๘ พรรษาแห่งภูมิพลแผ่นดิน”
๒. จัดทำต้นฉบับและดำเนินการคัดเลือกภาพประกอบต้นฉบับหนังสือร้อยกรองสำนึกพระมหากษัตริย์คุณในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร “๘๘ พรรษาแห่งภูมิพลแผ่นดิน”
๓. จัดพิมพ์หนังสือร้อยกรองสำนึกพระมหากษัตริย์คุณในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร “๘๘ พรรษาแห่งภูมิพลแผ่นดิน” ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด
๔. ดำเนินการอื่นๆในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดทำหนังสือร้อยกรองสำนึกพระมหากษัตริย์คุณในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร “๘๘ พรรษาแห่งภูมิพลแผ่นดิน” บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

(นายอนันต์ ชูโชติ)
อธิบดีกรมศิลปากร

โครงการจัดทำต้นฉบับและจัดพิมพ์หนังสือร้อยกรองสำนึกพระมหากษัตริย์คุณ
ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร
“๘๙ พรรษาแห่งภูมิพลังแผ่นดิน”

หลักการและเหตุผล

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๙ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ ตลอดระยะเวลา ๗๐ ปีแห่งการดำรงสิริราชสมบัติ ซึ่งยังยืนยาวนานกว่าพระมหากษัตริย์พระองค์ใดในประวัติศาสตร์ชาติไทย พระองค์ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจปกครองราชอาณาจักรไทยด้วยทศพิธราชธรรม ทรงทุ่มเทกำลังพระวรกายและกำลังพระสติปัญญาพัฒนาประเทศชาติด้วยพระอัจฉริยภาพและพระปรีชาสามารถอันล้ำเลิศ นำความผาสุกร่มเย็นมาสู่ชาติบ้านเมืองและอาณาประชาราษฎร์ จึงทรงเป็นพระมิ่งขวัญร่มเกล้าของเหล่าพสกนิกรชาวไทยทั้งมวล และจักเทิดทูนพระมหากษัตริย์คุณอันหาที่สุดมิได้นี้ไว้เหนือเกล้า สถิตเสถียรในดวงใจของปวงชนตราบนิจรันดร์

ณ บัดนี้ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จสวรรคต ยิ่งความโศกเศร้าอาดูรแก่ประชาชนชาวไทยทั้งประเทศอย่างมิอาจประมาณได้ หน่วยงานทุกภาคส่วนได้ร่วมแสดงความอาลัยและน้อมสำนึกในพระมหากษัตริย์คุณเป็นล้นพ้นหาที่สุดมิได้

กรมศิลปากรซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีภารกิจในการอนุรักษ์มรดกศิลปวัฒนธรรมของชาติและมีหน้าที่สำคัญในการสนองงานสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นที่เคารพภักดี จึงดำริจัดทำหนังสือร้อยกรองสำนึกพระมหากษัตริย์คุณในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร “๘๙ พรรษาแห่งภูมิพลังแผ่นดิน” เพื่อน้อมถวายเป็นราชสักการะและสำนึกในพระมหากษัตริย์คุณที่ทรงปฏิบัติบำเพ็ญพระราชกรณียกิจเพื่อประโยชน์สุขของปวงชนชาวไทยมาตลอดระยะเวลา ๗๐ ปีแห่งการดำรงสิริราชสมบัติ โดยเชิญผู้ชำนาญกาบทกวี ๘๙ คนร่วมรังสรรค์กวีนิพนธ์ให้ปรากฏในววรรณศิลป์ไทยสืบไป

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อน้อมสำนึกและเทิดพระเกียรติคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระมหากษัตริย์ผู้ทรงพระวิริยะบำเพ็ญพระราชกรณียกิจเพื่อประโยชน์สุขของปวงชนชาวไทย
๒. เพื่อสร้างสรรค์กวีนิพนธ์ราชสดุดี จะได้สืบสานไว้เป็นมรดกวัฒนธรรมทางปัญญา อันทรงคุณค่าสู่ชาติบ้านเมืองสืบไป
๓. เพื่อรักษารูปแบบแผนของฉันทลักษณ์กวีนิพนธ์ และสืบทอดจรรโลงไว้ให้คงอยู่ในววรรณศิลป์ไทย และเป็นแบบฉบับแก่เยาวชนในการสร้างสรรค์ร้อยกรองไทยให้เป็นมาตรฐานสืบไป

ระยะเวลาดำเนินงาน

ธันวาคม ๒๕๕๙ – ตุลาคม ๒๕๖๐

ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. จัดทำโครงการกำหนดแนวทางการประพันธ์ร้อยกรองสำนักพระมหากษัตริย์คุณในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร “๘๘ พรรษาแห่งภูมิพลังแผ่นดิน” (ธันวาคม ๒๕๕๙)
๒. รวบรวมรายชื่อกวี เพื่อร่วมประพันธ์ร้อยกรอง (ธันวาคม ๒๕๕๙)
๓. ประสานเรียนเชิญกวี จำนวน ๘๘ คนร่วมประพันธ์ร้อยกรอง (ธันวาคม ๒๕๕๙)
๔. จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำหนังสือร้อยกรองสำนักพระมหากษัตริย์คุณในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร “๘๘ พรรษาแห่งภูมิพลังแผ่นดิน” (ธันวาคม ๒๕๕๙)
๕. จัดทำหนังสือเรียนเชิญกวีประพันธ์ร้อยกรอง (ธันวาคม ๒๕๕๙)
๖. รวบรวมผลงานกวีนิพนธ์ และจัดทำภาพประกอบ (มีนาคม ๒๕๖๐)
๗. จัดทำต้นฉบับหนังสือร้อยกรองสำนักพระมหากษัตริย์คุณในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร “๘๘ พรรษาแห่งภูมิพลังแผ่นดิน” (มีนาคม ๒๕๖๐)
๘. เสนอขออนุมัติต้นฉบับหนังสือ (มีนาคม ๒๕๖๐)
๙. จัดพิมพ์หนังสือ (เมษายน - สิงหาคม ๒๕๖๐)
๑๐. จัดส่งหนังสือไปยังบุคคล หน่วยงานและสถานศึกษาโดยผู้รับจ้างเป็นผู้ดำเนินการ (ให้แล้วเสร็จภายในเดือนตุลาคม ๒๕๖๐)

ขอบเขตการประพันธ์

๑. เนื้อหา กล่าวถึงพระราชกรณียกิจตามที่คุณประพันธ์พิจารณาเห็นสมควรเพื่อน้อมสำนึกในพระมหากษัตริย์คุณที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรทรงมีต่อปวงชนชาวไทยตลอดระยะเวลาแห่งการครองสิริราชสมบัติ ทั้งนี้ ผู้ประพันธ์ต้องนำเสนอด้วยกวีโวหารที่ถูกต้องตามขนบของฉันทลักษณ์ไทย
๒. ลักษณะคำประพันธ์ ประพันธ์ตามรูปแบบฉันทลักษณ์ไทย โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่ายหรือกวีวิจนะไทย ตามแต่ที่ผู้ร้อยกรองจะเห็นสมควร
๓. ความยาว ร้อยกรองตามลักษณะฉันทลักษณ์ไทย ประมาณ ๒๔ - ๒๘ บรรทัด หรือ ๑ หน้ากระดาษเอ ๔

ทั้งนี้ ขอให้ผู้ประพันธ์จัดส่งบทร้อยกรองมายังผู้ประสานงานโครงการ นางสาวศิริรัตน์ ทวีทรัพย์
นักอักษรศาสตร์ชำนาญการพิเศษ กลุ่มภาษาและวรรณกรรม

e - mail : monfine@hotmail.com หรือ จัดส่งบทร้อยกรอง มาที่

กลุ่มภาษาและวรรณกรรม สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร

เลขที่ ๖๖๖ ถนนบรมราชชนนี เขตบางพลัด กทม. ๑๐๗๐๐

และสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๒ ๔๕๖ ๘๐๔๐ - ๕ ต่อ ๓๐๐๑

ลักษณะหนังสือ

หนังสือขนาด ๘ หน้ายก ความยาว ๒๕๖ หน้า ปกแข็งเดินทอง ปกและเนื้อในพิมพ์ ๔ สี
ทั้งเล่ม จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม จัดพิมพ์ด้วยกระดาษอาร์ตดัดด้าน ๑๕๗ แกรม

งบประมาณ งบประมาณประจำปี ๒๕๖๐ ของกรมศิลปากร

ผู้รับผิดชอบ

สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

ผู้ประสานงานโครงการ นางสาวศิริรัตน์ ทวีทรัพย์ นักอักษรศาสตร์ชำนาญการพิเศษ
กลุ่มภาษาและวรรณกรรม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. มีหนังสือกวีนิพนธ์เทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
บรมนาถบพิตร ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความจงรักภักดีและน้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ
ที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทย เพื่อมอบให้สถานศึกษา หน่วยงานราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ทั่วราชอาณาจักร

๒. ได้อนุรักษ์และสืบทอดงานประพันธ์บทร้อยกรองซึ่งเป็นวรรณศิลป์ให้เป็นมรดกทาง
วัฒนธรรมของชาติสืบไป

๓. ปลุกฝังให้เยาวชนของชาติเกิดความรัก ชื่นชมและภาคภูมิใจในงานวรรณศิลป์
อันเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่จะก่อให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนทางศิลปวัฒนธรรมของชาติตลอดไป

กรมศิลปากร